බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා: 47

අභිධම්ම පිටකයෙහි

ධාතුකථා ප්‍රකරණය

TOC

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා: 47

අභිධර්ම පිටකයෙහි

07-08 වන ග්‍රන්ථය

ධාතුකථා ප්‍රකරණය

ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනාවෙන් රාජකීය පණ්ඩිත, නුවරඑළියේ

සේනානන්ද නායක ස්ථවිරයන්

වහන්සේ විසින් කරනලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් ද

සතරවැනි

පුද්ගල ප්‍රඥප්ති ප්‍රකරණය

බෙලිගම්මන පොත්ගුල් විහාරාධිපති, මහනුවර, මල්වතු මහාවිහාරයෙහි
අනුනායක ධුරන්ධර අඹන්වැල්ලේ

සිරි ධම්මානන්ද නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ

හා

හිඟුල, මාකඩවර විහාරාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ

සුමනසාර ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින්

කරනලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් ද යුක්ත යි.

පාඨශෝධන පූර්වක සිංහල පරිවර්තන සංස්කරණය

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් කරන ලදී.

බු: ව: 2550
ක්‍රි: ව: 2006

TOC

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 47

The Seventh & Eighth Books in the

Abhidhamma-Pitaka

7-8

DHĀTUKATHĀPPAKARANA

With the Sinhala translation by

The Venerable Pandita Nuwaraeliye Senānanda Nāyaka Thera

AND

PUGGALAPAÑÑATTIPPAKARANA

With the Sinhala translation by

The Venerable Abanwelle Sri Dhammānanda Anunāyake Thera

Malwatu Mahavihāra Kandy

&

The Venerable Pandita Karahampitigoda Sumanasāra Thera

Mākadawara Vihāra, Hingula

With the edition by

Tripitaka Sampādaka Mandalaya

අභිධමමපිටකෙ

ධාතුකථාපපකරණං

පුගගල-
පඤඤතතිපපකරණං

අභිධර්මපිටකයෙහි

ධාතුකථා ප්‍රකරණය

හා

පුද්ගල ප්‍රඥප්ති ප්‍රකරණය

"තථාගතප්පවෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විවටො විරොචති. නො පටිච්ඡන්නො."

' මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ ලද ධර්මය හා විනය විවෘත වූයේ බබලයි. වැසුනේ නො ම බබලයි."

(අඞ්ගුත්තරනිකාය, තිකනිපාත – හරණ්ඩුවග්ග, 9 සූත්‍රය)

පටුන
CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	ix
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xi
සංඥාපනය	xiii
සඞ්කේත නිරූපණය	xvi
පාළි හෝඩිය	xvii
ධාතුකථා - විෂය සූචි	xviii
පුග්ගලපඤ්ඤත්ති - විෂය සූචි	xix
ධාතුකථා - පෙළ හා පරිවර්තනය	2-237
පුග්ගලපඤ්ඤත්ති - පෙළ හා පරිවර්තනය	240-411
ධාතුකථා - පදානුක්කමණිකා	413
පුග්ගලපඤ්ඤත්ති - පදානුක්කමණිකා	419

TOC

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලායෙහි 47 වැනි ග්‍රන්ථය වූයේ අභිධර්ම පිටකයේ තුන්වැනි සතරවැනි ප්‍රකරණ වූ 'ධාතුකථා' ප්‍රකරණය හා 'පුග්ගල පඤ්ඤත්ති' ප්‍රකරණය යන ග්‍රන්ථ දෙක යි.

ලඞ්කා බෞද්ධමණ්ඩලයේ ආරාධනය පරිදි රාජකීය පණ්ඩිත නුවර-එළියේ සෙනානන්ද නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් කරන ලද සිංහල අනුවාද සහිත වූ ධාතුකථා ප්‍රකරණය ත්‍රිපිටක පරිවර්තන සංස්කාරක මණ්ඩලයේ ස්ථවිරවරුන් විසින් සංස්කරණය කරන ලද්දේ විය.

පුග්ගල පඤ්ඤත්ති ප්‍රකරණය සිංහලානුවාදය සඳහා ආරාධිත වූවාහු අඹන්වැල්ලේ සිරිධම්මානන්දාභිධාන මහනුවර මල්වතු මහාවිහාරයේ අනුනායක ස්වාමීන්ද්‍රයන් වහන්සේ යැ. එහෙත් උන්වහන්සේගේ අවි-වේකී භාවය නිසා හිඟුලේ මාකඩවර පුරාණ විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර ස්ථවිරයන් වහන්සේ ද සහාය කොටගෙන කරන ලද සිංහලානුවාද සහිත ව මුද්‍රණය සඳහා සම්මත විය.

විවිධ හෙතුන් නිසා මේ ග්‍රන්ථය ද මුද්‍රණය කරවාලිය නොහැකිව අවුරුදු බොහෝ ගණනක් පසුවෙමින් තිබිය දී ගරු අග්‍රාමාත්‍යවර සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායක උත්තමාවගේ විධානය පරිදි වර්තමාන ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය තැන් පත් වී. බී. තෙන්නකෝන් මැති තුමාණන්ගේ මෙහෙයැවීම ද සංස්කෘතික අධිකාරියේ තත්කාර්‍ය්‍යභාර මහතුන්ගේ හෘදයඞ්ගම සහයෝගය ද හෙතු කොට ගෙන ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය නො නැවැති කරගෙන යා හැකිව පවත්නා බව කෘතඥතා පූර්වක ව සඳහන් කරම්හ.

භාෂා ශාස්ත්‍රාන්තරයෙහි හා ත්‍රිපිටක පර්‍ය්‍යාප්ති විෂයෙහි ද බැසගත් බුද්ධි ප්‍රභා ඇති වර්තමාන ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයෙහි පණ්ඩිත මහාස්ථවිරවරුන් වහන්සේ දවරය සංශොධන සංස්කරණ කාර්‍ය්‍යයෙහි නිරතුරු යෙදීම නිසා මුද්‍රණය සාධුත්වයට පමුණුවාලියැ හැකි වූ බව ද විශෙෂයෙන් කියැ යුතු ය.

දෙහිවල තිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන්ගේ හා තත් කාර්‍ය්‍යමණ්ඩලයේ ද ක්‍රියා කෞශල්‍යය මේ ග්‍රන්ථය අල්ප කාලයකින් නිමහම් කිරීමට හැකිවූ බව ද ප්‍රශංසා පූර්වක ව පවසම්හ.

බුද්ධශාසනායු රක්ෂණයට කාරණ වූ මෙම ත්‍රිපිටක මුද්‍රණ කාර්‍ය්‍ය සඳහා හැමලෙසින් සහාය වූ පින්වත් සාධූනට සගමොක් සුව ලැබේවායි ආශංසනය කරම්හ.

මේ වගට:

ශාසනොදයකාරී,
ලබුගම ලඞ්කානන්ද ස්ථවිර

ත්‍රිපිටක කාර්‍ය්‍යාලය,
මහ නායක චාරිකාර මය,
115, විජේරාම මාවත, කොළඹ 7,
1976, සැප්තැම්බර් 20 දින.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදේශක:

අග්‍රමහාපණ්ඩිත බළන්ගොඩ ආනන්දමෛත්‍රෙය මහානායක මහා ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති:

අනුරාධපුර බුද්ධශ්‍රාවක ධර්මපීඨයෙහි (භික්ෂුවිශ්ව විද්‍යාලයෙහි) අධිපති ත්‍රිපිටකවාගීශ්වරාචාර්ය, කෝදාගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණ ලංකායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රවචනෝදය පිරිවෙන්හි උපප්‍රධානාචාර්ය, ත්‍රිපිටක වාගීශ්වර, ලබුගම ශ්‍රී ලංකානන්ද-කෝට්ටෙ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහා සංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලෝක - ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධර්ම මහාසංඝසභායෙහි අනුනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ශාස්ත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ සිරි අනොමදස්සී බටහිර දිශායෙහි ප්‍රධාන සංඝනායකස්ථවිරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර ස්ථවිරයන්වහන්සේ.

කොළඹ, තිඹිරිගස්යායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරදන පඤ්ඤාලංකාර නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

ලේඛකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධානසංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේ.

TOC

සංඥපනය

ධාතුකථා:

ශ්‍රී සුගත තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ සම්බොධියෙන් සත් වන වසැ තව්තිසායෙහි මාතෘදිව්‍යරාජයන් ප්‍රමුඛ දෙව්යනට ප්‍රඥා-සන්දීපක වූ පරමගම්භීර අභිධර්මදේශනා කරනසේක් අටළොස් ප්‍රභේදයෙන් සමන්වාගත වූ විභඞ්ග දේශනා පවත්වා තදනන්තර වැ ධාතු ප්‍රභේද දක්වමින් ධාතුකථා වදළහ.

ධම්මසඞ්ගණියෙහි කුසලත්‍රිකය පටන් අරණධර්ම අන්ත කොට ඇති ධර්මයෝ ද ධාතුකථායෙහි පඤ්චස්කන්ධය පටන් මනසිකාර අන්ත කොට ඇති ධර්මයෝ ද ස්වභාවාර්ථයෙන් ධාතු නම් වෙති. ඔවුන් ගෙන කියන බැවින් මෙ ප්‍රකරණ 'ධාතුකථා' නම් වෙයි. 'ධම්මසඞ්ගණී' ආදි අන්‍ය ප්‍රකරණයන්හිදු එ මැ ස්වභාවයෝ කියන ලදහ. ඒ හැම ප්‍රකරණයන්හි ලා ඒකදේශකථනයක් මැ කරන ලද්දේ යැ. මෙහි වූකලි ඒ හැම ධාතූන් 'සඞ්ගහ, අසඞ්ගහ' ආදි තුදුස් නයෙහි ලා වෙන වෙන විභාග කොට කියන ලද වන බැවින් සාතිශය කථන නු යි මෙ මැ ප්‍රකරණ 'ධාතුකථා' නම් ලද.

''ධාතුකථා'' 'උද්දෙස' 'නිද්දෙස' විසින් ද්විවිධ වෙයි. උද්දෙස නම් මාතෘකා යි. එ ද 'නයමාතිකා' යැ 'අබ්භන්තර මාතිකා' යැ 'නයමුඛ-මාතිකා' යැ 'ලක්ඛණමාතිකා' යැ 'බාහිරමාතිකා' යැ යි පඤ්චවිධ වෙයි.

නයමාතිකා: 'සඞ්ගහො අසඞ්ගහො' යනු පටන් 'විප්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතං' යනු හිම් කොට ඇති තුදුස් පද නයමාතිකා යි. ධාතු-කථා ධර්මයන් මෙ සඞ්ගහාදි නයින් විභාග කරනු ලබන බැවින් මෙ නය-මාතිකා නම වෙයි. මෙ තුදුස් පදයන් ධර්මවිභාගයට මුල් වන බැවින් 'මූලමාතිකා' යි කියනුදු වටී.

අබ්භන්තරමාතිකා: 'පඤ්චක්ඛන්ධා' යනු පටන් 'මනසිකාරො' යනු හිම් කොට ඇති එක්සිය පස්විස්සක් පද 'අබ්භන්තරමාතිකා' යි. විභඞ්ගයෙහි ආ අටළොස් මාතෘකා අතුරෙහි 'සික්ඛාපද, පටිසම්භිදා, ඤාණ, ඛුද්දකවත්ථු, ධම්මපදය' යන මාතෘකා පස හැර අවශේෂ තෙළෙස් මාතෘකා ද විභඞ්ගයෙහි නො ආ පඤ්චින්ද්‍රිය, පඤ්චබල, යන මොහු ද 'ඵස්ස, වෙදනා, සඤ්ඤා, චෙතනා, චිත්ත, අධිමොක්ඛ, මනසිකාර' යන චිත්තාඞ්ග ධර්ම-යෝ ද මෙහි අන්තර්ගත වෙති. ස්කන්ධාදි ධර්මයන් සඞ්ග්‍රහාදි නයින් විභාග කොට ස්වරූප විසින් දක්වා ධාතුකථාභ්‍යන්තරයෙහි මැ තබනලද වන බැවින් මෙ අභ්‍යන්තරමාතෘකා නම් වෙයි. ඛන්ධාදි පදයන් ධම්ම-සඞ්ගණී මාතිකායෙහි අසඞ්ගෘහීත වන බැවින් මෙ 'ප්‍රකීර්ණක මාතෘකා' යි කියනුදු වටී.

නයමුඛමාතිකා: 'තීහි සඞ්ගහො තීහි අසඞ්ගහො, චතූහි සම්පයොගො, චතූහි විප්පයොගො' යන සතර පදයෙන් තබන ලද්දේ නයමුඛමාතිකා යි. සියලු මැ පඤ්චස්කන්ධාදි ධර්මයන්හිදු කුශලත්‍රිකාදි මාතෘකාධර්මයන්හිදු සඞ්ග්‍රහයත් අසඞ්ග්‍රහයත් ඛන්ධ ආයතන ධාතු පදත්‍රයෙන් මැ කළයුතු වෙයි. එහැමයෙහි සම්ප්‍රයොගයත් විප්‍රයොගයත් සතර අරූපස්කන්ධයෙන් මැ කළයුතු වෙයි. මේ මාතෘක සඞ්ග්‍රහාදිනයට 'මුඛ' වන බැවින් 'නයමුඛමාතිකා' යි කියනු ලැබේ.

ලක්ඛණමාතිකා: 'සභාගො, විසභාගො' යන මේ දෙපදයෙන් තබන ලද්දේ 'ලක්ඛණමාතිකා' නම. මෙහි සභාගලක්ඛණ ධර්මයෙන් 'අසඞ්ග්‍රහ, විප්‍රයොග දෙනය ද, විසභාගලක්ඛණ ධර්මයෙන් 'සඞ්ග්‍රහ සම්ප්‍රයොග දෙනය ද යෙදියයුතු යැ. සභාග විසභාග ලක්ෂණ වශයෙන් සඞ්ග්‍රහාදි ලක්ෂණ දක්වන්නට තබනලද වන බැවින් මේ 'ලක්ඛණමාතිකා' නම් වේ.

බාහිරමාතිකා: 'සබ්බාපි ධම්මසඞ්ගණී ධාතුකථාය මාතිකා' යනු 'බාහිරමාතිකා' යි. මෙහි කුසලත්තිකාදි ත්‍රිකපද සසැටක් ද හෙතුදුකාදි ද්විකපද සියයක් ද සංක්ෂිප්ත කොට දක්වන ලදි. මේ මාතෘකා පඤ්චක්ඛන්ධා ආදි අභ්‍යන්තරමාතෘකා දක්වූ යේ ධාතුකථාමාතෘකා අතුරෙහි නො ලා ඉන් බැහැර කොට තබනලද වන බැවින් 'බාහිරමාතිකා' නම් වේ.

නිද්දෙසයෙහි දී අභ්‍යන්තර මාතෘකා ද බාහිරමාතෘකා ද නය, නයමුඛ, ලක්ඛණ යන මාතෘකා පදයන්හි ලා විභාග කරන ලද්දේ යැ. මෙසේ බලත් මැ 'ධාතුකථාප්පකරණ' යනු 'ධම්මසඞ්ගණී මාතෘකා ද විභඞ්ග මාතෘකා ද ගෙන 'නය, නයමුඛ, ලක්ෂණ පදයන්හි ලා කරන ලද ස්වරූප විභාගයක් බව පෙනෙයි. වාචනාමාර්ගයෙහි ආ පමණින් 'ධාතුකථාප්පකරණය' සාතිරෙක බණවර සයෙකි.

පුග්ගලපඤ්ඤත්ති:

ධම්මසඞ්ගණියෙහි තික – දුක වශයෙන් සඞ්ග්‍රහ කරනලද ධර්මයෝ විභඞ්ගයෙහි දී ස්කන්ධාදි වශයෙන් නිෂ්ප්‍රදේශ කොට විභාග කරන ලදහ. දෙක්හි සඞ්ග්‍රහ කරන ලද්දූ වූ ද විභාග කරන ලද්දූ වූ ද ධර්මයෝ ධාතුකථායෙහි ලා 'සඞ්ග්‍රහ අසඞ්ග්‍රහ' ආදි තුදුස් නයෙකින් සාතිශය කොට විභාග කරන ලදහ. තදනන්තර වැ එ හැම ධර්මයන්ගේ ස්වභාව ප්‍රඥප්ති දු උපාද ප්‍රඥප්තිදු ප්‍රභේද වශයෙන් දක්වන්නට ''ඡපඤ්ඤත්තියො'' යනාදීන් පුද්ගලප්‍රඥප්ති දේශනා ආරබ්ධ යි.

සප්තප්‍රකරණයන් අතුරෙහි සතර වැන්න 'පුද්ගලපඤ්ඤත්තිප්පකරණ නම් වෙයි. පඤ්ඤත්ති සයෙකි: ඛන්ධපඤ්ඤත්ති යැ ආයතනපඤ්ඤත්ති යැ ධාතුපඤ්ඤත්ති යැ සච්චපඤ්ඤත්ති යැ ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤත්ති යැ පුග්ගල පඤ්ඤත්ති යැ කියා යි.

පඤ්චවිධ ඥෙයධර්මයන් අතුරෙහි ප්‍රඥප්තිය ද එකෙකි. ආභිධර්මිකයන් ප්‍රඥප්තිධර්මයෙහි නොමුළා වන පිණිස ප්‍රඥප්තිධර්ම ද අභිධර්මයෙහි ලා සඞ්ගෘහීත වෙයි. පුග්ගලපඤ්ඤත්තිප්පකරණයෙහි ස්කන්ධාදි පඤ්චප්‍රඥප්තීන් ආදියෙහි ලා කියතුදු පුද්ගලප්‍රඥප්ති ප්‍රභේද ප්‍රකාශනය මැ මුඛ්‍ය වන බැවින් පුද්ගල ප්‍රඥප්තිය නිසා මෙ ප්‍රකරණ පුද්ගල ප්‍රඥප්ති නම් වෙයි. ස්කන්ධාදි ප්‍රඥප්තීන් විභඞ්ගයෙහි ලා නිෂ්ප්‍රදේශ කොට වදරන ලද බැවින් මෙහි දී එකදේශයෙකින් වදළහ. විභඞ්ගයෙහි නො වදළ පුද්ගලප්‍රඥප්තිය මෙහි ලා විස්තර විසින් විභාග කොට දක්වන ලදී.

'පඤ්ඤත්ති' ශබ්දය වූ කලී • ''ආචික්ඛති දෙසෙති පඤ්ඤපෙති, පට්ඨපෙති'' ආදි තන්හි 'දර්ශනය ප්‍රකාශනය' යන අරුත්හි වැටෙයි. ''සුපඤ්ඤත්තං මඤ්චපීඨං'' යන තන්හි 'ස්ථාපන නික්ෂෙපණ' අරුත්හි වැටෙයි. 'පුග්ගලපඤ්ඤත්ති' යන තන්හි ඒ දෙ අරුත් මැ වටී. පුද්ගලයන් 'පුද්ගල' යයි දක්වීම, පැවැසීම, තැබීම, බහාලීම පුද්ගල ප්‍රඥප්ති නම් වෙයි.

පුග්ගලපඤ්ඤත්තිප්පකරණ උද්දෙස නිද්දෙස විසින් ද්විවිධ වෙයි. උද්දෙසයෙහි ඒකකය පටන් දසකය තෙක් අනුක්‍රමයෙන් රාශිදශයෙක ලා විවිධ පුද්ගලයෝ සඞ්ග්‍රහ කරන ලදහ. ඒකක රාශියෙහි පුද්ගලයෝ පනස්දෙනෙකි. ද්විකරාශි සවිස්සෙක, ත්‍රිකරාශි සොළොසෙක, චතුෂ්කරාශි එකුන්තිසෙක පඤ්චක රාශි තුදුසෙක, සප්තකරාශි දෙකෙක, ෂට්ක, අෂ්ටක, නවක දශක යන්හි එකෙකි රාශිය බැවිනි. සියලු පුද්ගලයෝ තුන්සිය තෙයාසූ (383) දෙනෙක් මෙහි සඞ්ගෘහීත වෙති. උද්දෙශයෙහි කියන ලද එක් එක් පුද්ගලයා ගෙන නිර්දෙශයෙහි දී විස්තර විසින් විභාග කොට දක්වන ලද්දේ යැ. වාචනාමාර්ගයෙහි ආ පමණින් 'පුග්ගලපඤ්ඤත්තිප්පකරණය අතිරේකයක් සහිත බණවර පසෙක් පමණ වේ. අභිධර්මය පිළිබඳ වැ කිවයුතු දූය 'ධම්මසඞ්ගණිප්පකරණ' සංඥාපනයෙහි කියන ලද වන බැවින් මෙහි වටාලා නො කියම්හ.

මෙයට, සසුන් වැඩ කැමැති,
කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර ස්ථවිර

ත්‍රිපිටක කාර්‍යාලය,
මහානායක චාරිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7,
1976, සැප්තැම්බර් 20 වැනි දින දිය.

සංකේත නිරූපණය

සිමු: සිංහල මුද්‍රිත ග්‍රන්ථ

සිරිමු: සිරිපාද ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය

මඡසං: බුරුම ඡට්ඨසංගීති - ශෝධිත අභිධම්ම පිටක

සයා: සියම් - තායාක්ෂර අභිධම්ම පිටක

PTS: Pali Text Society –

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ a ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඌ ū එ e ඔ o

CONSONANTS

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ṭa	ඨ ṭha	ඩ ḍa	ඪ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya ර ra ල la ව va ස sa හ ha ළ ḷa අං ṃ

ක ka	කා kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ kē	කො ko
ඛ kha	ඛා khā	ඛි khi	ඛී khī	ඛු khu	ඛූ khū	ඛෙ khē	ඛො khō
ග ga	ගා gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

CONJUCT - CONSONANTS

ක්ක kka	ඤ්ඤ ñña	ත්‍ර tra	ම්ඵ mpha
ක්ඛ kkha	ණ්හ ṇha	ද්ද dda	ම්බ ඹ,mba
ක්‍ය kya	ඤ්ච ñca	ද්ධ ddha	ම්භ mbha
ක්‍රි kri	ඤ්ඡ, ඤ්ඡ ñcha	ද්‍ර dra	ම්ම mma
ක්ව kva	ඤ්ජ, ඤ්ජ ñja	ද්ව, ද්ව dva	ම්භ mbha
ඛ්‍ය khya	ඤ්ඣ ñjha	ධ්ව dhva	ය්‍ය, ය්‍ය yya
ඛ්ව khva	ට්ට ṭṭa	න්ත nta	ය්හ yha
ග්ග gga	ට්ඨ, ට්ඨ ṭṭha	න්ථ ntha	ල්ල lla
ග්ඝ ggha	ඩ්ඩ ḍḍa	න්ද nda	ල්‍ය lya
ඞ්ක ṅka	ඩ්ඪ ḍḍha	න්ධ ndha	ල්හ lha
ග්‍රා grā	ණ්ණ ṇṇa	න්න nna	ව්හ wha
ඞ්ඛ ṅkha	ණ්ට ṇṭa	න්හ nha	ස්ස ssa
ඞ්ග ṅga	ණ්ඨ ṇṭha	ප්ප ppa	ස්ම sma
ඞ්ඝ ṅgha	ණ්ඩ, ණ්ඩ ṇḍa	ප්ඵ ppha	ස්ව sva
ච්ච cca	ත්ත tta	බ්බ bba	හ්ම hma
ච්ඡ ccha	ත්ථ ttha	බ්භ bbha	හ්ව hva
ජ්ජ jja	ත්ව tva	බ්‍ර bra	ළ්හ ḷha
ජ්ඣ jjha		ම්ප mpa	

ා ā ි i ී ī ු u ූ ū ෙ e ො o

ධාතුකථා-විෂය සූචි

මාතිකා

1.	නය මාතිකා	2
2.	අබ්භන්තර මාතිකා	,,
3.	නයමුඛ මාතිකා	,,
4.	ලක්ඛණ මාතිකා	4
5.	බාහිර මාතිකා	,,

නිද්දෙස

1.	සඞ්ගහා සඞ්ගහ පදනිද්දෙසො	6– 64
2.	සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො	66– 68
3.	අසඞ්ගහිතෙනසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො	70– 74
4.	සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො	76– 78
5.	අසඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො	80– 96
6.	සම්පයොගවිප්පයොග පදනිද්දෙසො	98–130
7.	සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො	132–134
8.	විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්ත පදනිද්දෙසො	-136
9.	සම්පයුත්තෙන සම්පයුත්ත ,, ...	138-150
10.	විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො	152–170
11.	සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්තවිප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො ...	172–176
12.	සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො ...	178–192
13.	අසඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො ...	194–202
14.	විප්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතාසඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො ...	204–236

පුග්ගල පඤ්ඤත්ති—විෂය සූචි

උද්දෙසවාරො 240–260

1. ඛන්ධ පඤ්ඤත්ති 240
2. ආයතන පඤ්ඤත්ති ... ... ,,
3 ධාතු පඤ්ඤත්ති ... ... ,,
4. සච්ච පඤ්ඤත්ති ... ... ,,
5. ඉන්ද්‍රිය පඤ්ඤත්ති 242
6. පුග්ගල පඤ්ඤත්ති 242-260

1. එකක මාතිකා 212–244
2. දුක මාතිකා 244–
3. තික මාතිකා 246–248
4. චතුක්ක මාතිකා 248–254
5. පඤ්චක මාතිකා 256–
6. ඡක්ක මාතිකා 258–
7. සත්තක මාතිකා 258–
8. අට්ඨක මාතිකා 260–
9. නවක මාතිකා ... ... ,,
10. දසක මාතිකා ... ... ,,

නිද්දෙසවාරො 262–410

1. එකක නිද්දෙසො 262-276
2. දුක නිද්දෙසො 278–296
3. තික නිද්දෙසො 298-324
4. චතුක්ක නිද්දෙසො 326–382
5. පඤ්චක නිද්දෙසො 394–396
6. ඡක්ක නිද්දෙසො 398–
7. සත්තක නිද්දෙසො 400–402
8. අට්ඨක නිද්දෙසො 404–
9. නවක නිද්දෙසො 406–408
10. දසක නිද්දෙසො 410–

TOC

අභිධම්මපිටකෙ

ධාතුකථාප්පකරණං

අභිධම්ම පිටකෙ

ධාතුකථාප්පකරණං

——:——

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස

(මාතිකා)

1. නයමාතිකා.

සඞ්ගහො අසඞ්ගහො, සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතං, අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං, අසඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතං.

සම්පයොගො විප්පයොගො, සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං, විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්තං, සම්පයුත්තෙන සම්පයුත්තං, විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්තං.

සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්තං විප්පයුත්තං, සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතං, අසඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්තං විප්පයුත්තං, විප්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතං.

2. අබ්භන්තරමාතිකා.

පඤ්චක්ඛන්ධා, ද්වාදසායතනානි, අට්ඨාරසධාතුයො. චත්තාරි සච්චානි, බාවීසතින්ද්‍රියානි, පටිච්චසමුප්පාදො, චත්තාරො සතිපට්ඨානා, චත්තාරො සම්මප්පධානා, චත්තාරො ඉද්ධිපාදා, චත්තාරි ඣානානි, චතස්සො අප්පමඤ්ඤායො, පඤ්චින්ද්‍රියානි, පඤ්චබලානි, සත්තබොජ්ඣඞ්ගා අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො. ඵස්සො, වෙදනා, සඤ්ඤා, චෙතනා, චිත්තං, අධිමොක්ඛො, මනසිකාරො.

3. නයමුඛමාතිකා.

තීහි සඞ්ගහො, තීහි අසඞ්ගහො, චතූහි සම්පයොගො, චතූහි විප්පයොගො.

4. ලක්ඛණමාතිකා.

සභාගො, විසභාගො

5. බාහිරමාතිකා.

සබ්බා'පි ධම්මසඞ්ගණී ධාතුකථාය මාතිකා ති.

මාතිකා නිට්ඨිතා.

TOC

1. සඞ්ගහාසඞ්ගහ පද නිද්දෙසො[1]

1. රූපක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො:

රූපක්ඛන්ධො එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: චතූහි ඛන්ධෙහි, එකෙනායතනෙන, සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

2. වෙදනාක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො:

වෙදනාක්ඛන්ධො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනා'යතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

3. සඤ්ඤාක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා'යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො:

සඤ්ඤාක්ඛන්ධො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

4. සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො:

සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනා'යතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

---

1. සංගහාසංගහො - PTS

TOC

5. විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා'යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො:

විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

6. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා'යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා:

රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

7. රූපක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

8. රූපක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

9. රූපක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

10. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා'යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා:

රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

11. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

12. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

13. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා:

රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

14. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

15. රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා:

රූපක්ඛන්ධො ච වෙදනාක්ඛන්ධො ච සඤ්ඤාක්ඛන්ධො ච සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො ච විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො ච පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

16. පඤ්චක්ඛන්ධා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: පඤ්චක්ඛන්ධා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

---

17. චක්ඛායතනං කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං: චක්ඛායතනං එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

18–26. සොතායතනං–පෙ–ඝානායතනං – ජිව්හායතනං – කායායතනං – රූපායතනං – සද්දායතනං – ගන්ධායතනං – රසායතනං – ඵොට්ඨබ්බායතනං – එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

27. මනායතනං -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

28. ධම්මායතනං -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං,

29. චක්ඛායතනං ච සොතායතනං ච -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා,

30-37. චක්ඛායතනඤ්ච ඝානායතනඤ්ච -පෙ- චක්ඛායතනඤ්ච ජිව්හායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච කායායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච රූපායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච සද්දයතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච ගන්ධායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච රසායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච ඵොට්ඨබ්බායතනඤ්ච එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

38. චක්ඛායතනඤ්ච මනායතනඤ්ච -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා:

39. චක්ඛායතනඤ්ච ධම්මායතනඤ්ච -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

40. ද්වාදසායතනානි කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා:

ද්වාදසායතනානි අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

---

41. චක්ඛුධාතු කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: චක්ඛුධාතු එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

42–57. සොතධාතු -පෙ- ඝානධාතු - ජිව්හාධාතු - කායධාතු - රූපධාතු - සද්දධාතු-ගන්ධධාතු-රසධාතු -ඵොට්ඨබ්බධාතු-චක්ඛුවිඤ්ඤාණ-ධාතු - සොතවිඤ්ඤාණධාතු - ඝානවිඤ්ඤාණධාතු - ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු - මනොධාතු - මනොවිඤ්ඤාණධාතු එකෙන ඛන්ධෙන-එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

58. ධම්මධාතු -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

59. චක්ඛුධාතු ච සොතධාතු ච -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

60–67. චක්ඛුධාතු ච ඝාන ධාතු ච –පෙ– චක්ඛුධාතු ච ජිව්හාධාතු ච– චක්ඛුධාතු ච කායධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච රූපධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච සද්දධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච ගන්ධධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච රසධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච ඵොට්ඨබ්බධාතු ච එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා..

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

68. චක්ඛු ධාතු ච චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ච –පෙ– ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

69–74. චක්ඛුධාතු ච සොත විඤ්ඤාණධාතු ච–පෙ–චක්ඛුධාතු ච ඝාන විඤ්ඤාණධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච කායවිඤ්ඤාණධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච මනොධාතු ච – චක්ඛුධාතු ච මනො විඤ්ඤාණධාතු ච ද්වීහිඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

75. චක්ඛුධාතු ච ධම්මධාතු ච –පෙ– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

76. අට්ඨාරසධාතුයො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා:

අට්ඨාරස ධාතුයො අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

77. දුක්ඛසච්චං කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

දුක්ඛසච්චං පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

78–79. සමුදයසච්චං -පෙ- මග්ගසච්චං- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

80. නිරොධසච්චං -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

81. දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

82. දුක්ඛසච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

83. දුක්ඛසච්චඤ්ච නිරොධසච්චඤ්ච -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

84. දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

85. දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච නිරොධසච්චඤ්ච -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

86. දුක්ඛසච්චඤ්ච සමුදයසච්චඤ්ච මග්ගසච්චඤ්ච -පෙ- නිරොධ-සච්චඤ්ච අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

87. චත්තාරි සච්චානි කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතානි:

චත්තාරි සච්චානි අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතානි.

කතිහි අසඞ්ගහිතානි: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතානි.

---

88. චක්ඛුන්ද්‍රියං කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං:

චක්ඛුන්ද්‍රියං එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං

89–94. සොතින්ද්‍රියං -පෙ- ඝානින්ද්‍රියං - ජිව්හින්ද්‍රියං - කායින්ද්‍රියං ඉත්ථින්ද්‍රියං - පුරිසින්ද්‍රියං - එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

95. මනින්ද්‍රියං -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

96. ජීවිතින්ද්‍රියං -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

97–109. සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියං- සොමනස්සින්ද්‍රියං- දොමනස්සින්ද්‍රියං- උපෙක්ඛින්ද්‍රියං- සද්ධින්ද්‍රියං- විරියින්ද්‍රියං- සතින්ද්‍රියං- සමාධින්ද්‍රියං- පඤ්ඤින්ද්‍රියං- අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියං- අඤ්ඤින්ද්‍රියං- අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියං- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

110. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සොතින්ද්‍රියඤ්ච -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

111–115. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච ඝානින්ද්‍රියඤ්ච -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච ජිව්හින්ද්‍රියඤ්ච - චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච කායින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියං ච ඉත්ථින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච පුරිසින්ද්‍රියඤ්ච- එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

TOC

116. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච මනින්ද්‍රියඤ්ච -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

117. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච ජීවිතින්ද්‍රියඤ්ච -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා

118-130. චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සුඛින්ද්‍රියඤ්ච -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච දුක්ඛින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සොමනස්සින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච දොමනස්සින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච උපෙක්ඛින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සද්ධින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච විරියින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සතින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච සමාධින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච පඤ්ඤින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච අඤ්ඤින්ද්‍රියඤ්ච- චක්ඛුන්ද්‍රියඤ්ච අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියඤ්ච - ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

131. බාවීසතින්ද්‍රියානි කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතානි:

බාවීසතින්ද්‍රියානි චතූහි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතානි.

කතිහි අසඞ්ගහිතානි: එකෙන ඛන්ධෙන පඤ්චහායතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතානි.

---

132. අවිජ්ජා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

133. අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

134. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

135. විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

136. නාමරූපපච්චයා සළායතනං -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං: තීහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

137-141. සළායතනපච්චයා ඵස්සො -පෙ- ඵස්සපච්චයා වෙදනා- වෙදනාපච්චයා තණ්හා,—තණ්හාපච්චයා උපාදානං,— උපාදානපච්චයා කම්මභවො - එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

142-145. උපපත්තිභවො - කාමභවො- සඤ්ඤාභවො - පඤ්චවොකාරභවො -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතො.

146. රූපභවො -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො : න කෙහිචි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

147–149. අරූපභවො -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවො, චතුවොකාරභවො – චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො : එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

150–151. අසඤ්ඤාභවො -පෙ- එකවොකාරභවො- එකෙන ඛන්ධෙන ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො : චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

152–154. ජාති -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි- ජරා- ද්වීහි ඛන්ධෙහි- මරණං- ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං : තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

155–161. සොකො -පෙ- පරිදෙවො- දුක්ඛං- දොමනස්සං- උපායාසො- සතිපට්ඨානං- සම්මප්පධානං- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං : චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

162. ඉද්ධිපාදෙ -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො : තීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

163. ඣානං -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං : තීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

164–174. අප්පමඤ්ඤා -පෙ- පඤ්චින්ද්‍රියානි- පඤ්චබලානි- සත්තබොජ්ඣඞ්ගා,- අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො- ඵස්සො,- වෙදනා- සඤ්ඤා - චෙතනා - අධිමොක්ඛො, - මනසිකාරො - එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතො.

කතිහි අසඞ්ගහිතො : චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතො.

175. චිත්තං -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතං.

කතිහි අසඞ්ගහිතං : චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතං.

---

176. කුසලා ධම්මා -පෙ- අකුසලා ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: කුසලාධම්මා- අකුසලාධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා : එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

177. අබ්‍යාකතා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා : න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

178 – 179. සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා – තීහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා : ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

180. අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා, -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

181. විපාකා ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

182-183. විපාකධම්මධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨ සංකිලෙසිකා ධම්මා - චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

184. නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

185. උපාදින්නුපාදනියා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

186. අනුපාදින්නුපාදනියා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

187–188. අනුපාදින්නඅනුපාදනියා ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨ-අසංකිලෙසිකා ධම්ම – අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

189. අසඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

190. සවිතක්කසවිචාරා ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

191. අවිතක්කවිචාරමත්තා ධම්මා -පෙ- පීති සහගතා ධම්මා- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ධාතූහි ද්වීහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

192. අවිතක්කඅවිචාරා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

193. සුඛසහගතා ධම්මා -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

194. උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

195–203. දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා – දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා – භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා – ආචයගාමිනො ධම්මා – අපචයගාමිනො ධම්මා – සෙක්ඛා ධම්මා – අසෙක්ඛා ධම්මා – මහග්ගතා ධම්මා- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

204 – 207. නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා – නෙවාචයගාමි නාපචයගාමිනො ධම්මා – නෙවසෙක්ඛානාසෙක්ඛා[1] ධම්මා– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

208. පරිත්තා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

209. අප්පමාණා ධම්මා -පෙ- පණීතා ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

210. පරිත්තාරම්මණා ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

---

1. නෙවසෙක්ඛනාසෙක්ඛා– මජසං.

211–220. මහග්ගතාරම්මණා ධම්මා -පෙ- අප්පමාණාරම්මණා ධම්මා–හීනා ධම්මා–මිච්ඡත්තනියතා ධම්මා–සම්මත්තනියතා ධම්මා–මග්ගාරම්මණා ධම්මා–මග්ගහෙතුකා ධම්මා-මග්ගාධිපතිනො ධම්මා– චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

221. මජ්ඣිමා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

222. අනියතා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

223. උප්පන්නා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

224. අනුප්පන්නා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

225. උප්පාදිනො ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

226–231. අතීතා ධම්මා –පෙ– අනාගතා ධම්මා–පච්චුප්පන්නා ධම්මා–අජ්ඣත්තා ධම්මා–අජ්ඣත්තබහිද්ධා ධම්මා– පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

232. බහිද්ධා ධම්මා –පෙ– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

233–234. අතීතාරම්මණා ධම්මා–පෙ–අනාගතාරම්මණා ධම්මා–චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

235–238. පච්චුප්පන්නාරම්මණා ධම්මා –පෙ– අජ්ඣත්තාරම්මණා ධම්මා,—බහිද්ධාරම්මණා ධම්මා– අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණා ධම්මා– චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

239. සනිදස්සනසප්පටිඝා ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

240. අනිදස්සනසප්පටිඝා ධම්මා –පෙ– එකෙන ඛන්ධෙන නවහායතනෙහි නවහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි තිහායතනෙහි නවහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

TOC

241. අනිදස්සනඅප්පටිඝා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

242–244. හෙතු ධම්මා -පෙ- හෙතූ චෙව සහෙතුකා ච ධම්මා- හෙතූ චෙව හෙතුසම්පයුත්තා ච ධම්මා- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

245–248. න හෙතු ධම්මා -පෙ- අහෙතුකා ධම්මා- හෙතුවිප්පයුත්තා ධම්මා- න හෙතුඅහෙතුකා ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

249–253. සහෙතුකා ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුත්තා ධම්මා- සහෙතුකා චෙව න ච හෙතු ධම්මා- හෙතුසම්පයුත්තා චෙව න ච හෙතු ධම්මා- න හෙතු සහෙතුකා ධම්මා- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

254–255. සප්පච්චයා ධම්මා -පෙ- සඞ්ඛතා ධම්මා- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

256. අප්පච්චයා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතා ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

257. සනිදස්සනා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

258. අනිදස්සනා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

259. සප්පටිඝා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

260. අප්පටිඝා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

261. රූපිනො ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

262. අරූපිනො ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

263. ලොකියා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

264. ලොකුත්තරා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

265 – 266. කෙනචි විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා – පෙ - කෙනචි න විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

267 – 269. ආසවා ධම්මා – පෙ – ආසවාචෙව ච සාසවා ච ධම්මා – ආසවාචෙ'ව ආසව සම්පයුත්තා ච ධම්මා– එකෙන ඛන්ධෙන එකා'යතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

270 – 271. නො ආසවා ධම්මා – පෙ – ආසවවිප්පයුත්තා ධම්මා– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

272 – 274. සාසවා ධම්මා – පෙ – සාසවා චෙව නො ච ආසවා ධම්මා– ආසවවිප්පයුත්තා සාසවා ධම්මා–පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහා'යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

275 – 276. අනාසවා ධම්මා –පෙ– ආසව විප්පයුත්තා අනාසවා ධම්මා– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

277 – 278. ආසවසම්පයුත්තා ධම්මා – පෙ – ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවා ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

279 – 285. සඤ්ඤොජනා ධම්මා – පෙ – ගන්ථා ධම්මා – ඔඝා ධම්මා – යොගා ධම්මා – නීවරණා ධම්මා – පරාමාසා ධම්මා – පරාමාසා චෙව පරාමට්ඨා ධම්මා– එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

286 – 287. නො පරාමාසා ධම්මා –පෙ– පරාමාසා විප්පයුත්තා ධම්මා– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

288 – 290. පරාමට්ඨා ධම්මා –පෙ– පරාමට්ඨා චෙව නො ච පරාමාසා ධම්මා – පරාමාසවිප්පයුත්තා පරාමට්ඨා ධම්මා– පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදස–හා'යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

291 – 292. අපරාමට්ඨා ධම්මා –පෙ– පරාමාසවිප්පයුත්තා අපරාමට්ඨා ධම්මා– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි, ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

293. පරාමාසසම්පයුත්තා ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්විහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

294. සාරම්මණා ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

295. අනාරම්මණා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

296. චිත්තා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

297. නො චිත්තා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

298–300. චෙතසිකා ධම්මා – පෙ – චිත්තසම්පයුත්තා ධම්මා – චිත්ත සංසට්ඨා ධම්මා– තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

301. අචෙතසිකා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

302-303. චිත්තවිප්පයුත්තා ධම්මා - පෙ - චිත්තවිසංසට්ඨා[1] ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

304. චිත්තසමුට්ඨානා ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහි-ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන ඡහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

305-306. නො චිත්තසමුට්ඨානා ධම්මා - පෙ - නො චිත්තසහභුනො ධම්මා - නො චිත්තානුපරිවත්තිනො ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

307-308. චිත්තසහභුනො ධම්මා - පෙ - චිත්තානුපරිවත්තිනො ධම්මා- චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

309-310. චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා - පෙ - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභුනො ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තිනො ධම්මා- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

---

1. චිත්ත සංසට්ඨා ධම්මා - සී මු

311–313. නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා -පෙ- නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභුනො ධම්මා - නො චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තිනො ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා ද්වීහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

314. අජ්ඣත්තිකා ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: තීහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

315. බාහිරා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ඡහායතනෙහි ඡහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන ඡහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

316. උපාදා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

317. නො උපාදා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි තීහායතනෙහි නවහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි නවහායතනෙහි නවහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

318. උපාදින්නා ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

319. අනුපාදින්නා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි සත්තහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි පඤ්චහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

320-324. උපාදානා ධම්මා -පෙ- කිලෙසා ධම්මා–කිලෙසා චෙව සංකිලෙසිකා ච ධම්මා– කිලෙසා චෙව සංකිලිට්ඨා ච ධම්මා–කිලෙසාචෙව කිලෙසසම්පයුත්තා ධම්මා- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකා සහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

325-327. නො කිලෙසා ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨා ධම්මා - කිලෙසවිප්පයුත්තා ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

328-330. සංකිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- සංකිලෙසිකා චෙව නො ච කිලෙසා ධම්මා – කිලෙසවිප්පයුත්තා සංකිලෙසිකා ධම්මා- පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහා'යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

331-332. අසංකිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිප්පයුත්තා අසංකිලෙසිකා ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

TOC

333–336. සංකිලිට්ඨා ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුත්තා ධම්මා සංකිලිට්ඨා චෙව නො ච කිලෙසා ධම්මා–කිලෙසසම්පයුත්තා චෙව නො ච කිලෙසා ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

337–340. දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා – භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා– චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

341–344. න දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- න භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා–න දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා – න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

345–346. සවිතක්කා ධම්මා -පෙ- සවිචාරා ධම්මා- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහා'යතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

347–348. අවිතක්කා ධම්මා -පෙ- අවිචාරා ධම්මා- අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

349–350. සප්පීතිකා ධම්මා –පෙ– පීතිසහගතා ධම්මා –චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

351–353. අප්පීතිකා ධම්මා–පෙ–න පීතිසහගතා ධම්මා – න සුඛසහගතා ධම්මා –අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහා'යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

354. සුඛසහගතා ධම්මා –පෙ– තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

355. උපෙක්ඛා සහගතා ධම්මා –පෙ– තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා : ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහා'යතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

356. න උපෙක්ඛා සහගතා ධම්මා –පෙ– අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

357–359. කාමාවචරා ධම්මා –පෙ– පරියාපන්නා ධම්මා –සඋත්තරා ධම්මා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

360–362. න කාමාවචරා ධම්මා -පෙ- අපරියාපන්නා ධම්මා– අනුත්තරා ධම්මා – අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

363–367. රූපාවචරා ධම්මා -පෙ- අරූපාවචරා ධම්මා-නිය්‍යානිකා ධම්මා – නියතා ධම්මා – සරණා ධම්මා – චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

368–372. න රූපාවචරා ධම්මා -පෙ- න අරූපාවචරා ධම්මා – අනිය්‍යානිකා ධම්මා – අනියතා ධම්මා – අරණා ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: අරණා ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

සඞ්ගහාසඞ්ගහ පද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

2. සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පද නිද්දෙසො

1. චක්ඛායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙ ධම්මා – චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා – ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

2. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- සොත විඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා – ඝානවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා – ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා – කාය විඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා – මනො ධාතුයා යෙ ධම්මා– මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

3. චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සොතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා – ඝානින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා – ජිව්හින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා – කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා – ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා – පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

4. අසඤ්ඤභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- එකවොකාර භවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි තීහායතනෙහි නවහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

5. පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

6. අනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

7. සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

8. සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපාදාධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා:

තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

දසායතනා සත්තරස ධාතුයො – සතින්ද්‍රියා අසඤ්ඤභවො[1]
එකවොකාරභවො පරිදෙවො – සනිදස්සනසප්පටිඝං
අනිදස්සනං පුනදෙව[2] – සප්පටිඝං උපාදා'ති.

සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.[3]

1. අසඤ්ඤීභවො–සිරිමු
2. පුනරෙව–
3. අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං පද නිද්දෙසො–සිරිමු, ස්‍යා, ම ජ සං

3. අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිත පද නිද්දෙසො

1. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා,- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතු සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා,

2. නිරොධසච්චෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා

3. ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

4. ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙන යෙ ධම්මා - සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා - ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා - වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා- තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා - කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

5. ජාතියා යෙ ධම්ම -පෙ- ජරාය යෙ ධම්මා- මරණෙන යෙ ධම්මා- ඣානෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

6. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා,- අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා,- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා- ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චෙතනාය යෙ ධම්මා- අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා- හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතූහි චෙ'ව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා,- හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

7. අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

8. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහිචෙව ආසවහි සම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

9. සඤ්ඤොජනෙහි -පෙ- ගන්ථෙහි- ඔඝෙහි- යොගෙහි- නීවරණෙහි- පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

10. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතු-සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

11. චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා. -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

12. උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා'යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

තයො ඛන්ධා තථා සච්චා ඉන්ද්‍රියානි ච සොළස
පදනි පච්චයාකාරෙ චුද්දසු'පරි චුද්දස,
සමතිංස පද හොන්ති ගොච්ඡකෙසු දසස්වථ
දුවෙ චුල්ලන්තර[1] දුකා අට්ඨ හොන්ති මහන්තරා,ති[2]

අසඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. චූළන්තර - මජසං.
2. උද්දානගාථා PTS පොත්ථෙ නදිස්සති.

4. සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො.

1. සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

2. ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා, සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා, දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- විරියින්ද්‍රියෙන[1] යෙ ධම්මා- සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-

අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙන යෙ ධම්මා- සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා- තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා- කම්මභවෙන යෙ ධම්මා- සොකෙන යෙ ධම්මා- පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා-දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා-

සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා- අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා- ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- චෙතනාය යෙ ධම්මා- අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා-

---
1. විරියින්ද්‍රියෙන - ම ඡ සං

හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– හෙතූහි චෙව සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– ආසවෙහි– සඤ්ඤොජනෙහි– ගන්ථෙහි– ඔඝෙහි– යොගෙහි- නීවරණෙහි– පරාමාසෙහි– උපාදානෙහි– කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්ම– කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා. තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා; තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

ද්වෙ සච්චා පණ්ණරසින්ද්‍රියා:[1] එකාදසපටිච්චපද[2]
උද්ධං පුන එකාදස ගොච්ඡකපදමෙත්ථ තිංසවිධං[3] ති.

ඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. පණ්ණරසින්ද්‍රියානි, PTS
2. පටිච්චසමුප්පාද–PTS
3. තිංසවිධා සිමු.–PTS

5. අසඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පද නිද්දෙසො.

1. රූපක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

2. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

3. විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මනායතනෙන යෙ ධම්මා- චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතුයා යෙ ධම්මා- මනො ධාතුයා යෙ ධම්මා-මනො විඤ්ඤාණ ධාතුයා යෙ ධම්මා- මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි අසඞ්ගහිතා.

4. චක්ඛායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙ ධම්මා- චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා- ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අඞ්ගහිතා, ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

5. ධම්මායතනෙන යෙ ධම්මා –පෙ– ධම්මධාතුයා යෙ ධම්මා ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා–පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

6. සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා –පෙ– මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා– නිරොධසච්චෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

7. චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා –පෙ– කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

8. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා –පෙ– දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා–සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– විරියින්ද්‍රියෙන[1] යෙ ධම්මා –සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා–සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා –පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා– අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා– අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන. අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

1. විරියින්ද්‍රියෙන– ම ජ සං

9. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

10. විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

11. නාමරූපපච්චයා සළායතනෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

12. සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා-වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා- තණ්හාපච්චයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා- කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

13. අරූප භවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා- චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා- ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

14. අසඤ්ඤාභවෙන[1] යෙ ධම්මා -පෙ- එකවොකාර භවෙන යෙ ධම්මා- ජාතියා යෙ ධම්මා- ජරාය යෙ ධම්මා-මරණෙන යෙ ධම්මා- ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

1. අසඤ්ඤීභවෙන- සිමු

15. පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

16. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා- ඣානෙන යෙ ධම්මා- අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා - ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චෙතනාය යෙ ධම්මා- අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා, ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

17. විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

18. කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුපාදින්නඅනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සඞ්කිලිට්ඨසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසඞ්කිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-

පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

19. සනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– අනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

20. හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතූහි චෙව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

21. සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතු සම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න හෙතු සහෙතු කෙහි ධම්මෙහි[1] යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

22. අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

23. සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා. ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

24. රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහී යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන, එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

25. අරූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතු-සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

26. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහා'යතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

1. න හෙතූහි ධම්මෙහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි—සයා

27. අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ආසවසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහා'යතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

28. සංයොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

29. අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අපරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා—පෙ— තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

30. අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-නො චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මාචිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-චිත්තසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-චිත්තානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-බාහිරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-උපාදූහි ධම්මෙහි[1]. යෙ ධම්මා- ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනා-යතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

1. උපාදාධම්මෙහි– ම ඡ සං, සයා

31. චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

32. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

33. අජ්ඣත්තිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අඞ්ගහිතා.

34. උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

35. අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙස සම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා

රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–නිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා; තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා. තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

රූපඤ්ච ධම්මායතනං ධම්මධාතු –
ඉත්ථිපුමං ජීවිතං නාමරූපං,
ද්වෙ භවා ජාතිජරාමච්චුරූපං,
අනාරම්මණා නො චිත්තෙන විප්පයුත්තා.

විසංසට්ඨං[1] සමුට්ඨානසහභූහි අනුපරිවත්ති,
බාහිරං උපාදා ද්වෙ වීසති[2] එස නයො සුබුද්ධො,

[සබ්බෙ ඛන්ධා තථායතන ධාතුයො සච්චතො තයො,
ඉන්ද්‍රියානිපි සබ්බානි තෙ වීසති පටිච්චතො.
පරතො සොළස පද තෙචත්තාළීසකං තිකෙ,
ගොච්ඡකෙ සත්තති ද්වෙ ච සත්ත චූළන්තරෙ පද.
මහන්තරෙ පද වුත්තා අට්ඨාරස තතො පරං,
අට්ඨාරසෙව ඤාතබ්බා සෙසා ඉධ න භාසිතා ති[3].

අසඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිත පද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. විසංසට්ඨා – P.T.S.
2. වෙ වීසයො – ම ජ සං, සිරිමු
3. ඉමා ගාථායො කත්ථචි න දිස්සන්තෙ

6. සම්පයොගවිප්පයොග පද නිද්දෙසො

1. රූපක්ඛන්ධො කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තොති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

2. වෙදනාක්ඛන්ධො -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධො -- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තො එකෙනායත-නෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

3. විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො '-පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තො එකෙනායත නෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො; එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

4. චක්ඛායතනං -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනං -පෙ- සම්පයුත්තන්ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තං, චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

5. මනායතනං -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

6. චක්ඛුධාතු -පෙ- ඵොට්ඨබ්බධාතු -පෙ- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

7. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු -පෙ- මනොධාතු—මනොවිඤ්ඤාණ ධාතු තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

8. සමුදය සච්චං -පෙ- මග්ගසච්චං -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තං. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං

9. නිරොධසච්චං -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියං- කායින්ද්‍රියං- ඉත්ථින්ද්‍රියං- පුරිසින්ද්‍රියං- සම්පයුත්තන්ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තං: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

10. මනින්ද්‍රියං -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

11. සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියං - සොමනස්සින්ද්‍රියං - දොමනස්සින්ද්‍රියං- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

12. උපෙක්ඛින්ද්‍රියං -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ඡහි ධාතූහි සම්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

13. සද්ධින්ද්‍රියං -පෙ- විරියින්ද්‍රියං- සතින්ද්‍රියං-සමාධින්ද්‍රියං -පඤ්ඤින්ද්‍රියං- අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියං - අඤ්ඤින්ද්‍රියං - අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියං - අවිජ්ජා- අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

14, සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

15. සළායතනපච්චයා ඵස්සො -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තො. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

16. ඵස්සපච්චයා වෙදනා -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

17. වෙදනාපච්චයා තණ්හා -පෙ- තණ්හා පච්චයා උපාදානං- කම්මභවො - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තො, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

18. රූපභවො -පෙ- සම්පයුත්තොති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තො: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි තීහි ධාතූහි විප්පයුත්තො.

19. අරූපභවො -පෙ- නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤාභවො - චතුවොකාර භවො - සම්පයුත්තොති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

20. අසඤ්ඤාභවො -පෙ- එකවොකාර භවො - පරිදෙවො - සම්පයුත්තොති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තො: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

21. සොකො -පෙ- දුක්ඛං-දොමනස්සං - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

22. උපායාසො -පෙ- සතිපට්ඨානං - සම්මප්පධානං - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තං. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

23. ඉද්ධිපාදො -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තො. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො,

24. ඣානං -පෙ- ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තං. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

25. අප්පමඤ්ඤා -පෙ- පඤ්චින්ද්‍රියානි-පඤ්චබලානි-සත්තබොජ්ඣඞ්ගා- අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තො. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

26. ඵස්සො -පෙ- චෙතනා - මනසිකාරො - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තො. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

27. වෙදනා -පෙ- සඤ්ඤා - තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

28. චිත්තං -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තං.

කතිහි විප්පයුත්තං: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තං.

29. අධිමොක්ඛො -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ද්වීහි ධාතූහි සම්පයුත්තො. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තො.

කතිහි විප්පයුත්තො: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තො.

30. කුසලා ධම්මා -පෙ- අකුසලා ධම්මා - කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

31. සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා - එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

TOC

32. අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

33. විපාකා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

34. විපාකධම්මධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා ධම්මා - සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

35. නෙව විපාකනවිපාකධම්මධම්මා -පෙ- අනුපාදිණ්ණුපාදනියා ධම්මා - සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතුහි විප්පයුත්තා.

36. අනුපාදින්නඅනුපාදනියා ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා ධම්මා - සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතුහි විප්පයුත්තා.

37. සවිතක්කසවිචාරා ධම්මා-පෙ-එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

38. අවිතක්කවිචාරමත්තා ධම්මා -පෙ- පීති සහගතා ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

39. අවිතක්කඅවිචාරා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

40. සුඛසහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

41. උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

42. දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- ආචයගාමිනො ධම්මා - අපචයගාමිනො ධම්මා - සෙක්ඛා ධම්මා- අසෙක්ඛා ධම්මා-මහග්ගතා ධම්මා-සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

43. අප්පමාණා ධම්මා -පෙ- පණීතා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

44. පරිත්තාරම්මණා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

45. මහග්ගතාරම්මණා ධම්මා -පෙ- අප්පමාණාරම්මණා ධම්මා- හීනා ධම්මා- මිච්ඡත්තනියතා ධම්මා- සම්මත්තනියතා ධම්මා- මග්ගාරම්මණා ධම්මා- මග්ගහෙතුකා ධම්මා- මග්ගාධිපතිනො ධම්මා- සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

46. අනුප්පන්නා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

47. අතීතාරම්මණා ධම්මා -පෙ- අනාගතාරම්මණා ධම්මා - සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

48. පච්චුප්පන්නාරම්මණා ධම්මා -පෙ- අජ්ඣත්තාරම්මණා ධම්මා- බහිද්ධාරම්මණා ධම්මා- අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

49. සනිදස්සනසප්පටිඝා ධම්මා -පෙ- අනිදස්සනසප්පටිඝා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

50. හෙතු ධම්මා-පෙ- හෙතූචෙ'ව සහෙතුකා ච ධම්මා- හෙතූචෙ'ව හෙතුසම්පයුත්තා ච ධම්මා- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

51. සහෙතුකා ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුත්තා ධම්මා - සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

52. සහෙතුකා චෙ'ව න ච හෙතු ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුත්තා චෙ'ව න ච හෙතු ධම්මා - න හෙතු සහෙතුකා ධම්මා - එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

53. අප්පච්චයා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතා ධම්මා - සනිදස්සනා ධම්මා- සප්පටිඝා ධම්මා- රූපිනො ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

54. ලොකුත්තරා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතුහි විප්පයුත්තා.

55. ආසවා ධම්මා -පෙ- ආසවා චෙ ච සාසවා ච ධම්මා- ආසවා චෙව ආසවසම්පයුත්තා ච ධම්මා- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

56. අනාසවා ධම්මා -පෙ- ආසවවිප්පයුත්තා අනාසවා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතුහි විප්පයුත්තා.

57. ආසවසම්පයුත්තා ධම්මා -පෙ සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනා'යතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්ප යුත්තා.

58. ආසවසම්පයුත්තා චෙව නො ච ආසවා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්ප-යුත්තා.

59. සඤ්ඤොජනා ධම්මා -පෙ- ගන්ථා ධම්මා- ඔඝා ධම්මා- යොගා ධම්මා- නීවරණා ධම්මා- පරාමාසා ධම්මා- පරාමාසා චෙව පරාමට්ඨා ච ධම්මා- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා,

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

60. අපරාමට්ඨා ධම්මා -පෙ- පරාමාසවිප්පයුත්තා අපරාමට්ඨා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

61. පරාමාසසම්පයුත්තා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙ-නායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්ප-යුත්තා.

62. සාරම්මණා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

63. අනාරම්මණා ධම්මා -පෙ- චිත්තවිප්පයුත්තා ධම්මා- චිත්තවිසංසට්ඨා ධම්මා: උපාද ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

64. චිත්තා ධම්මා -පෙ- තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

65. චෙතසිකා ධම්මා -පෙ- චිත්ත සම්පයුත්තා ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨා ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා සහභුනො ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තිනො ධම්මා- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

66. අනුපාදින්නා ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

67. උපාදානා ධම්මා -පෙ- කිලෙසා ධම්මා- කිලෙසා චෙව සංකිලෙසිකා ච ධම්මා- කිලෙසා චේ'ව සංකිලිට්ඨා ච ධම්මා- කිලෙසා චෙව කිලෙසසම්පයුත්තා ච ධම්මා- තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

68. අසංකිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිප්පයුත්තා අසංකිලෙසිකා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

69. සංකිලිට්ඨා ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුත්තා ධම්මා-සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

70. සංකිලිට්ඨා චේ'ව නො ච කිලෙසා ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුත්තා චෙව නො ච කිලෙසා ධම්මා- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

71. දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

72. සවිතක්කා ධම්මා -පෙ- සවිචාරා ධම්මා - එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

73. අවිතක්කා ධම්මා -පෙ- අවිචාරා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.
කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

74. සප්පීතිකා ධම්මා -පෙ- පීතිසහගතා ධම්මා- එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා..

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා: එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

75. සුඛ සහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා: එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.[1]

76. උපෙක්ඛා සහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

1. සුඛසහගතං ධම්මං -පෙ- කෙහිචි විප්පයුත්තං - PTS ඌනං

77. න කාමාවචරා ධම්මා -පෙ- අපරියාපන්නා ධම්මා- අනුත්තරා ධම්මා- සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතුහි විප්පයුත්තා.

78. රූපාවචරා ධම්මා -පෙ- අරූපාවචරා ධම්මා- නිය්‍යානිකා ධම්මා- නියතා ධම්මා- සරණා ධම්මා- කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතුහි සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

ධම්මායතනං ධම්මධාතු දුක්ඛසච්චඤ්ච ජීවිතං,
සළායතනං නාමරූපං චත්තාරො ච මහාභවා,
ජාති ජරා ච මරණං තිකෙසොචූනවීසති,
ගොච්ඡකෙසු ච පඤ්ඤාස අට්ඨචූළන්තරෙ[1] පද
මහන්තරෙ පණ්ණරස අට්ඨාරස තතො පරෙ,
තෙ වීසපදසතං එතං සම්පයොගෙ න ලබ්භන්තීති.

සම්පයොග විප්පයොගපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. චූළන්තරෙ - මජසං

7. සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තපදනිද්දෙසො

1. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- මනායතනෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි, කතිහායතනෙහි, කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා:

තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන ඒකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

2. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- මනොධාතුයා යෙ ධම්මා- මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

3. මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

4. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි, න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

5. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සළායතන පච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා,- ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චෙතනාය යෙ ධම්මා- චිත්තෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා යම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

6. අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

7. අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

8. සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

9. චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨ සමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

10. සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

11. උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා: තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

ඛන්ධා චතුරො ආයතනඤ්චෙකං
ධාතුසු සත්ත ද්වෙ පි ච ඉන්ද්‍රියතො[1]
තයො පටිච්ච තථ'රිව[2] ඵස්සපඤ්චමා
අධිමුච්චනා මනසි තිකෙසු තීණි.
සත්තන්තරා[3] ද්වෙ ච මනෙන යුත්තා—
විතක්ක විචාරණා උපෙක්ඛකාය වා ති[4]

සම්පයුත්තෙන විප්පයුත්තපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. ඉන්ද්‍රියාතො - PTS
2. තයො පටිච්චත්ථ'රිව - PTS
3. සුත්තන්තරා - PTS
4. උපෙක්ඛනායවාති - PTS

8. විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්ත පද නිද්දෙසො

1. රූපක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

2. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- **විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන** යෙ ධම්මා- සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

ධම්මායතන ධම්මධාතු අථ ජීවිත නාමරූපං,
සළායතනං ජාති ජරා මරණං[1] දෙව මාතිකෙ න ලබ්භරෙ.
පඨමන්තරෙ සත්ත ච ගොච්ඡකෙ දස අපරන්තා.
චුද්දස ඡ ච මජ්ඣෙ ඉච්චෙතෙ සත්තචත්තාළීස ධම්මා,
සමුච්ඡෙදෙ න ලබ්භන්ති මොඝපුච්ඡකෙන ච.

විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්ත පද නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. මතං - මජ්ඣං චුද්දස ච - සීමු

9. සම්පයුත්තේන සම්පයුත්තපදනිද්දෙසො

1. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා - පෙ - සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා - සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා. තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා: තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

2. විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා - පෙ - මනායතනෙන යෙ ධම්මා - චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

3. සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

4. මතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

5. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - පෙ - දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා.

6. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ඡහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

7. සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා - අවිජ්ජා පච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

8. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

9. සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

10. ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

11. වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා - කම්මභවෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

12. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා-දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

13. උපායාසෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා - සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

14. ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

15. ඣානෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

16. අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා - සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා - අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

17. ඵස්සෙන යෙ ධම්මා -පෙ- චෙතනාය යෙ ධම්මා - මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා,

18. වේදනාය යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

19. විතක්කෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

20. අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ද්වීහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

21. සුඛාය වේදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වේදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අදුක්ඛමසුඛාය වේදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

22. සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අවිතක්ක විචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පීති සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

23. සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

24. හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතූහි චෙ'ව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතූහි චෙ'ච හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

25. සහෙතුකෙහි චෙ'ව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතු සම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - න හෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

26. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවෙහි චෙ'ච සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි චෙ'ච ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

27. ආසවසම්පයුත්තෙහි චෙ'ච නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

28. සඤ්ඤොජනෙහි -පෙ- ගන්ථෙහි - ඔඝෙහි – යොගෙහි- නීවරණෙහි – පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – පරාමාසෙහි චෙච පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

29. පරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

30. විතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

31. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා.

32. උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

33. සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

34. සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා'යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා,

අරූපක්ඛන්ධා චත්තාරො මනායතනමෙව ච,
විඤ්ඤාණධාතුයො සත්ත ද්වෙ සච්චා චුද්දසින්ද්‍රියා
පච්චයෙ ද්වාදසපද තතො උපරි සොළස,
තිකෙසු අට්ඨ ගොච්ඡකෙ තෙවත්තාරීසමෙව ච.
මහන්තරදුකෙ සත්ත පද පිට්ඨිදුකෙසු ඡ
නවමස්ස පදස්සෙත නිද්දෙසෙ සඞ්ගහං ගතා' ති.

සම්පයුත්තෙන සම්පයුත්තපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

TOC

10. විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො

1. රූපක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා: තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

2. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- මනායතනෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

3. චක්ඛායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙ ධම්මා- චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා- ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

4. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණ ධාතුයා යෙ ධම්මා- සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

5. නිරොධසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායත-නෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

6. මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

7. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

8. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

9. සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා-අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

10. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා-ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

11. වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා-කම්මභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

12. රූපභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි තීහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

13. අසඤ්ඤභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- එකවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා - පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

14. අරූපභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා- චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා- සොකෙන යෙ ධම්මා- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා- ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා- ඣානෙන යෙ ධම්මා- අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා - පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

15. ඵස්සෙන යෙ ධම්මා -පෙ- වෙදනාය යෙ ධම්මා-සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චෙතනාය යෙ ධම්මා- චිත්තෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

16. අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

17. කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

18. සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

19. අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

20. විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

21. විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

22. නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනුපාදින්නුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

23. අනුපාදින්නඅනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

24. සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

25. අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

26. අවිතක්කඅවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

27. සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

28. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

29. දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

30. අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

31. පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

32. මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අප්පමාණා-රම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මිච්ඡත්ත නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

33. අනුප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

34. අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

35. පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අජ්ඣත්තා රම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

36. සනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනිදස්සන-සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

37. හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතූහි චෙ'ව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතු සම්පයුත්තෙහි චෙ'ව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න හෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

38. අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

39. ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

40. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ආසවසම්ප-යුත්තෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

41. අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

42. සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාස සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

43. අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පරාමාස විප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

44. සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්ත සංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායත-නෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

45. අනාරම්මණෙහි[1] ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තවිසංසට්ඨෙහි[2] ධම්මෙහි යෙ ධම්මා උපාදධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා

1. ආරම්මණෙහි -P.T.S.
2. චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි—P.T.S.

46. අනුපාදින්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

47. උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා,- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

48. අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

49. දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

50. සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

51. අවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා විප්පයුත්තා.

52. සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පීති සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

53. සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

54. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

55. න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි විප්පයුත්තා.

56. රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - නියානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි විප්පයුත්තා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

ධම්මායතනං ධම්මධාතු දුක්ඛසච්චඤ්ච ජීවිතං,
සළායතනං නාමරූපං චත්තාරො ච මහාභවා,
ජාති ජරා[1] මරණං තිකෙසෙවකූනවීසති,
ගොච්ඡකෙසු ච පඤ්ඤාස අට්ඨ චූළන්තරෙ පද,
මහන්තරෙ පණ්ණරස අට්ඨාරස තතො පරෙ,
තෙ විසති පදසතං එතං සම්පයොගෙ[2] න ලබ්භතී'ති

විප්පයුත්තෙන විප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. ජරා ච-මජසං   2. සම්පයොගො-සිරිමු

11. සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්තවිප්පයුත්ත පදනිද්දෙසො

1. සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා:

තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

2. ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතන සඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

3. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

4. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන ද්වීහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

5. සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සමාධින්ද්‍රියෙන - යෙ ධම්මා - පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා - අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා - සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා - වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා - තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා - කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

6. පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

7. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා - දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා; එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

8. උපායාසෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා - සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා - අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා - පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා - පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා-සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා - ඵස්සෙන යෙ ධම්මා - චෙතනාය යෙ ධම්මා - අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා - මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා - හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතූහි චෙව සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන සඞ්ගහිතා. තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා: තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුත්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

දෙව සච්චා පණ්ණරසින්ද්‍රියා එකාදස පටිච්චපද,

උද්ධං පුන එකාදස ගොච්ඡකපදමෙත්ථ තිංසවිධා ති

සඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්තපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

12. සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො

1. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

2. විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මනායතනෙන යෙ ධම්මා- චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

3. සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

4. මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

5. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා; ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

6. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

7. සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤින්ද්‍රි-යෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

8. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

9. සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

10. ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අටඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

11. වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා- කම්මභවෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

12. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

13. උපායාසෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

14. ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

15. ඣානෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

16. අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

17. ඵස්සෙන යෙ ධම්මා -පෙ- චෙතනාය යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

18. වෙදනාය යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

19. විතක්කෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

20. අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

21. සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

22. හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතූහි චෙව සහෙතු- කෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

23. සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - න හෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

TOC

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

24. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා –පෙ– තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

25. ආසවසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච අ සවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා –පෙ– තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

26. සඤ්ඤොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– ඕඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, –පෙ– තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

27. පරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා–පෙ– තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

28. චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: ද්වීහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

29. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

30. උපාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

31. සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- -පෙ- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-- සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

අරූපක්ඛන්ධා චත්තාරො මනායතනමෙව ච,
විඤ්ඤාණ ධාතුයො සත්ත ද්වෙ සච්චා චුද්දසින්ද්‍රියා.
පච්චයෙ ද්වාදස පදා තතො උපරි සොළස,
තිකෙසු අට්ඨ ගොච්ඡකෙ තෙචත්තාළීසමෙව ච.
මහන්තරදුකෙ සත්තපද පිට්ඨිදුකෙසු ඡ.[1]
නවමස්ස පදස්සෙතෙ නිද්දෙසෙ සඞ්ගහං ගතා'ති

සම්පයුත්තෙන සඞ්ගහිත අසඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. පිට්ඨිදුකෙසු ඡ ඉති - සිරිමු

TOC

13. අසඞ්ගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්ත පද නිද්දෙසො

1. රූපක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි, කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා. තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

2. ධම්මායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ධම්මධාතුයා යෙ ධම්මා- ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-- පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා— ජීවිතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා— විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපෙන යෙ ධම්මා— අසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා— එකවොකාර භවෙන යෙ ධම්මා— ජාතියා යෙ ධම්මා— ජරාය යෙ ධම්මා— මරණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

3. අරූපභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා -චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා— ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතන සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතු සඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තාති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

4. කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුපාදින්නඅනුපාදානියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතුසම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න හෙතූහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

5. රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

6. අරූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසඤ්ඤොජනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අගන්ථනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනොඝනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අයොගනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනීවරණියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා,

7. අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- නො චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බාහිරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපාදාධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා: තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි සම්පයුත්තා.

කතිහි විප්පයුත්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විප්පයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

8. අනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපාදනසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපාදනසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච උපාදනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපාදනවිප්පයුත්තෙහි අනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – නිය්‍යානිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ආයතනසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා, ධාතුසඞ්ගහෙන අසඞ්ගහිතා; තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුත්තා'ති: නත්ථි.

කතිහි විප්පයුත්තා? චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි විප්පයුත්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිචි විප්පයුත්තා.

රූපඤ්ච ධම්මායතනං ධම්මධාතු ඉත්ථී පුමං,
ජීවිතං නාමරූපං ද්වෙ භවා ජාති ජරා ච[1]
මච්චු ච රූපි[2] අනාරම්මණං නො චිත්තං චිත්තෙන[3] විප්පයුත්තං
විසංසට්ඨසමුට්ඨානං[4] සහභූ අනුපරිවත්ති,
බාහිරුපාද[5]. ද්වෙ විසයො එසනයො සුමෙධා.

අසඞ්ඛගහිතෙන සම්පයුත්ත විප්පයුත්තපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. ජාතිජරා—P.T.S.
2. මච්චුරූප—ම ඡ සං. P.T.S.
3. නො චිත්තෙන— සිරිමු
4. චිත්ත සංසට්ඨසමුට්ඨානා—සිරිමු
5. බාහිරං උපාදා—ම ඡ සං., P.T.S.

TOC

14. විප්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතා'සඞ්ගහිත පදනිද්දෙසො

1. රූපක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

2. වෙදනාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- සඞ්ඛාරක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- විඤ්ඤාණක්ඛන්ධෙන යෙ ධම්මා- මනායතනෙන යෙ ධම්මා- මනින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

3. චක්ඛායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනෙන යෙ ධම්මා- චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බධාතුයා යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

4. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- ඝානවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- කායවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- මනොධාතුයා යෙ ධම්මා- මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

5. දුක්ඛසච්චෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

6. සමුදයසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- මග්ගසච්චෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

7. නිරොධසච්චෙන යෙ ධම්මා -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- ඉත්ථින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පුරිසින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

8. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

9. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.[1]

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

10. සද්ධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- විරියින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සමාධින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

11. සඞ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සළායතනපච්චයා ඵස්සෙන යෙ ධම්මා- ඵස්සපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

12. වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදානෙන යෙ ධම්මා- කම්මභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

1. උපෙක්ඛින්ද්‍රියෙන -පෙ- ධාතූහි අසඞ්ගහිතා- PTS. ඌනං

13. උපපත්තිභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා- පඤ්චවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පන්නරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

14. කාමභවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

15. රූපභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- අසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා- එකවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා- පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

16. අරූපභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා-චතුවොකාරභවෙන යෙ ධම්මා- සොකෙන යෙ ධම්මා- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සෙන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා- ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා- ඣානෙන යෙ ධම්මා- අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣඞ්ගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨඞ්ගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා- විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

17. ඵස්සෙන යෙ ධම්මා -පෙ- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චෙතනාය යෙ ධම්මා- විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා- විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

18. අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

19. කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

20. අබ්‍යාකතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

21. අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–පෙ– විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, –පෙ– තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

22. විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, –පෙ– තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

23. නෙවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා –පෙ– අනුපාදින්නුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අනුපාදින්නඅනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, –පෙ– තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

24. උපාදින්නුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, –පෙ– තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පන්නරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

25. අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

26. සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

27. අවිතක්කවිචාරමත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

28. අවිතක්කඅවිචාරෙහි[1] ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පණ්ණරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

29. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

---

1. අවිතක්ක විචාරෙහි- PTS

30. දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

31. නෙව දස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවදස්සනෙන න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-නෙවාචයගාමී නාපචයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-නෙවසෙක්ඛා නාසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

32. අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පණීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

33. පරිත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

34. මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අප්පමාණාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – මග්ගාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

35. මජ්ඣිමෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා

36. උප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනුප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උප්පාදීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – අතීතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා– අනාගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – පච්චුප්පන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – අජ්ඣත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–බහිද්ධාහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා–සනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – අනිදස්සනසප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

37. අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනාගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අජ්ඣත්තාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - බහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා,

38. පච්චුප්පන්නාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි ද්වාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

39. හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතුසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතූහි චෙව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සහෙතුකෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතූහි චෙව හෙතුසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතුසම්පයුත්තෙහි චෙව න ච හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - න හෙතුසහෙතුකෙහි[1] ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

40. අහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-න හෙතුඅහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්විහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

1. න හෙතූහි සහෙතුකෙහි - සිමු.

TOC

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

41. අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – සනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – අනිදස්සනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – රූපීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

42. ලොකියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

43. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා – ආසවසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි එකාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

44. සාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සාසවෙහි චෙව නො ච ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවවිප්පයුත්තෙහි සාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

45. අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවවිප්පයුත්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

46. සංයොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ගන්ථෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ඔඝෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - නීවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරාමාසෙහි චෙව පරාමට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

47. පරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරාමට්ඨෙහි චෙව නො ච පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි පරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

48. අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පරාමාසවිප්පයුත්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා -පෙ- චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

49. සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- චිත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවත්තීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසහායතනෙහි එකාදසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: චතූහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

50. අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- චිත්තවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - චිත්තවිසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - උපාදධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අනුපාදින්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

51. උපාදින්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි තීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි පන්නරසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

52. උපාදින්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුත්තෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුත්තෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

53. සංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලෙසිකෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි සංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

54. අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිප්පයුත්තෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

55. දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

56. න දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- න භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

57. සවිතක්කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි සත්තරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා; න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා අසඞ්ගහිතා.

58. සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

59. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි තෙරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

60. කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ස උත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

61. න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි අට්ඨහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

62. රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නිය්‍යාණිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධතො ඨපෙත්වා පඤ්චහි ඛන්ධෙහි ද්වාදසහායතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: න කෙහිචි ඛන්ධෙහි න කෙහිචි ආයතනෙහි න කාහිචි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

63. න රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- න අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනිය්‍යාණිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අරණෙහි´ ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුත්තා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා: තෙ ධම්මා චතූහි ඛන්ධෙහි ද්වීහායතනෙහි ද්වීහි ධාතූහි සඞ්ගහිතා.

කතිහි අසඞ්ගහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතූහි අසඞ්ගහිතා.

ධම්මායතනං ධම්මධාතු[1] අථ ජීවිතං නාමරූපං,

සළායතනං ජාතිජරාමරණං ද්වෙ ච තිකෙ න ලබ්භරෙ[2].

පඨමන්තරෙ සත්ත ච ගොච්ඡකෙ දස අපරන්තෙ චුද්දස ඡ ච මග්ගෙ ඉච්චෙතෙ සත්තචත්තාරීස ධම්මා සමුච්ඡෙදෙ' නුපලබ්භන්ති මොඝ පුච්ඡකෙන වා ති.

විප්පයුත්තෙන සඞ්ගහිතාසඞ්ගහිතපදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

ධාතුකථාප්පකරණං සමත්තං.

(සංගහමසංගහං සම්පයොග විප්පයොගං පරමඤ්ච,
ගම්භීරං නිපුණං ඨානං තම්පි බුද්ධෙන දෙසිතං.
සඞ්ගහිතෙන අසඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතෙන ච සඞ්ගහිතං.
සඞ්ගහිතෙන සඞ්ගහිතං අසඞ්ගහිතෙන ච සඞ්ගහිතං.
ගම්භීර ධම්මං චතුසච්චගොචරං චතුප්පකාරං විභජි තථාගතො.
සම්පයුත්තෙන ච විප්පයුත්තං විප්පයුත්තෙන සම්පයුත්තං.
සම්පයුත්තෙන ච සම්පයුත්තං විප්පයුත්තෙන ච විප්පයුත්තං.
රූපී අරූපී බහු ධම්මසංකුලං විභාජි ධම්මං චතුධා තථාගතො.)

1. ධම්මධාතු ජීවිතං නාමං ච ලාභි - PTS
2. ජාතියො ජරාමරණං ද්වෙ ච ජාතියො න ලබ්භරෙ - PTS.

TOC

අභිධම්මපිටකෙ

පුග්ගල-
පඤ්ඤත්තිප්පකරණං

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධස්ස

---

1 මාතිකා

ඡ පඤ්ඤත්තියො: ඛන්ධපඤ්ඤත්ති, ආයතනපඤ්ඤත්ති, ධාතුපඤ්ඤත්ති, සච්චපඤ්ඤත්ති, ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤත්ති, පුග්ගලපඤ්ඤත්ති ති.

කිත්තාවතා ඛන්ධානං ඛන්ධපඤ්ඤත්ති: යාවතා පඤ්චක්ඛන්ධා, රූපක්ඛන්ධො වෙදනාක්ඛන්ධො සඤ්ඤාක්ඛන්ධො සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො. එත්තාවතා ඛන්ධානං ඛන්ධපඤ්ඤත්ති.

කිත්තාවතා ආයතනානං ආයතනපඤ්ඤත්ති: යාවතා ද්වාදසායතනානි චක්ඛායතනං රූපායතනං සොතායතනං සද්දායතනං ඝානායතනං ගන්ධායතනං ජිව්හායතනං රසායතනං කායායතනං ඵොට්ඨබ්බායතනං මනායතනං ධම්මායතනං. එත්තාවතා ආයතනානං ආයතනපඤ්ඤත්ති.

කිත්තාවතා ධාතූනං ධාතුපඤ්ඤත්ති: යාවතා අට්ඨාරසධාතුයො, චක්ඛුධාතු රූපධාතු චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු, සොතධාතු සද්දධාතු සොතවිඤ්ඤාණධාතු, ඝානධාතු ගන්ධධාතු ඝානවිඤ්ඤාණධාතු, ජිව්හාධාතු රසධාතු ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතු, කායධාතු ඵොට්ඨබ්බධාතු කායවිඤ්ඤාණධාතු, මනොධාතු ධම්මධාතු මනොවිඤ්ඤාණධාතු. එත්තාවතා ධාතූනං ධාතුපඤ්ඤත්ති.

කිත්තාවතා සච්චානං සච්චපඤ්ඤත්ති: යාවතා චත්තාරි සච්චානි, දුක්ඛසච්චං සමුදයසච්චං නිරොධසච්චං මග්ගසච්චං. එත්තාවතා සච්චානං සච්චපඤ්ඤත්ති.

කිත්තාවතා ඉන්ද්‍රියානං ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤත්ති: යාවතා බාවීසතින්ද්‍රියානි: චක්ඛුන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං ඝානින්ද්‍රියං ජිව්හින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියං ඉත්ථින්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනස්සින්ද්‍රියං දොමනස්සින්ද්‍රියං උපෙක්ඛින්ද්‍රියං සද්ධින්ද්‍රියං විරියින්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං පඤ්ඤින්ද්‍රියං අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියං අඤ්ඤින්ද්‍රියං අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය . එත්තාවතා ඉන්ද්‍රියානං ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤත්ති.

කිත්තාවතා පුග්ගලානං පුග්ගලපඤ්ඤත්ති:

1. සමයවිමුත්තො
2. අසමයවිමුත්තො
3. කුප්පධම්මො
4. අකුප්පධම්මො
5. පරිහානධම්මො
6. අපරිහානධම්මො
7. චෙතනාභබ්බො
8. අනුරක්ඛනාභබ්බො
9. පුථුජ්ජනො
10. ගොත්‍රභූ
11. භයූපරතො
12. අභයූපරතො
13. භබ්බාගමනො
14. අභබ්බාගමනො
15. නියතො
16. අනියතො
17. පටිපන්නකො
18. ඵලෙඨිතො
19. සමසීසී
20. ඨිතකප්පී
21. අරියො
22. අනරියො
23. සෙඛො[1]
24. අසෙඛො[2]
25. නෙවසෙඛො නාසෙඛො[3]
26. තෙවිජ්ජො
27. ඡළභිඤ්ඤො
28. සම්මාසම්බුද්ධො
29. පච්චෙකබුද්ධො[4]
30. උභතොභාගවිමුත්තො
31. පඤ්ඤාවිමුත්තො
32. කායසක්ඛී
33. දිට්ඨිප්පත්තො
34. සද්ධාවිමුත්තො
35. ධම්මානුසාරී
36. සද්ධානුසාරී
37. සත්තක්ඛත්තුපරමො
38. කොලංකොලො
39. එකබීජී
40. සකදාගාමී
41. අනාගාමී
42. අන්තරාපරිනිබ්බායී
43. උපහච්චපරිනිබ්බායී
44. අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී
45. සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී
46. උද්ධංසොතො අකනිට්ඨගාමී

---

1. සෙක්ඛො-ම ඡ සං සිමු.
2. අසෙක්ඛො-ම ඡ සං
3. නෙවසෙක්ඛොනාසෙක්ඛො-ම ඡ සං
4. පච්චෙකසම්බුද්ධො-ම ඡ සං

47. සොතාපන්නො, සොතාපත්තිඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො
48. සකදාගාමී, සකදාගාමීඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො
49. අනාගාමී, අනාගාමීඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො
50. අරහා, අරහත්තඵල සච්ඡිකිරියාය[1] පටිපන්නො

එකක මාතිකා නිට්ඨිතා

2. දුක මාතිකා

1. කොධනො ච උපනාහී ච
2. මක්ඛී ච පළාසී ච
3. ඉස්සුකී ච මච්ඡරී ච
4. සඨො ච මායාවී ච
5. අහිරිකො ච අනොත්තප්පී ච
6. දුබ්බචො ච පාපමිත්තො ච
7. ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරො ච භොජනෙ අමත්තඤ්ඤූ ච
8. මුට්ඨස්සති ච අසම්පජානො ච
9. සීලවිපන්නො ච දිට්ඨිවිපන්නො ච
10. අජ්ඣත්තසඤ්ඤොජනො ච බහිද්ධාසඤ්ඤොජනො ච
11. අක්කොධනො ච අනුපනාහී ච
12. අමක්ඛී ච අපළාසී ච
13. අනිස්සුකී ච අමච්ඡරී ච
14. අසඨො ච අමායාවී ච
15. හිරිමා ච ඔත්තප්පී ච
16. සුවචො ච කල්‍යාණමිත්තො ච
17. ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො ච භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ ච
18. උපට්ඨිතස්සති ච සම්පජානො ච
19. සීලසම්පන්නො ච දිට්ඨිසම්පන්නො ච
20. ද්වෙ පුග්ගලා දුල්ලභා ලොකස්මිං
21. ද්වෙ පුග්ගලා දුත්තප්පයා
22. ද්වෙ පුග්ගලා සුතප්පයා
23. ද්වින්නං පුග්ගලානං ආසවා වඩ්ඪන්ති
24. ද්වින්නං පුග්ගලානං ආසවා න වඩ්ඪන්ති
25. හීනාධිමුත්තිකො ච පණීතාධිමුත්තිකො ච
26. තිත්තො ච තප්පෙතා ච

දුක මාතිකා නිට්ඨිතා

1. අරහත්තාය - PTS.

3. තික මාතිකා

1. නිරාසො ආසංසො විගතාසො.

2. තයො ගිලානූපමා පුග්ගලා.

3. කායසක්ඛී දිට්ඨිප්පත්තො සද්ධාවිමුත්තො.

4. ගූථභාණී පුප්ඵභාණී මධුභාණී.

5. අරුකූපම[1] චිත්තො පුග්ගලො විජ්ජූපමචිත්තො පුග්ගලො වජිරූපමචිත්තො පුග්ගලො.

6. අන්ධො එකචක්ඛු ද්විචක්ඛු.

7. අවකුජ්ජපඤ්ඤො පුග්ගලො උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො පුග්ගලො පුථුපඤ්ඤො පුග්ගලො.

8. අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො කාමෙසු ච භවෙසු ච අවීතරාගො, අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො කාමෙසු වීතරාගො භවෙසු අවීතරාගො, අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො කාමෙසු ච භවෙසු ච වීතරාගො.

9. පාසාණලෙඛූපමො පුග්ගලො පථවිලෙඛූපමො පුග්ගලො උදකලෙඛූපමො පුග්ගලො.

10. තයො පොත්ථකූපමා පුග්ගලා

11. තයො කාසිකවත්ථූපමා පුග්ගලා.

12. සුප්පමෙය්‍යො, දුප්පමෙය්‍යො, අප්පමෙය්‍යො.

13. අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො, අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො.

14. අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො,

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො,

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො.

---

1. අරුළූපම - PTS

15. ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු පරිපූරකාරී සමාධිස්මිං මත්තසොකාරී පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී.

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී සමාධිස්මිං ච පරිපූරකාරී පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී.

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී සමාධිස්මිං ච පරිපූරකාරී පඤ්ඤාය ච පරිපූරකාරී.

16. තයො සත්ථාරො, අපරෙපි තයො සත්ථාරො.

තික මාතිකා නිට්ඨිතා.

4. චතුක්ක මාතිකා

1. අසප්පුරිසො, අසප්පුරිසෙන අසප්පුරිසතරො, සප්පුරිසො, සප්පුරිසෙන සප්පුරිසතරො.

2. පාපො, පාපෙන පාපතරො, කල්‍යාණො, කල්‍යාණෙන කල්‍යාණතරො.

3. පාපධම්මො, පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො, කල්‍යාණධම්මො, කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො.

4. සාවජ්ජො, වජ්ජබහුලො, අප්පවජ්ජො, අනවජ්ජො.

5. උග්ඝටිතඤ්ඤූ, විපඤ්චිතඤ්ඤූ[1], නෙය්‍යො, පදපරමො.

6. යුත්තපටිභානො නො මුත්තපටිභානො, මුත්තපටිභානො නො යුත්තපටිභානො, යුත්තපටිභානො ච මුත්තපටිභානො ච, නෙව යුත්තපටිභානො නො මුත්තපටිභානො.

7. චත්තාරො ධම්මකථිකා පුග්ගලා.

8. චත්තාරො වලාහකූපමා පුග්ගලා.

9. චත්තාරො මූසිකූපමා පුග්ගලා.

10. චත්තාරො අම්බූපමා පුග්ගලා.

11. චත්තාරො කුම්භූපමා පුග්ගලා.

12. චත්තාරො උදකරහදූපමා පුග්ගලා.

13. චත්තාරො බලිවද්දූපමා[2] පුග්ගලා.

14. චත්තාරො ආසීවිසූපමා පුග්ගලා.

---

1. විපචිතඤ්ඤූ – සිමු.
2. බලිබද්දූපමා – ම ජ සං.

15. ඉධෙකච්චො පුග්ගලො, අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති.

16. ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති.

17. ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන,

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නෙව අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

18. උට්ඨානඵලූපජීවී නො පුඤ්ඤඵලූපජීවී,
පුඤ්ඤඵලූපජීවී නො උට්ඨානඵලූපජීවී,
උට්ඨානඵලූපජීවී ච පුඤ්ඤඵලූපජීවී ච.
නෙව උට්ඨානඵලූපජීවී නො පුඤ්ඤඵලූපජීවී.

19. තමොතම පරායණො, තමො ජොතිපරායණො, ජොතිතම පරායණො, ජොති ජොති පරායණො.

20. ඔනතොනතො, ඔනතුන්නතො, උන්නතොනතො, උන්නතුන්නතො.

21. චත්තාරො රුක්ඛූපමා පුග්ගලා.

22. රූපප්පමාණො රූපප්පසන්නො, ඝොසප්පමාණො ඝොසප්පසන්නො, ලූඛප්පමාණො ලූඛප්පසන්නො, ධම්මප්පමාණො ධම්මප්පසන්නො

23. අපෙකච්චො පුග්ගලො අත්තහිතාය පටිපන්නො හොති නො පරහිතාය,

අපෙකච්චො පුග්ගලො පරහිතාය පටිපන්නො හොති නො අත්තහිතාය,

අපෙකච්චො පුග්ගලො අත්තහිතාය චෙව පටිපන්නො හොති පරහිතාය ච,

අපෙකච්චො පුග්ගලො නෙවත්තහිතාය පටිපන්නො හොති නො පරහිතාය.

24. අපෙකච්චො පුග්ගලො අත්තන්තපො හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො,

අපෙකච්චො පුග්ගලො පරන්තපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො,

අපෙකච්චො පුග්ගලො අත්තන්තපො ච හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො පරන්තපො ච පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො,

අප්පෙකච්චො පුග්ගලො නෙව අත්තන්තපො හොති න අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො, න පරන්තපො න පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො, සො අනත්තන්තපො අපරන්තපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිච්ඡාතො නිබ්බුතො සීතිභූතො සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරති.

25. සරාගො, සදොසො, සමොහො, සමානො.

26. අප්පෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

අප්පෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය, න ලාභී අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස.

අප්පෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී චෙව හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස, ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

අප්පෙකච්චො පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

27. අනුසොතගාමී පුග්ගලො, පටිසොතගාමී පුග්ගලො, ඨිතත්තො පුග්ගලො, තිණ්ණො පාරගතො[1]. ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

28. අප්පස්සුතො සුතෙන අනුපපන්නො, අප්පස්සුතො සුතෙන උපපන්නො, බහුස්සුතො සුතෙන අනුපපන්නො, බහුස්සුතො සුතෙන උපපන්නො.

29. සමණමචලො, සමණපදුමො, සමණපුණ්ඩරීකො, සමණෙසු සමණසුඛුමාලො.

චතුක්ක මාතිකා නිට්ඨිතා.

1. පාරඞ්ගතො-ම ජ සං

5. පඤ්චක මාතිකා

1. අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො ආරභති[1] ච විප්පටිසාරී ච හොති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති, යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො ආරභති න විප්පටිසාරී ච හොති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො නාරභති විප්පටිසාරී හොති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො නාරභති න විප්පටිසාරී හොති තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො නාරභති න විප්පටිසාරී හොති තඤ්ච චෙතො විමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

2. දත්වා අවජානාති, සංවාසෙන අවජානාති, ආධෙය්‍යමුඛො හොති, ලොලො හොති මන්දො මොමූහො හොති.

3. පඤ්ච යොධාජීවූපමා පුග්ගලා.

4. පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකා.

5. පඤ්ච ඛලුපච්ඡාභත්තිකා.

6. පඤ්ච එකාසනිකා.

7. පඤ්ච පංසුකූලිකා.

8. පඤ්ච තෙචීවරිකා.

9. පඤ්ච ආරඤ්ඤිකා.

10. පඤ්ච රුක්ඛමූලිකා.

11. පඤ්ච අබ්භොකාසිකා.

12. පඤ්ච නෙසජ්ජිකා.

13. පඤ්ච යථාසන්ථතිකා.

14. පඤ්ච සොසානිකා.

පඤ්චක මාතිකා නිට්ඨිතා.

---

1. ආරබ්භති – ම ඡ සං

6. ඡක්ක මාතිකා

1. අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, තත්ථ ච සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති බලෙසු ච වසීභාවං.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, න ච තත්ථ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති න ච බලෙසු[1] වසීභාවං.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හොති, සාවකපාරමිං ච පාපුණාති.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හොති, න ච සාවකපාරමිං පාපුණාති.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති න ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හොති, අනාගාමී හොති අනාගන්තා ඉත්ථත්තං.

අත්ථෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති න ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හොති, ආගාමී හොති ආගන්තා ඉත්ථත්තං.

ඡක්ක මාතිකා නිට්ඨිතා.

7. සත්තක මාතිකා

1. සත්ත උදකූපමා පුග්ගලා; සකිං නිමුග්ගො නිමුග්ගොව හොති, උම්මුජ්ජිත්වා නිමුජ්ජති, උම්මුජ්ජිත්වා ඨිතො හොති, උම්මුජ්ජිත්වා විපස්සති විලොකෙති, උම්මුජ්ජිත්වා පතරති, උම්මුජ්ජිත්වා පටිගාධප්පත්තො හොති, උම්මුජ්ජිත්වා තිණ්ණො හොති පාරඞ්ගතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

2. උභතොභාගවිමුත්තො, පඤ්ඤාවිමුත්තො, කායසක්ඛි, දිට්ඨිප්පත්තො, සද්ධාවිමුත්තො, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී.

සත්තක මාතිකා නිට්ඨිතා.

1. ඵලෙසු-PTS.

8. අට්ඨක මාතිකා

1. චත්තාරො මග්ගසමඞ්ගිනො, චත්තාරො ඵලසමඞ්ගිනො—පුග්ගලා.

අට්ඨක මාතිකා නිට්ඨිතා

9. නවක මාතිකා

1. සම්මා සම්බුද්ධො, පච්චෙක බුද්ධො, උභතොභාගවිමුත්තො, පඤ්ඤාවිමුත්තො, කායසක්ඛි, දිට්ඨිප්පත්තො, සද්ධාවිමුත්තො, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී.

නවක මාතිකා නිට්ඨිතා

10. දසක මාතිකා

1. පඤ්චන්නං ඉධ නිට්ඨා, පඤ්චන්නං ඉධ විහාය නිට්ඨා.

දසක මාතිකා නිට්ඨිතා

පුග්ගලපඤ්ඤත්ති මාතිකා නිට්ඨිතා

1. ඒකක නිද්දෙසො

1. කතමො ච පුග්ගලො සමයවිමුත්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කාලෙන කාලං සමයෙන සමයං අට්ඨවිමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා[1] විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සමය විමුත්තො.

2. කතමො ච පුග්ගලො අසමයවිමුත්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො න හෙව ඛො කාලෙන කාලං සමයෙන සමයං අට්ඨවිමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො අසමයවිමුත්තො. සබ්බෙපි අරිය පුග්ගලා අරියවිමොක්ඛෙ අසමයවිමුත්තා.

3. කතමො ච පුග්ගලො කුප්පධම්මො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති. රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති න අකිච්ඡලාභී න අකසිරලාභී, න යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති'පි වුට්ඨාතිපි. ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං තස්ස පුග්ගලස්ස පමාදමාගම්ම තා සමාපත්තියො කුප්පෙය්‍යුං. අයං වුච්චති පුග්ගලො කුප්පධම්මො.

4. කතමො ච පුග්ගලො අකුප්පධම්මො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං. සො ච ඛො නිකාමලාභී හොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති'පි වුට්ඨාති'පි. අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං තස්ස පුග්ගලස්ස පමාදමාගම්ම තා සමාපත්තියො කුප්පෙය්‍යුං. අයං වුච්චති පුග්ගලො අකුප්පධම්මො. සබ්බෙපි අරියපුග්ගලා අරියෙ විමොක්ඛෙ අකුප්පධම්මා.

---

1. ඵුසිත්වා—ම ඡ සං

5. කතමො ච පුග්ගලො පරිහානධම්මො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති න අකිච්ඡලාභී න අකසිරලාභී, න යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති පි වුට්ඨාති'පි. ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං සො පුග්ගලො පමාදමාගම්ම තාහි සමාපත්තීහි පරිහායෙය්‍ය, අයං වුච්චති පුග්ගලො පරිහානධම්මො.

6. කතමො ච පුග්ගලො අපරිහානධම්මො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, සො ච ඛො නිකාමලාභී හොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති'පි වුට්ඨාතිපි. අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං සො පුග්ගලො පමාදමාගම්ම තාහි සමාපත්තීහි පරිහායෙය්‍ය, අයං වුච්චති පුග්ගලො අපරිහාන ධම්මො. සබ්බෙපි අරියපුග්ගලා අරියෙ විමොක්ඛෙ අපරිහානධම්මා.

7. කතමො ච පුග්ගලො චෙතනාභබ්බො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති, න අකිච්ඡලාභී, න අකසිරලාභී, යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති'පි වුට්ඨාති'පි. සචෙ අනුසඤ්චෙතෙති න පරිහායති තාහි සමාපත්තීහි, සචෙ න අනුසඤ්චෙතෙති පරිහායති තාහි සමාපත්තීහි. අයං වුච්චති පුග්ගලො චෙතනාභබ්බො.

8. කතමො ච පුග්ගලො අනුරක්ඛනාභබ්බො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති න අකිච්ඡලාභී න අකසිර ලාභී, න යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති පි වුට්ඨාති'පි. සචෙ අනුරක්ඛති න පරිහායති තාහි සමාපත්තීහි, සචෙ න අනුරක්ඛති පරිහායති තාහි සමාපත්තීහි. අයං වුච්චති පුග්ගලො අනුරක්ඛනාභබ්බො.

9. කතමො ච පුග්ගලො පුථුජ්ජනො: යස්ස පුග්ගලස්ස තීණි සංයොජනානි අප්පහීනානි න ච තෙසං ධම්මානං පහානාය පටිපන්නො, අයං වුච්චති පුග්ගලො පුථුජ්ජනො.

10. කතමො ච පුග්ගලො ගොත්‍රභූ: යෙසං ධම්මානං සමනන්තරා අරියධම්මස්ස අවක්කන්ති හොති තෙහි ධම්මෙහි සමන්නාගතො, අයං වුච්චති පුග්ගලො ගොත්‍රභූ.

11–12. කතමො ච පුග්ගලො භයූපරතො: සත්ත සෙඛා භයූපරතා යෙ ච පුථුජ්ජනා සීලවන්තො; අරහා අභයූපරතො.

13. කතමො ච පුග්ගලො අභබ්බාගමනො: යෙ තෙ පුග්ගලා කම්මාවරණෙන සමන්නාගතා කිලෙසාවරණෙන සමන්නාගතා විපාකාවරණෙන සමන්නාගතා අස්සද්ධා අච්ඡන්දිකා දුප්පඤ්ඤා එළා[1] අභබ්බා නියාමං ඔක්කමිතුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං, ඉමෙ වුච්චන්ති පුග්ගලා අභබ්බාගමනා.

14. කතමො ච පුග්ගලො භබ්බාගමනො: යෙ තෙ පුග්ගලා න කම්මාවරණෙන සමන්නාගතා, න කිලෙසාවරණෙන සමන්නාගතා, න විපාකාවරණෙන සමන්නාගතා, සද්ධා ඡන්දිකා පඤ්ඤාවන්තා අනෙළා[2] භබ්බා නියාමං ඔක්කමිතුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං, ඉමෙ වුච්චන්ති පුග්ගලා භබ්බාගමනා.

15–16. කතමො ච පුග්ගලො නියතො: පඤ්ච පුග්ගලා ආනන්තරිකා යෙ ච මිච්ඡා දිට්ඨිකා නියතා, අට්ඨ ච අරියපුග්ගලා නියතා. අවසෙසා පුග්ගලා අනියතා.

17–18. කතමො ච පුග්ගලො පටිපන්නකො: චත්තාරො මග්ගසමඞ්ගිනො පුග්ගලා පටිපන්නකා, චත්තාරො ඵලසමඞ්ගිනො පුග්ගලා ඵලෙ ඨිතා.

19. කතමො ච පුග්ගලො සමසීසී: යස්ස පුග්ගලස්ස අපුබ්බං අචරිමං ආසවපරියාදානං ච හොති ජීවිතපරියාදානං ච, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමසීසී.

---

1. ඵලා – සිමු – ජලා – PTS.
2. පඤ්ඤවන්තා සිමු

20. කතමො ච පුග්ගලො ඨිතකප්පී: අයං ච පුග්ගලො සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො අස්ස, කප්පස්ස ච උඩ්ඩය්හනවෙලා අස්ස. නෙව තාව කප්පො උඩ්ඩය්හෙය්‍ය, යාවායං පුග්ගලො න සොතාපත්තිඵලං සච්ඡිකරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො ඨිතකප්පී සබ්බෙපි මග්ගසමඞ්ගිනො පුග්ගලා ඨිතකප්පිනො.

21–22. කතමො ච පුග්ගලො අරියො: අට්ඨ අරියපුග්ගලා අරියා, අවසෙසා පුග්ගලා අනරියා.

23–25. කතමො ච පුග්ගලො සෙඛො: චත්තාරො මග්ගසමඞ්ගිනො තයො ඵලසමඞ්ගිනො පුග්ගලා සෙඛා, අරහා අසෙඛො, අවසෙසා පුග්ගලා නෙව සෙඛා නාසෙක්ඛා.

26. කතමො ච පුග්ගලො තෙවිජ්ජො: තීහි විජ්ජාහි සමන්නාගතො පුග්ගලො තෙවිජ්ජො.

27. කතමො ච පුග්ගලො ඡළභිඤ්ඤො: ඡහි අභිඤ්ඤාහි සමන්නාගතො පුග්ගලො ඡළභිඤ්ඤො.

28. කතමො ච පුග්ගලො සම්මාසම්බුද්ධො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, තත්ථ ච සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති බලෙසු ච වසීභාවං. අයං වුච්චති පුග්ගලො සම්මාසම්බුද්ධො.

29. කතමො ච පුග්ගලො පච්චෙකසම්බුද්ධො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, න ච තත්ථ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති න ච බලෙසු වසීභාවං. අයං වුච්චති පුග්ගලො පච්චෙකසම්බුද්ධො.

30. කතමො ච පුග්ගලො උභතොභාගවිමුත්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අට්ඨ විමොක්ඛෙ කායෙන ඵස්සිත්වා[1] විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො උභතොභාගවිමුත්තො.

1. ඵුසිත්වා—ම ඡ සං

31. කතමො ච පුග්ගලො පඤ්ඤාවිමුත්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නහෙව ඛො අට්ඨ විමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පඤ්ඤාවිමුත්තො.

32. කතමො ච පුග්ගලො කායසක්ඛි: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අට්ඨ විමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා. විහරති පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කායසක්ඛි.

33. කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨප්පත්තො: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛ-නිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පවෙදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා හොන්ති වොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො දිට්ඨප්පත්තො.

34. කතමො ච පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛ-නිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පවෙදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා හොන්ති වොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති, නො ච ඛො යථා දිට්ඨප්පත්තස්ස අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො.

35. කතමො ච පුග්ගලො ධම්මානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතා-පත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නස්ස පඤ්ඤින්ද්‍රියං අධිමත්තං හොති පඤ්ඤාවාහිං පඤ්ඤාපුබ්බඞ්ගමං අරියමග්ගං භාවෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො ධම්මානුසාරී. සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො ධම්මානුසාරී. ඵලෙ ඨිතො දිට්ඨප්පත්තො.

36. කතමො ච පුග්ගලො සද්ධානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නස්ස සද්ධින්ද්‍රියං අධිමත්තං හොති සද්ධාවාහිං සද්ධාපුබ්බඞ්ගමං අරියමග්ගං භාවෙති: අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධානුසාරී, සොතාපත්තිඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො සද්ධානුසාරී, ඵලෙ ඨිතො සද්ධාවිමුත්තො,

37. කතමො ච පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තුපරමො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනො, සො සත්තක්ඛත්තුං දෙවෙ ච මනුස්සෙ ච සන්ධාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සත්තක්ඛත්තුපරමො.

38. කතමො ච පුග්ගලො කොලංකොලො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනො, සො ද්වෙ වා තීණි වා කුලානි සන්ධාවිත්වා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කොලංකොලො.

39. කතමො ච පුග්ගලො එකබීජී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායනො, සො එකංයෙව මානුසකං භවං නිබ්බත්තෙත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො එකබීජී.

40. කතමො ච පුග්ගලො සකදාගාමී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සකදාගාමී.

41. කතමො ච පුග්ගලො අනාගාමී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, අයං වුච්චති පුග්ගලො අනාගාමී.

42. කතමො ච පුග්ගලො අන්තරාපරිනිබ්බායී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, සො උපපන්නං වා සමනන්තරා, අප්පත්තං වා වෙමජ්ඣං ආයුප්පමාණං අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය. අයං වුච්චති පුග්ගලො අන්තරාපරිනිබ්බායී.

43. කතමො ච පුග්ගලො උපහච්චපරිනිබ්බායී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, සො අතික්කමිත්වා වෙමජ්ඣං ආයුප්පමාණං උපහච්ච වා කාලකිරියං අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය. අයං වුච්චති පුග්ගලො උපහච්චපරිනිබ්බායී.

44. කතමො ච පුග්ගලො අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා. සො අසංඛාරෙන අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය. අයං වුච්චති පුග්ගලො අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී.

45. කතමො ච පුග්ගලො සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, සො සසඞ්ඛාරෙන අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය. අයං වුච්චති පුග්ගලො සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී.

46. කතමො ච පුග්ගලො උද්ධංසොතො අකනිට්ඨගාමී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, සො අවිහා චුතො අතප්පං ගච්ඡති, අතප්පා චුතො සුදස්සං ගච්ඡති, සුදස්සා චුතො සුදස්සිං ගච්ඡති, සුදස්සිතො චුතො අකනිට්ඨං ගච්ඡති, අකනිට්ඨං අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය. අයං වුච්චති පුග්ගලො උද්ධංසොතො අකනිට්ඨගාමී.

47. තිණ්ණං සංයොජනානං පහානාය පටිපන්නො පුග්ගලො සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො, යස්ස පුග්ගලස්ස තීණි සංයොජනානි පහීනානි. අයං වුච්චති පුග්ගලො සොතාපන්නො.

48. කාමරාගව්‍යාපාදානං තනුභාවාය පටිපන්නො පුග්ගලො සක-දාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො, යස්ස පුග්ගලස්ස කාමරාගව්‍යාපාදා තනුභූතා. අයං වුච්චති පුග්ගලො සකදාගාමී.

49. කාමරාගව්‍යාපාදානං අනවසෙසප්පහානාය පටිපන්නො පුග්ගලො අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො, යස්ස පුග්ගලස්ස කාමරාගව්‍යාපාදා අනවසෙසා පහීනා. අයං වුච්චති පුග්ගලො අනාගාමී.

50. රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධච්ච අවිජ්ජාය අනවසෙසප්පහානාය පටිපන්නො පුග්ගලො අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො, යස්ස පුග්ගලස්ස රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධච්චං අවිජ්ජා අනවසෙසා පහීනා. අයං වුච්චති පුග්ගලො අරහා.

එකක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

2. දුක නිද්දෙසො

1. කතමො ච පුග්ගලො කොධනො: තත්‍ථ කතමො කොධො, යො කොධො කුජ්ඣනා කුජ්ඣිතත්තං, දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං, ව්‍යාපත්ති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතත්තං, විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං, අසුරොපො අනත්තමනතා චිත්තස්ස. අයං වුච්චති කොධො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං කොධො අප්පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො කොධනො.

කතමො ච පුග්ගලො උපනාහී: තත්‍ථ කතමො උපනාහො: පුබ්බකාලං කොධො අපරකාලං උපනාහො, යො එවරූපො උපනාහො උපනය්හනා උපනය්හිතත්තං අට්ඨපනා ඨපනා සණ්ඨපනා අනුසංසන්දනා අනුප්පබන්ධනා දළ්හීකම්මං කොධස්ස, අයං වුච්චති උපනාහො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං උපනාහො අප්පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො උපනාහී.

2. කතමො ච පුග්ගලො මක්ඛී: තත්‍ථ කතමො මක්ඛො: යො මක්ඛො මක්ඛායනා මක්ඛායිතත්තං[1] නිට්ඨුරියං නිට්ඨුරියකම්මං, අයං වුච්චති මක්ඛො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මක්ඛො අප්පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො මක්ඛී.

කතමො ච පුග්ගලො පළාසී: තත්‍ථ කතමො පළාසො යො පළාසො පළාසායනා පළාසායිතත්තං පළාසාහාරො විවාදට්ඨානං යුගග්ගාහො අප්පටිනිස්සග්ගො, අයං වුච්චති පළාසො යස්ස පුග්ගලස්ස අයං පළාසො. අප්පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො පළාසී.

3. කතමො ච පුග්ගලො ඉස්සුකී: තත්‍ථ කතමා ඉස්සා: යා පරලාභ සක්කාර ගරුකාර මානන වන්දන පූජනාසු ඉස්සා ඉස්සායනා ඉස්සායිතත්තං උසූයා උසූයනා උසූයිතත්තං, අයං වුච්චති ඉස්සා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං ඉස්සා අප්පහීනා, අයං වුච්චති පුග්ගලො ඉස්සුකී.

කතමො ච පුග්ගලො මච්ඡරී: තත්‍ථ කතමං මච්ඡරියං: පඤ්ච මච්ඡරියානි–ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං ලාභමච්ඡරියං වණ්ණමච්ඡරියං ධම්මමච්ඡරියං, යං එවරූපං මච්ඡෙරං මච්ඡරායනා මච්ඡරායිතත්තං වෙවිච්ඡං කදරියං කටුකඤ්චුකතා අග්ගහිතත්තං චිත්තස්ස, ඉදං වුච්චති මච්ඡරියං. යස්ස පුග්ගලස්ස ඉදං මච්ඡරියං අප්පහීනං, අයං වුච්චති පුග්ගලො මච්ඡරී.

---

1. මක්ඛීයනා මක්ඛීයිතත්තං සී,මු.

4. කතමො ච පුග්ගලො සඨො: තත්ථ කතමං සාඨෙය්‍යං: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සඨො හොති පරිසඨො, යං තත්ථ සඨං සඨතා සාඨෙය්‍යං කක්කරතා කක්කරියං පරික්ඛත්තතා පාරික්ඛත්තියං, ඉදං වුච්චති සාඨෙය්‍යං. යස්ස පුග්ගලස්ස ඉදං සාඨෙය්‍යං අප්පහීනං. අයං වුච්චති පුග්ගලො සඨො.

කතමො ච පුග්ගලො මායාවී: තත්ථ කතමා මායා: ඉධෙකච්චො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා තස්ස පටිච්ඡාදනහෙතු පාපිකං ඉච්ඡං පණිදහති ‘මා මං ජඤ්ඤා’ති ඉච්ඡති, ‘මා මං ජඤ්ඤා’ති සංකප්පෙති, ‘මා මං ජඤ්ඤා’ති වාචං භාසති, මා මං ජඤ්ඤා’ති කායෙන පරක්කමති, යා එව රූපා මායා මායාවිතා අච්චසරා වඤ්චනා නිකති නිකිරණා පරිහරණා ගුහනා පරිගුහනා ඡාදනා පරිච්ඡාදනා අනුත්තානීකම්මං අනාවිකම්මං වොච්ඡාදනා පාපකිරියා, අයං වුච්චති මායා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මායා අප්පහීණා, අයං වුච්චති පුග්ගලො මායාවී.

5. කතමො ච පුග්ගලො අහිරිකො: තත්ථ කතමං අහිරිකං: යං න හිරියති හිරියිතබ්බෙන, න හිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා. ඉදං වුච්චති අහිරිකං, ඉමිනා අහිරිකෙන සමන්නාගතො පුග්ගලො අහිරිකො.

කතමො ච පුග්ගලො අනොත්තප්පී: තත්ථ කතමං අනොත්තප්පං: යං න ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන, න ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා. ඉදං වුච්චති අනොත්තප්පං, ඉමිනා අනොත්තප්පෙන සමන්නාගතො පුග්ගලො අනොත්තප්පී.

6. කතමො ච පුග්ගලො දුබ්බචො: තත්ථ කතමා දොවචස්සතා: සහධම්මිකෙ වුච්චමානෙ දොවචස්සායං දොවචස්සියං දොවචස්සතා විප්පටිකුලග්ගාහිතා විපච්චනීකසාතතා අනාදරියං අනාදරියතා අගාරවතා අප්පතිස්සවතා. අයං වුච්චති දොවචස්සතා, තාය සමන්නාගතො පුග්ගලො දුබ්බචො.

කතමො ච පුග්ගලො පාපමිත්තො: තත්ථ කතමා පාපමිත්තතා: යෙ තෙ පුග්ගලා අස්සද්ධා දුස්සීලා අප්පස්සුතා මච්ඡරිනො දුප්පඤ්ඤා, යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සම්භජනා භත්ති සම්භත්ති තංසම්පවඞ්කතා. අයං වුච්චති පාපමිත්තතා, ඉමාය පාපමිත්තතාය සමන්නාගතො පුග්ගලො පාපමිත්තො.

7. කතමො ච පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරො: තත්ථ කතමා ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා: ඉධෙකච්චො චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නිමිත්තග්ගාහී හොති අනුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී, යත්වාධිකරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං තස්ස සංවරාය න පටිපජ්ජති න රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙන සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝාණෙන ගන්ධං ඝායිත්වා- ජිව්හාය රසං සායිත්වා-කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නිමිත්තග්ගාහී හොති අනුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී, යත්වාධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං, අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං, තස්ස සංවරාය න පටිපජ්ජති, න රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ න සංවරං ආපජ්ජති. යා ඉමෙසං ඡන්නං ඉන්ද්‍රියානං අගුත්ති අගොපනා අනාරක්ඛො අසංවරො. අයං වුච්චති ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා. ඉමාය ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතාය සමන්නාගතො පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරො.

කතමො ච පුග්ගලො භොජනෙ අමත්තඤ්ඤූ: තත්ථ කතමා භොජනෙ අමත්තඤ්ඤුතා: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අප්පටිසඞ්ඛා අයොනිසො ආහාරං ආහාරෙති, දවාය මදය මණ්ඩනාය විභූසනාය යා තත්ථ අසන්තුට්ඨිතා අමත්තඤ්ඤුතා අප්පටිසඞ්ඛා භොජනෙ. අය වුච්චති භොජනෙ අමත්තඤ්ඤුතා, ඉමාය භොජනෙ අමත්තඤ්ඤුතාය සමන්නාගතො පුග්ගලො භොජනෙ අමත්තඤ්ඤූ.

8. කතමො ච පුග්ගලො මුට්ඨස්සති: තත්ථ කතමං මුට්ඨස්සච්චං: යා අසති අනනුස්සති අප්පටිස්සති අසති අසරණතා අධාරණතා පිලාපනතා සම්මුස්සනතා. ඉදං වුච්චති මුට්ඨස්සච්චං, ඉමිනා මුට්ඨස්සච්චෙන සමන්නාගතො පුග්ගලො මුට්ඨස්සති.

කතමො ච පුග්ගලො අසම්පජානො: තත්ථ කතමං අසම්පජඤ්ඤං: යං අඤ්ඤාණං අදස්සනං අනභිසමයො අනනුබොධො අසම්බොධො අප්පටිවෙධො අසඞ්ගාහනා අපරියොගාහනා අසමපෙක්ඛනා අපච්චවෙක්ඛනා අපච්චක්ඛකම්මං දුම්මෙජ්ඣං බාල්‍යං අසම්පජඤ්ඤං මොහො පමොහො සම්මොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජොඝො අවිජ්ජායොගො අවිජ්ජානුසයො අවිජ්ජාපරියුට්ඨානං අවිජ්ජාලඞ්ගී මොහො අකුසලමූලං, ඉදං වුච්චති අසම්පජඤ්ඤං. ඉමිනා අසම්පජඤ්ඤෙන සමන්නාගතො පුග්ගලො අසම්පජානො.

9. කතමො ච පුග්ගලො සීලවිපන්නො : තත්ථ කතමා සීලවිපත්ති කායිකො වීතික්කමො වාචසිකො වීතික්කමො කායිකවාචසිකො වීතික්කමො, අයං වුච්චති සීලවිපත්ති, සබ්බම්පි දුස්සීල්‍යං සීලවිපත්ති. ඉමාය සීලවිපත්තියා සමන්නාගතො පුග්ගලො සීලවිපන්නො.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිවිපන්නො : තත්ථ කතමා දිට්ඨිවිපත්ති: නත්ථි දින්නං නත්ථි දිට්ඨ නත්ථි හුතං නත්ථි සුකටදුක්කටානං[1] කම්මානං ඵලං විපාකො, නත්ථි අයං ලොකො, නත්ථි පරලොකො, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මා පටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්තීති යා එවරූපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිසූකායිකං දිට්ඨිවිප්ඵන්දිතං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවෙසො පරාමාසො කුම්මග්ගො මිච්ඡාපථො මිච්ඡත්තං තිත්ථායතනං විපරියෙසග්ගාහො. අයං වුච්චති දිට්ඨිවිපත්ති, සබ්බාපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨිවිපත්ති, ඉමාය දිට්ඨිවිපත්තියා සමන්නාගතො පුග්ගලො දිට්ඨිවිපන්නො.

1. සුකත දුක්කතානං—සීමු

10. කතමො ච පුග්ගලො අජ්ඣත්තසංයොජනො: යස්ස පුග්ගලස්ස පඤ්චොරම්භාගියානි සංයොජනානි අප්පහීනානි. අයං වුච්චති පුග්ගලො අජ්ඣත්තසංයොජනො.

කතමො ච පුග්ගලො බහිද්ධා සංයොජනො: යස්ස පුග්ගලස්ස පඤ්චුද්ධම්භාගියානි සංයොජනානි අප්පහීනානි. අයං වුච්චති පුග්ගලො බහිද්ධාසංයොජනො.

11. කතමො ච පුග්ගලො අක්කොධනො: තත්ථ කතමො කොධො: යො කොධො කුජ්ඣනා කුජ්ඣිතත්තං, දොසො දුස්සනා දුස්සිතත්තං, ව්‍යාපත්ති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතත්තං, විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩික්කං, අසුරොපො අනත්තමනතා චිත්තස්ස, අයං වුච්චති කොධො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං කොධො පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො අක්කොධනො.

කතමො ච පුග්ගලො අනුපනාහී: තත්ථ කතමො උපනාහො: පුබ්බකාලං කොධො අපරකාලං උපනාහො, යො එවරූපො උපනාහො උපනය්හනා උපනය්හිතත්තං අට්ඨපනා ඨපනා සණ්ඨපනා අනුසං-සන්දනා අනුප්පබන්ධනා දළ්හීකම්මං කොධස්ස, අයං වුච්චති උපනාහො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං උපනාහො පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො අනුපනාහී.

12. කතමො ච පුග්ගලො අමක්ඛී: තත්ථ කතමො මක්ඛො: යො මක්ඛො මක්ඛායනා මක්ඛා නිට්ඨුරියං නිට්ඨුරියකම්මං, අයං වුච්චති මක්ඛො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මක්ඛො පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො අමක්ඛී.

කතමො ච පුග්ගලො අපළාසී: තත්ථ කතමො පළාසො: යො පළාසො පළාසායනා පළාසායිතත්තං පළාසාහාරො විවාදට්ඨානං යුගග්ගාහො අප්පටිනිස්සග්ගො, අයං වුච්චති පළාසො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං පළාසො පහීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො අපළාසී.

TOC

13. කතමො ච පුග්ගලො අනිස්සුකී: තත්ථ කතමා ඉස්සා: යා පරලාභසක්කාර ගරුකාර මානන වන්දන පූජනාසු ඉස්සා ඉස්සායනා ඉස්සායිතත්තං, උසූයා උසූයනා උසූයිතත්තං, අයං වුච්චති ඉස්සා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං ඉස්සා පහීනා, අයං වුච්චති පුග්ගලො අනිස්සුකී.

කතමො ච පුග්ගලො අමච්ඡරී: තත්ථ කතමං මච්ඡරියං: පඤ්චමච්ඡරියානි – ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං ලාභමච්ඡරියං වණ්ණමච්ඡරියං ධම්මමච්ඡරියං. යං එවරූපං මච්ඡෙරං[1] මච්ඡරායනා මච්ඡරායිතත්තං, වෙවිච්ඡං කදරියං කටුකඤ්චුකතා අග්ගහිතත්තං චිත්තස්ස. ඉදං වුච්චති මච්ඡරියං. යස්ස පුග්ගලස්ස ඉදං මච්ඡරියං පහීනං, අයං වුච්චති පුග්ගලො අමච්ඡරී.

14. කතමො ච පුග්ගලො අසඨො: තත්ථ කතමං සාඨෙය්‍යං: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සඨො හොති පරිසඨො, යං තත්ථ සඨං සඨතා සාඨෙය්‍යං කක්කරතා කක්කරියං පරික්ඛත්තතා පාරික්ඛත්තියං, ඉදං වුච්චති සාඨෙය්‍යං. යස්ස පුග්ගලස්ස ඉදං සාඨෙය්‍යං පහීනං, අයං වුච්චති පුග්ගලො අසඨො.

කතමො ච පුග්ගලො අමායාවී: තත්ථ කතමා මායා: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා, තස්ස පටිච්ඡාදනහෙතු පාපිකං ඉච්ඡං පණිදහති, 'මා මං ජඤ්ඤා'ති ඉච්ඡති මා 'මං ජඤ්ඤා'ති සඞ්කප්පෙති 'මා මං ජඤ්ඤා'ති වාචං භාසති, 'මා මං ජඤ්ඤා'ති කායෙන පරක්කමති, යා එවරූපා මායා මායාවිතා අච්චසරා වඤ්චනා නිකති නිකිරණා පරිහරණා ගූහනා පරිගූහනා ඡාදනා පරිච්ඡාදනා අනුත්තානීකම්මං අනාවිකම්මං වොච්ඡාදනා පාපකිරියා, අයං වුච්චති මායා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මායා පහීනා, අයං වුච්චති පුග්ගලො අමායාවී.

---

1. මච්ඡරියං—ම.ඡ සං

15. කතමො ච පුග්ගලො හිරිමා: තත්ථ කතමා හිරි: යා හිරි හිරීයති හිරියිතබ්බෙන, හිරීයති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා, අයං වුච්චති හිරි, ඉමාය හිරියා සමන්නාගතො පුග්ගලො හිරිමා.

කතමො ච පුග්ගලො ඔත්තප්පී: තත්ථ කතමං ඔත්තප්පං: යං ඔත්තප්පති ඔත්තප්පිතබ්බෙන, ඔත්තප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා, ඉදං වුච්චති ඔත්තප්පං. ඉමිනා ඔත්තප්පෙන සමක්කාගතො පුග්ගලො ඔත්තප්පී.

16. කතමො ච පුග්ගලො සුවචො: තත්ථ කතමා සොවචස්සතා: සහධම්මිකෙ වුච්චමානෙ සොවචස්සායං සොවචස්සියං සොවචස්සතා අවිප්පටිකූලගාහිතා අවිපච්චනිකසාතතා සගාරාවතා සප්පතිස්සවතා, අයං වුච්චති සොවචස්සතා. ඉමාය සොවචස්සතාය සමන්නාගතො පුග්ගලො සුවචො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණමිත්තො: තත්ථ කතමා කල්‍යාණ-මිත්තතා: යෙ තෙ පුග්ගලා සද්ධා සීලවන්තා බහුස්සුතා පඤ්ඤවන්තා චාගවන්තා යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සම්භජනා භත්ති සම්භත්ති තංසම්පවඞ්කතා, අයං වුච්චති කල්‍යාණමිත්තතා. ඉමාය කල්‍යාණමිත්තතාය සමන්නාගතො පුග්ගලො කල්‍යාණමිත්තො.

17. කතමො ච පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො: තත්ථ කතමා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා: ඉධෙකච්චො චක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී යත්වාධිකරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුත්වා—ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා—ජිව්හාය රසං සායිත්වා—කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා—මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී. යත්වා-ධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. යා ඉමෙසං ඡන්නං ඉන්ද්‍රියානං ගුත්ති ගොපනා ආරක්ඛො සංවරො, අයං වුච්චති ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා. ඉමාය ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතාය සමන්නාගතො පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො.

කතමො ච පුග්ගලො භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ: තත්‍ථ කතමා භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතා: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පටිසඞ්ඛා යොනිසො ආහාරං ආහාරෙති නෙව දවාය න මදාය න මණ්ඩනාය න විභූසනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ඨිතියා යාපනාය විහිංසූපරතියා බ්‍රහ්මචරියා—නුග්ගහාය, ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිහඞ්ඛාමි, නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ච මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ච ඵාසුවිහාරො චා'ති යා තත්‍ථ සන්තුට්ඨිතා මත්තඤ්ඤුතා පටිසඞ්ඛා භොජනෙ, අයං වුච්චති භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතා. ඉමාය භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතාය සමන්නා—ගතො පුග්ගලො භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ.

18. කතමො ච පුග්ගලො උපට්ඨිතසති: තත්‍ථ කතමා සති: යා සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අපම්මුස්සනතා සති සතින්ද්‍රියං සති බලං සම්මාසති. අයං වුච්චති සති. ඉමාය සතියා සමන්නාගතො පුග්ගලො උපට්ඨිතසති.

කතමො ච පුග්ගලො සම්පජානො: තත්‍ථ කතමං සම්පජඤ්ඤං: යා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සල්ලක්ඛනා උපලක්ඛනා පච්චුපලක්ඛනා පණ්ඩිච්චං කොසල්ලං නෙපුඤ්ඤං වෙභව්‍යා චින්තා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සනා සම්පජඤ්ඤං පතොදො පඤ්ඤා පඤ්ඤින්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්‍ථං පඤ්ඤාපාසාදො පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඔභාසො පඤ්ඤාපජ්ජොතො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි, ඉදං වුච්චති සම්පජඤ්ඤං. ඉමිනා සම්පජඤ්ඤෙන සමන්නාගතො පුග්ගලො සම්පජානො.

19. කතමො ච පුග්ගලො සීලසම්පන්නො: තත්‍ථ කතමා සීලසම්පදා: කායිකො අවීතික්කමො වාචසිකො අවීතික්කමො කායිකවාචසිකො අවීතික්කමො, අයං වුච්චති සීලසම්පදා, සබ්බො'පි සීලසංවරො සීලසම්පදා. ඉමාය සීලසම්පදාය සමන්නාගතො පුග්ගලො සීලසම්පන්නො.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිසම්පන්නො: තත්ථ කතමා දිට්ඨිසම්පද –අත්ථි දින්නං, අත්ථි යිට්ඨං, අත්ථි හුතං, අත්ථි සුකටදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකො, අත්ථි අයං ලොකො, අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි මාතා, අත්ථි පිතා, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපන්නා, යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්ති'ති. යා එවරූපා පඤ්ඤා පජානනා –පෙ– අමොහො ධම්මවිචයො සම්මාදිට්ඨි අයං වුච්චති දිට්ඨිසම්පද, සබ්බා'පි සම්මාදිට්ඨි දිට්ඨිසම්පද ඉමායදිට්ඨිසම්පදය සමන්නාගතො පුග්ගලො දිට්ඨිසම්පන්නො.

20. කතමෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුල්ලභා 'ලොකස්මිං: යො ච පුබ්බකාරී යො ච කතඤ්ඤූ කතවෙදී. ඉමෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුල්ලභා ලොකස්මිං.

21. කතමෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුත්තප්පයා? යො ච ලද්ධං ලද්ධං නික්ඛිපති,[1] යො ච ලද්ධං ලද්ධං විස්සජ්ජෙති, ඉමෙ ද්වෙ පුග්ගලා දුත්තප්පයා.

22. කතමෙ ද්වෙ පුග්ගලා සුතප්පයා: යො ච ලද්ධං ලද්ධං න නික්ඛිපති, යො ච ලද්ධං ලද්ධං න විස්සජ්ජෙති, ඉමෙ ද්වෙ පුග්ගලා සුතප්පයා.

23. කතමෙසං ද්වින්නං පුග්ගලානං ආසවා වඩ්ඪන්ති: යො ච න කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති, යො ච කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායති, ඉමෙසං ද්වින්නං පුග්ගලානං ආසවා වඩ්ඪන්ති.

24. කතමෙසං ද්වින්නං පුග්ගලානං ආසවා න වඩ්ඪන්ති: යො ච න කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායති, යො ච කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති, ඉමෙසං ද්වින්නං පුග්ගලානං ආසවා න වඩ්ඪන්ති.

1. නිඛම්පති–සී මු

25. කතමො ච පුග්ගලො හීනාධිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො, සො අඤ්ඤං දුස්සීලං පාපධම්මං සෙවති භජති පයිරුපාසති, අයං වුච්චති පුග්ගලො හීනාධිමුත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො පණීතාධිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, සො අඤ්ඤං සීලවන්තං කල්‍යාණධම්මං සෙවති භජති පයිරුපාසති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පණීතාධිමුත්තො.

26. කතමො ච පුග්ගලො තිත්තො: පච්චෙකබුද්ධා[1] යෙ ච තථාගතසාවකා අරහන්තො තිත්තා. සම්මාසම්බුද්ධො තිත්තො ච තප්පෙතා ච. අයං වුච්චති පුග්ගලො තිත්තො.

දුකනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. පච්චෙකසම්බුද්ධා-මජ්ඣං

3. තික නිද්දෙසො

1. කතමො ච පුග්ගලො නිරාසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො අසුචි සංකස්සරසමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤො අබ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො අන්තොපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො. සො සුණාති ඉත්ථන්නාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව- ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතී'ති. තස්ස න එවං හොති: 'කුදස්සු නාම අහම්පි ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමී'ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො නිරාසො.

කතමො ච පුග්ගලො ආසංසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, සො සුණාති 'ඉත්ථන්නාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතී'ති. තස්ස එවං හොති 'කුදස්සු නාම අහම්පි ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමී'ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො ආසංසො.

කතමො ච පුග්ගලො විගතාසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං. චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. සො සුණාති 'ඉත්ථන්නාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරතී'ති තස්ස න එවං හොති. 'කුදස්සු නාම අහම්පි ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමී'ති. තං කිස්සහෙතු: යාහි'ස්ස පුබ්බෙ අවිමුත්තස්ස විමුත්තාසා සාස්ස[1]. පටිප්පස්සද්ධා, අයං වුච්චති පුග්ගලො විගතාසො.

1. සා-ම ජ සං

2. තත්ථ කතමෙ තයො ගිලානූපමා පුග්ගලා: තයො ගිලානා- ඉධෙ'කච්චො ගිලානො ලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි, අලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි, ලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි අලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි, ලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං අලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං, නෙව වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා, ඉධ පන එකච්චො ගිලානො ලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි, අලභන්තො වා සප්පායානි භොජනානි, ලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි, අලභන්තො වා සප්පායානි භෙසජ්ජානි, ලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං අලභන්තො වා පතිරූපං උපට්ඨාකං වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා. ඉධ පන එකච්චො ගිලානො ලභන්තොව සප්පායානි භොජනානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව සප්පායානි භෙසජ්ජානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව පතිරූපං උපට්ඨාකං නො අලභන්තො, වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා. තත්‍ර ස්වායං ගිලානො ලභන්තොව සප්පායානි භොජනානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව සප්පායානි භෙසජ්ජානි නො අලභන්තො, ලභන්තොව පතිරූපං උපට්ඨාකං නො අලභන්තො වුට්ඨාති තම්හා ආබාධා. ඉමං ගිලානං පටිච්ච ගිලානභත්තං අනුඤ්ඤාතං, ගිලානභෙසජ්ජං අනුඤ්ඤාතං, ගිලානුපට්ඨාකො අනුඤ්ඤාතො, ඉමඤ්ච පන ගිලානං පටිච්ච අඤ්ඤෙ'පි ගිලානා උපට්ඨාතබ්බා.

එවමෙව[1] තයො ගිලානූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ තයො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය, අලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය, ලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය, අලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය, නෙව ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. ඉධ පන එකච්චො පුග්ගලො ලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය අලභන්තො වා තථාගතං දස්සනාය, ලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය, අලභන්තො වා තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය. ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. ඉධ පන එකච්චො පුග්ගලො ලභන්තොව තථාගතං දස්සනාය නො අලභන්තො, ලභන්තොව තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය නො අලභන්තො, ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො ලභන්තොව තථාගතං දස්සනාය නො අලභන්තො, ලභන්තොව තථාගතප්පවෙදිතං ධම්මවිනයං සවනාය නො අලභන්තො ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මත්තං. ඉමං පුග්ගලං පටිච්ච භගවතා ධම්මදෙසනා අනුඤ්ඤාතා, ඉමඤ්ච පන පුග්ගලං පටිච්ච අඤ්ඤෙසම්පි ධම්මො දෙසෙතබ්බො. ඉමෙ තයො ගිලානූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

1. එවමෙවං - ම ජ සං

3. කතමො ච පුග්ගලො කායසක්ඛී: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අට්ඨවිමොක්ඛෙ කායෙන ඵස්සිත්වා[1] විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කායසක්ඛී.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පවෙදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා හොන්ති වොචරිතා පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- තථාගතප්පවෙදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා හොන්ති වොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. නො ච ඛො යථා දිට්ඨිප්පත්තස්ස. අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො.

4. කතමො ච පුග්ගලො ගූථභාණී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො මුසාවාදී හොති, සභග්ගතො[2] වා, පරිසග්ගතො[3] වා ඤාතිමජ්ඣගතො වා, පූගමජ්ඣගතො වා, රාජකුලමජ්ඣගතො වා, අභිනීතො සක්ඛිපුට්ඨො 'එහම්භො පුරිස[4] යං ජානාසි තං වදෙහී'ති සො අජානං වා ආහ[5] ජානාමීති, ජානං වා ආහ න ජානාමීති, අපස්සං වා ආහ පස්සාමීති, පස්සං වා ආහ න පස්සාමීති, ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු වා, සම්පජානමුසා භාසිතා හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො ගූථභාණී.

---

1. ඵුසිත්වා – ම ඡ සං
2. සභාගතො – සී
3. පරිසගතො – සී
4. එහි භො පුරිස – සයා
5. අහං – සී මු

කතමො ච පුග්ගලො පුප්ඵභාණී: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො මුසාවාදං පහාය මුසාවාදා පටිවිරතො හොති සභග්ගතො වා පරිසග්ගතො වා ඤාතිමජ්ඣගතො වා පූගමජ්ඣගතො වා රාජකුලමජ්ඣගතො වා අභිනීතො සක්ඛිපුට්ඨො 'එහම්භො පුරිස යං ජානාසි තං වදෙහී'ති. සො අජානං වා ආහ න ජානාමීති, ජානං වා ආහ ජානාමීති, අපස්සං වා ආහ න පස්සාමීති, පස්සං වා ආහ පස්සාමීති, ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ආමිසකිඤ්චික්ඛහෙතු වා න සම්පජානමුසා භාසිතා හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පුප්ඵභාණී.

කතමො ච පුග්ගලො මධුභාණී: – ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනීයා හදයඞ්ගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො මධුභාණී.

5. කතමො ච පුග්ගලො අරුකූපමචිත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො, අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථීයති[1] කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතු කරොති සෙය්‍යථාපි නාම දුට්ඨාරුකා[2] කට්ඨෙන වා කඨලෙන වා ඝට්ටිතා[3] භිය්‍යොසොමත්තාය අස්සවති.[4] එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො. අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති බ්‍යාපජ්ජති, පතිත්ථීයති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො අරුකූපමචිත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො විජ්ජූපමචිත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. සෙය්‍යථාපි නාම චක්ඛුමා පුරිසො රත්තන්ධකාරතිමීසායං[5] විජ්ජන්තරිකාය රූපානි පස්සෙය්‍ය, එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති, අයං වුච්චති පුග්ගලො විජ්ජූපමචිත්තො.

---

1. පතිට්ඨීයති – ස්‍යා.
2. දුට්ඨාරුකො – ම ජ සං
3. ඝට්ටිතො–ම ජ සං
4. ආසවංදෙති – සිමු, ම ජ සං
5. රත්තන්ධකාරතිමීසාය–ම ජ සං

කතමො ච පුග්ගලො වජිරූපමචිත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. සෙය්‍යථාපි නාම වජිරස්ස නත්ථි කිඤ්චි අභෙජ්ජං මණි වා පාසාණො වා, එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං වුච්චති පුග්ගලො වජිරූපමචිත්තො.

6. කතමො ච පුග්ගලො අන්ධො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථා රූපං චක්ඛු න හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනධිගතං වා භොගං අධිගච්ඡෙය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය,[1] තථාරූපම්පනස්ස[2] චක්ඛු න හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, අයං වුච්චති පුග්ගලො අන්ධො.

කතමො ච පුග්ගලො එකචක්ඛු: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථා රූපං චක්ඛු හොති. යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනධිගතං වා භොගං අධිගච්ඡෙය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය, තථාරූපම්පනස්ස චක්ඛු න හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, අයං වුච්චති පුග්ගලො එකචක්ඛු.

කතමො ච පුග්ගලො ද්විචක්ඛු: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථාරූපං චක්ඛු හොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනධිගතං වා භොගං අධිගච්ඡෙය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය; තථාරූපම්පනස්ස චක්ඛු හොති, යථා රූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. අයං වුච්චති පුග්ගලො ද්විචක්ඛු.

---

1. ඵාතිං කරෙය්‍ය-ම ජ සං
2. තථාරූපමපිස්ස-ම ජ සං.

7. කතමො ච පුග්ගලො අවකුජ්ජපඤ්ඤො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා[1] හොති, අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය,[2] තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති: ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙ කල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති, සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති. න මජ්ඣං මනසිකරොති න පරියොසානං මනසිකරොති වුට්ඨිතො'පි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති. න මජ්ඣං මනසිකරොති, න පරියොසානං මනසිකරොති. සෙය්‍යථාපි නාම කුම්භො නික්කුජ්ජො[3] තත්‍ර උදකං ආසිත්තං විවට්ටති නො සණ්ඨාති, එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය, තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති, ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙ කල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති, න මජ්ඣං මනසිකරොති, න පරියොසානං මනසිකරොති, වුට්ඨිතො'පි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති, න මජ්ඣං මනසිකරොති න පරියොසානං මනසිකරොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො අවකුජ්ජපඤ්ඤො.

කතමො ච පුග්ගලො උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති, සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසිකරොති, මජ්ඣම්පි මනසිකරොති. පරියොසානම්පි මනසිකරොති, වුට්ඨිතො ච ඛො තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති, න මජ්ඣං මනසිකරොති, න පරියොසානං මනසිකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම පුරිසස්ස උච්ඡඞ්ගෙ නානා ඛජ්ජකානි ආකිණ්ණානි තිලා තණ්ඩුලා[4] මොදකා බදරා, සො තම්හා ආසනා වුට්ඨහන්තො සතිසම්මොසා පකිරෙය්‍ය. එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති, අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය, තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙ කල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති, සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසිකරොති, මජ්ඣම්පි මනසිකරොති, පරියොසානම්පි මනසිකරොති වුට්ඨිතො තම්හා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිම්පි මනසිකරොති න මජ්ඣිම්පි මනසිකරොති න පරියොසානම්පි මනසිකරොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො

1. ගතො සීමු, ගන්ත්වා – සයා
2. ධම්මස්සවණාය – ම ඡ සං, සයා.
3. නිකුජ්ජො – සයා.
4. තිලතණ්ඩුලා – ම ඡ සං

කතමො ච පුග්ගලො පුථුපඤ්ඤො' ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති, ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙ කල්‍යාණං පරියොසාන කල්‍යාණං සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසිකරොති, මජ්ඣිම්පි මනසිකරොති, පරියොසානම්පි මනසිකරොති; වුට්ඨිතො'පි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසිකරොති, මජ්ඣිම්පි මනසිකරොති, පරියොසානම්පි මනසිකරොති. සෙය්‍යථාපි නාම කුම්භො උක්කුජ්ජො. තත්‍ර උදකං ආසිත්තං සණ්ඨාති නො විවට්ටති· එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති; අභික්ඛණං භික්ඛූනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛූ ධම්මං දෙසෙන්ති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්ති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසිකරොති. මජ්ඣිම්පි මනසිකරොති, පරියොසානම්පි මනසිකරොති, වුට්ඨිතො'පි තම්හා ආසනා තස්සා කථාය ආදිම්පි මනසිකරොති, මජ්ඣිම්පි මනසිකරොති, පරියොසානම්පි මනසික-රොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පුථුපඤ්ඤො.

8. කතමො ච පුග්ගලො කාමෙසු ච භවෙසු ච අවීතරාගො: සොතාපන්නසකදාගාමිනො, ඉමෙ වුච්චන්ති පුග්ගලා කාමෙසු ච භවෙසු ච අවීතරාගා.

කතමො ච පුග්ගලො කාමෙසු වීතරාගො භවෙසු අවීතරාගො: අනාගාමී. අයං වුච්චති පුග්ගලො කාමෙසු වීතරාගො, භවෙසු අවීතරාගො.

කතමො ච පුග්ගලො ච කාමෙසු ච භවෙසු ච වීතරාගො: අරහා. අයං වුච්චති පුග්ගලො කාමෙසු ච භවෙසු ච වීතරාගො.

9. කතමො ච පුග්ගලො පාසාණලෙඛූපමො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. සෙය්‍යථාපි නාම පාසාණලෙඛා න ඛිප්පං ලුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා චිරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පාසාණලෙඛූපමො.

කතමො ච පුග්ගලො පඨවිලෙඛූපමො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො න චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. සෙය්‍යථාපි නාම පඨවියා ලෙඛා ඛිප්පං ලුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා න චිරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙවං ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති සො ච ඛවස්ස කොධො න චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පඨවිලෙඛූපමො.

කතමො ච පුග්ගලො උදකලෙඛූපමො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආගාළ්හෙන පි වුච්චමානො ඵරුසෙන'පි වුච්චමානො අමනාපෙන'පි වුච්චමානො සංසන්දතිමෙව, සන්ධියතිමෙව; සම්මොදතිමෙව සෙය්‍යථාපි නාම උදකෙ ලෙඛා ඛිප්පං ලුජ්ජති, න චිරට්ඨිතිකා හොති, එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආගාළ්හෙන'පි වුච්චමානො ඵරුසෙන'පි වුච්චමානො අමනාපෙන'පි වුච්චමානො සංසන්දතිමෙව, සන්ධියතිමෙව, සම්මොදතිමෙව. අයං වුච්චති පුග්ගලො උදකලෙඛූපමො.

10. තත්‍ථ කතමෙ තයො පොත්‍ථකූපමා පුග්ගලා: තයො පොත්‍ථකා, නවො'පි පොත්‍ථකො දුබ්බණ්ණොචෙව හොති දුක්ඛසම්ඵස්සො ච අප්පග්ඝො ච, මජ්ඣිමො ච පොත්‍ථකො දුබ්බණ්ණොචෙව හොති දුක්ඛ-සම්ඵස්සො ච අප්පග්ඝො ච. ජිණ්ණො'පි පොත්‍ථකො දුබ්බණ්ණො චෙව හොති දුක්ඛසම්ඵස්සො ච අප්පග්ඝො ච. ජිණ්ණම්පි පොත්‍ථකං උක්ඛලි-පරිමජ්ජනං වා කරොන්ති. සඞ්කාරකූටෙ වා නං ඡඩ්ඩෙන්ති. 'එවමෙව තයො පොත්‍ථකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

කතමෙ තයො: නවොචෙ'පි භික්ඛු හොති දුස්සීලො පාපධම්මො ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණතාය, සෙය්‍යථාපි සො පොත්‍ථකො දුබ්බණ්ණො තථූපමො අයං පුග්ගලො යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති, තෙසං තං හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්ඵස්සතාය. සෙය්‍යථාපි සො පොත්‍ථකො දුක්ඛසම්ඵස්සො තථූපමො අයං පුග්ගලො යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජ පරික්ඛාරං. තෙසං තං න මහප්ඵලං හොති න මහානිසංසං,

ඉදමස්ස අප්පග්ඝතාය සෙය්‍යථාපි සො පොත්ථකො අප්පග්ඝො තථූපමො අයං පුග්ගලො. මජ්ඣිමො චෙ'පි භික්ඛු හොති -පෙ- ථෙරො චෙ'පි භික්ඛු හොති, දුස්සීලො පාපධම්මො, ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණතාය, සෙය්‍යථාපි සො පොත්ථකො දුබ්බණ්ණො තථූපමො අයං පුග්ගලො. යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති, භජන්ති, පයිරුපාසන්ති, දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති, තෙසං තං හොති දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්ඵස්සතාය. සෙය්‍යථාපි සො පොත්ථකො දුක්ඛසම්ඵස්සො තථූපමො අයං පුග්ගලො. යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති[1]. චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං, තෙසං තං න මහප්ඵලං හොති න මහානිසංසං ඉදමස්ස අප්පග්ඝතාය. සෙය්‍යථාපි සො පොත්ථකො අප්පග්ඝො තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපො ථෙරො චෙ'පි භික්ඛු සඞ්ඝමජ්ඣෙ භණති. තමෙනං භික්ඛු එවමාහංසු: කිං නු ඛො තුය්හං බාලස්ස අව්‍යත්තස්ස භණිතෙන ත්වම්පි නාම භණිතබ්බං මඤ්ඤසීති. සො කුපිතො අනත්තමනො තථාරූපිං වාචං නිච්ඡාරෙති. යථාරූපාය වාචාය සඞ්ඝො උක්ඛිපති සඞ්කාරකූටෙ'ව නං පොත්ථකං. ඉමෙ තයො පොත්ථකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

11. තත්ථ කතමෙ තයො කාසිකවත්ථූපමා පුග්ගලා: තීණි කාසිකවත්ථානි, නවම්පි කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තඤ්චෙව හොති සුඛසම්ඵස්සඤ්ච මහග්ඝඤ්ච, මජ්ඣිමම්පි කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තඤ්චෙව හොති සුඛසම්ඵස්සඤ්ච මහග්ඝඤ්ච. ජිණ්ණම්පි කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තඤ්චෙව හොති සුඛසම්ඵස්සඤ්ච මහග්ඝඤ්ච. ජිණ්ණම්පි කාසිකං වත්ථං රතන පලිවෙඨනං වා කරොන්ති, ගන්ධකරණ්ඩකෙ වා. නං නික්ඛිපන්ති, එවමෙව තයො කාසිකවත්ථූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

කතමෙ තයො: නවො චෙ'පි භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො ඉදමස්ස සුවණ්ණතාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තං තථූපමො අයං පුග්ගලො. යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති තෙසං තං හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය. ඉදමස්ස සුඛසම්ඵස්සතාය.

1. පටිග්ගණ්හාති–ම ඡ සං

සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වත්ථං සුඛසම්ඵස්සං තථූපමො අයං පුග්ගලො. යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති[1] චීවරපිණ්ඩපාත සෙනාසන ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං තෙසං තං මහප්ඵලං හොති මහානිසංසං. ඉදමස්ස මහග්ඝතාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වත්ථං මහග්ඝං. තථූපමො අයං පුග්ගලො. මජ්ඣිමො චෙ'පි භික්ඛු—පෙ— ථෙරො චෙ'පි භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො ඉදමස්ස සුවණ්ණතාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වත්ථං වණ්ණවන්තං, තථූපමො අයං පුග්ගලො යෙ ඛො පනස්ස සෙවන්ති භජන්ති පයිරුපාසන්ති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජන්ති. තෙසං තං හොති දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය, ඉදමස්ස සුඛසම්ඵස්සතාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වත්ථං සුඛසම්ඵස්සං, තථූපමො අයං පුග්ගලො. යෙසං ඛො පන පතිගණ්හාති' චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං. තෙසං තං මහප්ඵලං හොති මහානිසංසං. ඉදමස්ස මහග්ඝතාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වත්ථං මහග්ඝං, තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපො ච ථෙරො භික්ඛුසඞ්ඝමජ්ඣෙ භණති, තමෙනං භික්ඛූ එවමාහංසු අප්පසද්දා ආයස්මන්තො හොථ, ථෙරො භික්ඛු ධම්මඤ්ච විනයඤ්ච භණතීති. තස්ස තං වචනං ආධෙය්‍යං ගච්ඡති ගන්ධකරණ්ඩකෙ'ව නං කාසිකං වත්ථං, ඉමෙ තයො කාසිකවත්ථූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛූසු.

12. කතමො ච පුග්ගලො සුප්පමෙය්‍යො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො උද්ධතො හොති උන්නළො චපලො මුඛරො විකිණ්ණවාචො මුට්ඨස්සති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භන්තචිත්තො අසංවුතින්ද්‍රියො. අයං වුච්චති පුග්ගලො සුප්පමෙය්‍යො.

කතමො ච පුග්ගලො දුප්පමෙය්‍යො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අනුද්ධතො හොති අනුන්නළො අචපලො අමුඛරො අවිකිණ්ණවාචො උපට්ඨිතස්සති සම්පජානො සමාහිතො එකග්ගචිත්තො සංවුතින්ද්‍රියො. අයං වුච්චති පුග්ගලො දුප්පමෙය්‍යො.

කතමො ච පුග්ගලො අප්පමෙය්‍යො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙ'ව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති පුග්ගලො අප්පමෙය්‍යො.

1. පටිගණ්හාති – ම ඡ සං

13. කතමො ච පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො, න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො: ඉධ'කච්චො පුග්ගලො හීනො හොති සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය. එවරූපො පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො, න භජිතබ්බො, න පයිරුපාසිතබ්බො අඤ්ඤත්‍ර අනුද්දයා, අඤ්ඤත්‍ර අනුකම්පා.

කතමො ච පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සදිසො හොති සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය, එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො, තං කිස්සහෙතු: සීලසාමඤ්ඤගතානං සතං සීලකථා ච නො භවිස්සති සා ච නො ඵාසු භවිස්සති. සා ච නො පවත්තනී[1] භවිස්සති. සමාධිසාමඤ්ඤගතානං සතං සමාධිකථා ච නො භවිස්සති. සා ච නො ඵාසු භවිස්සති, සා ච නො පවත්තනී[1] භවිස්සති. පඤ්ඤාසාමඤ්ඤගතානං සතං පඤ්ඤාකථා ච නො භවිස්සති. සා ච නො ඵාසු භවිස්සති, සා ච නො පවත්තනී භවිස්සති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා[2] සෙවිතබ්බො, භජිතබ්බො පයිරුපාසිතබ්බො ඉධ'කච්චො පුග්ගලො අධිකො හොති සීලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය. එවරූපො පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො, පයිරුපාසිතබ්බො. තං කිස්සහෙතු අපරිපූරං වා සීලක්ඛන්ධං පරිපූරෙස්සාමි, පරිපූරං වා සීලක්ඛන්ධං තත්‍ථ තත්‍ථ පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙස්සාමි, අපරිපූරං වා සමාධික්ඛන්ධං පරිපූරෙස්සාමි, පරිපූරං වා සමාධික්ඛන්ධං තත්‍ථ තත්‍ථ පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙස්සාමි. අපරිපූරං වා පඤ්ඤාක්ඛන්ධං පරිපූරෙස්සාමි, පරිපූරං වා පඤ්ඤාක්ඛන්ධං තත්‍ථ තත්‍ථ පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙස්සාමී'ති. තස්මා එවරූපො පුග්ගලො සක්කත්වා ගරුකත්වා[2] සෙවිතබ්බො, භජිතබ්බො, පයිරුපාසිතබ්බො.

1. පවත්තිනී- ම ජ සං
2. ගරුං කත්වා - ම ජ සං

14. කතමො ච පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො, න භජිතබ්බො, න පයිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො අසුචි සඞ්කස්සරසමාචාරො පටිච්ඡන්නකම්මන්තො අස්සමණො සමණපටිඤ්ඤො, අබ්‍රහ්මචාරි බ්‍රහ්මචාරිපටිඤ්ඤො අන්තොපූති අවස්සුතො කසම්බුජාතො එවරූපො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො. න භජිතබ්බො, න පයිරුපාසිතබ්බො' තං කිස්සහෙතු: කිඤ්චාපි එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසහායො පාපසම්පවඞ්කො'ති. සෙය්‍යථාපි නාම අහි ගූථගතො කිඤ්චාපි න දංසති අථ ඛො නං මක්ඛෙති, එවමෙව කිඤ්චාපි එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසහායො පාපසම්පවඞ්කොති තස්මා එවරූපො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො, න භජිතබ්බො, න පයිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථීයති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම දුට්ඨාරුකා කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතා භිය්‍යොසොමත්තාය අස්සන්දති, එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති, පතිත්ථීයති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම තින්දුකාලාතං කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතං භිය්‍යොසොමත්තාය චිච්චිටායති චිටිචිටායති, එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථීයති, කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම ගූථකූපො කට්ඨෙන වා කඨලාය වා ඝට්ටිතො භිය්‍යොසොමත්තාය දුග්ගන්ධො හොති, එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබහුලො, අප්පම්පි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථීයති කොපඤ්ච දොසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාතුකරොති, එවරූපො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න පයිරුපාසිතබ්බො. තං කිස්සහෙතු: අක්කොසෙය්‍යපි මං පරිභාසෙය්‍යපි මං අනත්ථම්පි මෙ[1] කරෙය්‍යාති, තස්මා එවරූපො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො, න සෙවිතබ්බො, න භජිතබ්බො, න පයිරුපාසිතබ්බො.

---

1. අනත්ථම්පි මං - සීමු.

කතමො ච පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො, පයිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, භජිතබ්බො, පයිරුපාසිතබ්බො, තං කිස්ස හෙතු: කිඤ්චාපි එවරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගච්ඡති. කල්‍යාණමිත්තො පුරිසපුග්ගලො, කල්‍යාණසහායො කල්‍යාණසම්පවඞ්කො'ති තස්මා එවරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, භජිතබ්බො, පයිරුපාසිතබ්බො.

15. කතමො ච පුග්ගලො සීලෙසු පරිපූරකාරී සමාධිස්මිං මත්තසොකාරී පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී: සොතාපන්නසකදාගාමිනො. ඉමෙ වුච්චන්ති පුග්ගලා සීලෙසු පරිපූරකාරිනො, සමාධිස්මිං මත්තසොකාරිනො, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරිනො.

කතමො ච පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී, සමාධිස්මිඤ්ච පරිපූරකාරී පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී: අනාගාමී. අයං වුච්චති පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී සමාධිස්මිඤ්ච පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී.

කතමො ච පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී, සමාධිස්මිඤ්ච පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය ච පරිපූරකාරී: අරහා. අයං වුච්චති පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී සමාධිස්මිඤ්ච පරිපූරකාරී, පඤ්ඤාය ච පරිපූරකාරී.

16. තත්ථ කතමෙ තයො සත්ථාරො: ඉධෙ'කච්චො සත්ථා කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න රූපානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති. ඉධ පන එකච්චො සත්ථා කාමානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති. රූපානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, ඉධ පන එකච්චො සත්ථා කාමානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, රූපානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති වෙදනානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති. තත්‍ර ය්වායං සත්ථා කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න රූපානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, න වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති[1] රූපාවචරසමාපත්තියා ලාභී සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො තත්‍ර ය්වායං සත්ථා කාමානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති රූපානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති න වෙදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති අරූපාවචරසමාපත්තියා ලාභී සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො. තත්‍ර ය්වායං සත්ථා කාමානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, රූපානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, වෙදනානඤ්ච පරිඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති, සම්මාසම්බුද්ධො සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො, ඉමෙ තයො සත්ථාරො.

---

1. පඤ්ඤාපෙති—ම ජ සං.

TOC

17. තත්‍ථ කතමෙ අපරෙපි තයො සත්‍ථාරො: ඉධෙකච්චො සත්‍ථා දිට්ඨෙවෙච ධම්මෙ අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති, අභිසම්පරායඤ්ච අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති ඉධ පන එකච්චො සත්‍ථා දිට්ඨෙව ධම්මෙ අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති, නො ච ඛො අභිසම්පරායං අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති, ඉධ පන එකච්චො සත්‍ථා දිට්ඨෙවෙච ධම්මෙ අත්තානං සච්චතො ථෙතතො න පඤ්ඤපෙති. අභිසම්පරායඤ්ච අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤ-පෙති. තත්‍ර යවායං සත්‍ථා දිට්ඨෙවෙච ධම්මෙ අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති, අභිසම්පරායඤ්ච අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති සස්සතවාදො සත්‍ථා තෙන දට්ඨබ්බො, තත්‍ර යවායං සත්‍ථා දිට්ඨෙ'ව ධම්මෙ අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති නො ච ඛො අභිසම්පරායං අත්තානං සච්චතො ථෙතතො පඤ්ඤපෙති උච්ඡෙදවාදො සත්‍ථා තෙන දට්ඨබ්බො, තත්‍ර යාවායං සත්‍ථා දිට්ඨෙවෙච ධම්මෙ අත්තානං සච්චතො ථෙතතො න පඤ්ඤපෙති, අභිසම්පරායඤ්ච අත්තානං සච්චතො ථෙතතො න පඤ්ඤපෙති, සම්මා සම්බුද්ධො සත්‍ථා තෙන දට්ඨබ්බො, ඉමෙ අපරෙ'පි තයො සත්‍ථාරො.

තික නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

TOC

4. චතුක්ක නිද්දෙසො

1. කතමො ච පුග්ගලො අසප්පුරිසො; ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදයී හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති මුසාවාදී හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨායී හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො අසප්පුරිසො.

කතමො ච පුග්ගලො අසප්පුරිසෙන අසප්පුරිසතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච අදින්නාදයී හොති, පරඤ්ච අදින්නාදනෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච මුසාවාදී හොති, පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨායී හොති, පරඤ්ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානෙ සමාදපෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො අසප්පුරිසෙන අසප්පුරිසතරො.

කතමො ච පුග්ගලො සප්පුරිසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදනා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො සප්පුරිසො.

කතමො ච පුග්ගලො සප්පුරිසෙන සප්පුරිසතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතාවෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච අදින්නාදනා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච අදින්නාදනා වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච මුසාවාදා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච මුසාවාදා වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සප්පුරිසෙන සප්පුරිසතරො.

2. කතමො ච පුග්ගලො පාපො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදායී හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, පිසුනවාචො[1] හොති, ඵරුසවාචො[2] හොති, සම්ඵප්පලාපී හොති, අභිජ්ඣාලු හොති, ව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, මිච්ඡාදිට්ඨී හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පාපො.

කතමො ච පුග්ගලො පාපෙන පාපතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතී හොති. පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච අදින්නාදායී හොති, පරඤ්ච අදින්නාදානෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච මුසාවාදී හොති, පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච පිසුනවාචො[1] හොති, පරඤ්ච පිසුනාය වාචාය සමාදපෙති, අත්තනා ච ඵරුසවාචො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාය වාචාය සමාදපෙති, අත්තනා ච සම්ඵප්පලාපී හොති, පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච අභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ච අභිජ්ඣාය යමාදපෙති, අත්තනා ච ව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, පරඤ්ච ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච මිච්ඡාදිට්ඨී හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති: අයං වුච්චති පුග්ගලො පාපෙන පාපතරො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාද පටිවිරතො හොති. පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති, අනභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, සම්මාදිට්ඨී හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කල්‍යාණො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණෙන කල්‍යාණතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ච අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච අදින්නාදානා වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච මුසාවාද පටිවිරතො හොති,

1. පිසුනාවාචො - සීමු. / පිසුණවාචො – මජ්ඣං.
2. ඵරුසාවාචො - සී මු.

පරඤ්ච මුසාවාද වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ච පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පිසුනාය වාචාය වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච ඵරුසාය වාචාය වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච සම්ඵප්පලාපා වෙරමණියා සමාදපෙති. අත්තනා ච අනභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ච අනභිජ්ඣාය සමාදපෙති. අත්තනා ච අව්‍යාපන්නචිත්තො හොති, පරඤ්ච අව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච සම්මාදිට්ඨී හොති, පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කල්‍යාණෙන කල්‍යාණතරො.

3. කතමො ච පුග්ගලො පාපධම්මො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතී හොති — පෙ — මිච්ඡාදිට්ඨී හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පාපධම්මො.

කතමො ච පුග්ගලො පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති. අත්තනා ච අදින්නාදායී හොති, පරඤ්ච අදින්නාදානෙ සමාදපෙති — පෙ — අත්තනා ච මිච්ඡාදිට්ඨී හොති, පරඤ්ච මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති—පෙ— සම්මාදිට්ඨී හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතා වෙරමණියා සමාදපෙති. —පෙ— අත්තනා ච සම්මාදිට්ඨී හොති, පරඤ්ච සම්මාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො.

4. කතමො ච පුග්ගලො සාවජ්ජො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සාවජ්ජෙන කායකම්මෙන සමන්නාගතො හොති, සාවජ්ජෙන වචීකම්මෙන සමන්නාගතො හොති, සාවජ්ජෙන මනොකම්මෙන සමන්නාගතො හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සාවජ්ජො.

කතමො ච පුග්ගලො සාවජ්ජබහුලො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සාවජ්ජෙන බහුලං කායකම්මෙන සමන්නාගතො හොති අප්පං අනවජ්ජෙන, සාවජ්ජෙන බහුලං වචීකම්මෙන සමන්නාගතො හොති–අප්පං අනවජ්ජෙන, සාවජ්ජෙන බහුලං මනොකම්මෙන සමන්නාගතො හොති අප්පං අනවජ්ජෙන, අයං වුච්චති පුග්ගලො සාවජ්ජ බහුලො.

කතමො ච පුග්ගලො අප්පසාවජ්ජො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අනවජ්ජෙන බහුලං කායකම්මෙන සමන්නාගතො හොති අප්පං සාවජ්ජෙන, අනවජ්ජෙන බහුලං වචීකම්මෙන සමන්නාගතො හොති අප්පං සාවජ්ජෙන, අනවජ්ජෙන බහුලං මනොකම්මෙන සමන්නාගතො හොති අප්පං සාවජ්ජෙන. අයං වුච්චති පුග්ගලො අප්පසාවජ්ජො.

කතමො ච පුග්ගලො අනවජ්ජො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අනවජ්ජෙන කායකම්මෙන සමන්නාගතො හොති, අනවජ්ජෙන වචී–කම්මෙන සමන්නාගතො හොති, අනවජ්ජෙන මනොකම්මෙන සමන්නාගතො හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො අනවජ්ජො.

5. කතමො ච පුග්ගලො උග්ඝටිතඤ්ඤූ: යස්ස පුග්ගලස්ස සහ–උදාහටවෙලාය ධම්මාභිසමයො හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො උග්ඝටිතඤ්ඤූ.

කතමො ච පුග්ගලො විපචිතඤ්ඤූ: යස්ස පුග්ගලස්ස සංඛිත්තෙන භාසිතස්ස විත්ථාරෙන අත්ථෙ විභජියමානෙ. ධම්මාභිසමයො හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො විපචිතඤ්ඤූ.

කතමො ච පුග්ගලො නෙය්‍යො: යස්ස පුග්ගලස්ස උද්දෙසතො පරිපුච්ඡතො යොනිසො මනසිකරොතො කල්‍යාණමිත්තෙ සෙවතො භජතො පයිරුපාසතො එවං අනුපුබ්බෙන ධම්මාභිසමයො හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො නෙය්‍යො.

කතමො ච පුග්ගලො පදපරමො: යස්ස පුග්ගලස්ස බහුම්පි සුණතො බහුම්පි භණතො බහුම්පි ධාරයතො බහුම්පි වාචයතො, න තාය ජාතියා ධම්මාභිසමයො හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පදපරමො.

6. කතමො ච පුග්ගලො මුත්තපටිභානො, නො යුත්තපටිභානො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො යුත්තං වදති නො සීඝං. අයං වුච්චති පුග්ගලො යුත්තපටිභානො නො මුත්තපටිභානො.

කතමො ච පුග්ගලො මුත්තපටිභානො, නො යුත්තපටිභානො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො සීඝං වදති නො යුත්තං. අයං වුච්චති පුග්ගලො මුත්තපටිභානො, නො යුත්තපටිභානො.

කතමො ච පුග්ගලො යුත්තපටිභානො ච මුත්තපටිභානො ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො යුත්තඤ්ච වදති. සීඝඤ්ච අයං වුච්චති පුග්ගලො යුත්තපටිභානො ච මුත්තපටිභානො ච.

කතමො ච පුග්ගලො නෙව යුත්තපටිභානො නො මුත්තපටිභානො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්හං පුට්ඨො සමානො නෙව යුත්තං වදති, නො සීඝං. අයං වුච්චති පුග්ගලො නෙව යුත්තපටිභානො නො මුත්ත පටිභානො.

7. තත්‍ථ කතමෙ චත්තාරො ධම්මකථිකා පුග්ගලා: චත්තාරො ධම්මකථිකා – ඉධෙ'කච්චො ධම්මකථිකො අප්පඤ්ච භාසති, අසහිතඤ්ච පරිසා චස්ස න කුසලා හොති සහිතාසහිතස්ස, එවරූපො ධම්මකථිකො එවරූපාය පරිසාය ධම්මකථිකොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. ඉධ පන එකච්චො ධම්මකථිකො අප්පඤ්ච භාසති සහිතඤ්ච, පරිසාය චස්ස කුසලා හොති සහිතාසහිතස්ස, එවරූපො ධම්මකථිකො එවරූපාය පරිසා ධම්මකථිකොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. ඉධ පන එකච්චො ධම්මකථිකො බහුඤ්ච භාසති අසහිතඤ්ච පරිසාචස්ස න කුසලා හොති සහිතාසහිතස්ස, එවරූපො ධම්මකථිකො එවරූපාය පරිසාය ධම්මකථිකොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. ඉධ පන එකච්චො ධම්මකථිකො බහුඤ්ච භාසති සහිතඤ්ච, පරිසා චස්ස කුසලා හොති සහිතාසහිතස්ස, එවරූපො ධම්මකථිකො එවරූපාය පරිසාය ධම්මකථිකොත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡති. ඉමෙ චත්තාරො ධම්මකථිකා පුග්ගලා.

8. තත්‍ථ කතමෙ චත්තාරො වලාහකූපමා පුග්ගලා: චත්තාරො වලාහකා; ගජ්ජිතා නො වස්සිතා වස්සිතා, නො ගජ්ජිතා, ගජ්ජිතා ච වස්සිතා ච, නෙව ගජ්ජිතා නො වස්සිතා. එවමෙව චත්තාරො වලාහකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො: ගජ්ජිතා නො වස්සිතා, වස්සිතා නො ගජ්ජිතා, ගජ්ජිතා ච වස්සිතා ච, නෙව ගජ්ජිතා නො වස්සිතා.

කථඤ්ච පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො වස්සිතා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො භාසිතා හොති නො කත්තා. එවං පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො වස්සිතා. සෙය්‍යථාපි සො වලාහකො ගජ්ජිතා නො වස්සිතා. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො වස්සිතා හොති නො ගජ්ජිතා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කත්තා හොති නො භාසිතා. එවං පුග්ගලො වස්සිතා හොති නො ගජ්ජිතා. සෙය්‍යථාපි සො වලාහකො වස්සිතා නො ගජ්ජිතා. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ගජ්ජිතා ච හොති වස්සිතා ච: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො භාසිතා ච හොති කත්තා ච. එවං පුග්ගලො ගජ්ජිතා ච හොති වස්සිතා ච. සෙය්‍යථාපි සො වලාහකො ගජ්ජිතා ච වස්සිතා ච. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො වස්සිතා: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නෙව භාසිතා හොති නො කත්තා, එවං පුග්ගලො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො වස්සිතා, සෙය්‍යථාපි සො වලාහකො නෙව ගජ්ජිතා නො වස්සිතා, තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො වලාහකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

9. තත්‍ථ කතමෙ චත්තාරො මූසිකූපමා පුග්ගලා: චතස්සො මූසිකා: ගාධං කත්තා නො වසිතා, වසිතා නො ගාධං කත්තා. ගාධං කත්තා ච වසිතා ච, නෙව ගාධං කත්තා නො වසිතා. එවමෙව චත්තාරො මූසිකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො: ගාධං කත්තා නො වසිතා, වසිතා නො ගාධං කත්තා, ගාධං කත්තා ච, වසිතා ච, නෙව ගාධං කත්තා නො වසිතා.

කථඤ්ච පුග්ගලො ගාධං කත්තා හොති නො වසිතා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ධම්මං පරියාපුණාති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං. වෙදල්ලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නප්පජානාති අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො ගාධං කත්තා හොති නො වසිතා. සෙය්‍යථාපි සා මූසිකා ගාධං කත්තා නො වසිතා, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො වසිතා හොති නො ගාධං කත්තා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො න ධම්මං පරියාපුණාති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථා උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො වසිතා හොති නො ගාධං කත්තා සෙය්‍යථාපි සා මූසිකා වසිතා නො ගාධං කත්තා. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ගාධං කත්තා ච හොති වසිතා ච; ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ධම්මං පරියාපුණාති: සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදති යථාභූතං පජානාති, එවං පුග්ගලො ගාධං කත්තා ච හොති වසිතා ච. සෙය්‍යථාපි සා මූසිකා ගාධං කත්තා ච හොති වසිතා ච–තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙව ගාධං කත්තා හොති නො වසිතා; ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො න ධම්මං පරියාපුණාති; සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං, සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං නප්පජානාති, එවං පුග්ගලො නෙව ගාධං කත්තා හොති නො වසිතා. සෙය්‍යථාපි සා මූසිකා. නෙව ගාධං කත්තා නො වසිතා, තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො මූසිකූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

10. තත්ථ කතමෙ චත්තාරො අම්බූපමා පුග්ගලා: චත්තාරි අම්බානි, ආමං පක්කවණ්ණි, පක්කං ආමවණ්ණි, ආමං ආමවණ්ණි, පක්කං පක්කවණ්ණි. එවමෙව[1] චත්තාරො අම්බූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො: ආමො පක්කවණ්ණී, පක්කො ආමවණ්ණී, ආමො ආමවණ්ණී, පක්කො පක්කවණ්ණී.

කථඤ්ච පුග්ගලො ආමො හොති පක්කවණ්ණී: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො ආමො හොති පක්කවණ්ණී. සෙය්‍යථාපි තං අම්බං ආමං පක්කවණ්ණි, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො පක්කො හොති ආමවණ්ණී: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පක්කො හොති ආමවණ්ණී. සෙය්‍යථාපි තං අම්බං පක්කං ආමවණ්ණි, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ආමො හොති ආමවණ්ණී: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො ආමො හොති ආමවණ්ණී. සෙය්‍යථාපි තං අම්බං ආමං ආමවණ්ණි, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

1. එවමෙවං - මජ්සං.

කථඤ්ච පුග්ගලො පක්කො හොති පක්කවණ්ණී: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පක්කො හොති පක්කවණ්ණී. සෙය්‍යථාපි තං අම්බං පක්කං පක්කවණ්ණී. තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො අම්බූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

11. තත්‍ථ කතමෙ චත්තාරො කුම්භූපමා පුග්ගලා: චත්තාරො කුම්භා: තුච්ඡො පිහිතො, පූරො විවටො, තුච්ඡො විවටො, පූරො පිහිතො. එවමෙව චත්තාරො කුම්භූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො: තුච්ඡො පිහිතො, පූරො විවටො, තුච්ඡො විවටො, පූරො පිහිතො.

කථඤ්ච පුග්ගලො තුච්ඡො හොති පිහිතො: ඉධෙ'කච්චස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො තුච්ඡො හොති පිහිතො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භො තුච්ඡො පිහිතො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො පූරො හොති විවටො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පූරො හොති විවටො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භො පූරො විවටො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො තුච්ඡො හොති විවටො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො තුච්ඡො හොති විවටො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භො තුච්ඡො විවටො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො පූරො හොති පිහිතො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං[1]. පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පූරො හොති පිහිතො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භො පූරො පිහිතො තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො කුම්භූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

12. තත්ථ කතමෙ චත්තාරො උදකරහදූපමා පුග්ගලා; චත්තාරො උදකරහදා: උත්තානො ගම්භීරොභාසො, ගම්භීරො උත්තානොභාසො උත්තානො උත්තානොභාසො, ගම්භීරො ගම්භීරොභාසො. එවමෙව චත්තාරො උදකරහදූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො: උත්තානො ගම්භීරොභාසො, ගම්භීරො උත්තානො භාසො, උත්තානො උත්තානොභාසො, ගම්භීරො ගම්භීරොභාසො.

කථඤ්ච පුග්ගලො උත්තානො හොති ගම්භීරොභාසො: ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති - පෙ - අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො උත්තානො හොති ගම්භීරො භාසො. සෙය්‍යථාපි සො උදකරහදො උත්තානො ගම්භීරොභාසො තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ගම්භීරො හොති උත්තානොභාසො: ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති - පෙ - අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො ගම්භීරො හොති උත්තානො භාසො සෙය්‍යථාපි සො උදකරහදො ගම්භීරො උත්තානොභාසො තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො උත්තානො හොති උත්තානොභාසො: ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නප්පජානාති —පෙ— අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො උත්තානො හොති උත්තානොභාසො. සෙය්‍යථාපි සො උදකරහදො උත්තානො උත්තානොභාසො තථූපමො අයං පුග්ගලො.

1. සම්මිඤ්ජිතං - මජ්සං.

කථඤ්ච පුග්ගලො ගම්භීරො හොති ගම්භීරොභාසො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සම්මිඤ්ජිතං පසාරිතං සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො ගම්භීරො හොති ගම්භීරොභාසො. සෙය්‍යථාපි සො උදකරහදො ගම්භීරො ගම්භීරොභාසො, තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො උදකරහදූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

13. තත්ථ කතමෙ චත්තාරො බලිවද්දූපමා පුග්ගලා: චත්තාරො බලිවද්දා - සගවචණ්ඩො[1] නො පරගවචණ්ඩො, පරගවචණ්ඩො නො සගවචණ්ඩො, සගවචණ්ඩො ච පරගවචණ්ඩො ච, නෙව සගවචණ්ඩො නො පරගවචණ්ඩො. එවමෙව චත්තාරො බලිවද්දූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං, කතමෙ චත්තාරො: සගවචණ්ඩො නො පරගවචණ්ඩො, පරගවචණ්ඩො නො සගවචණ්ඩො, සගවචණ්ඩො ච පරගවචණ්ඩො ච නෙව සගවචණ්ඩො නො පරගවචණ්ඩො.

කථඤ්ච පුග්ගලො සගවචණ්ඩො හොති නො පරගවචණ්ඩො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සකපරිසං උබ්බෙජිතා හොති නො පරපරිසං එවං පුග්ගලො සගවචණ්ඩො හොති, නො පරගවචණ්ඩො. සෙය්‍යථාපි සො බලිවද්දො, සගවචණ්ඩො නො පරගවචණ්ඩො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො පරගවචණ්ඩො හොති නො සගවචණ්ඩො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පරපරිසං උබ්බෙජිතා හොති නො සකපරිසං එවං පුග්ගලො පරගවචණ්ඩො හොති නො සගවචණ්ඩො. සෙය්‍යථාපි සො බලිවද්දො, පරගවචණ්ඩො නො සගවචණ්ඩො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො සගවචණ්ඩො ච හොති පරගවචණ්ඩො ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සකපරිසඤ්ච උබ්බෙජිතා හොති පරපරිසඤ්ච, එවං පුග්ගලො සගවචණ්ඩො ච හොති පරගවචණ්ඩො ච. සෙය්‍යථාපි සො බලිවද්දො සගවචණ්ඩො ච පරගවචණ්ඩො ච, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙව සගවචණ්ඩො හොති නො පරගවචණ්ඩො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නෙව සකපරිසං උබ්බෙජිතා හොති නො පරපරිසං, එවං පුග්ගලො නෙව සගවචණ්ඩො හොති නො පරගවචණ්ඩො, සෙය්‍යථාපි සො බලිවද්දො නෙව සගවචණ්ඩො නො පරගවචණ්ඩො. තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො බලිවද්දූපමා පුග්ගලා. සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

---

1. සකගවචණ්ඩො - මජ්සං

14. තත්ථ කතමෙ චත්තාරො ආසිවිසූපමා පුග්ගලා. චත්තාරො ආසිවිසා ආගතවිසො නො ඝොරවිසො, ඝොරවිසො, නො ආගතවිසො, ආගතවිසො ච ඝොරවිසො ච, නෙව ආගතවිසො නො ඝොරවිසො. එවමෙව චත්තාරො ආසිවිසූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො; ආගතවිසො නො ඝොරවිසො, ඝොරවිසො නො ආගතවිසො, ආගතවිසො ච ඝොරවිසො ච, නෙව ආගතවිසො නො ඝොරවිසො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ආගතවිසො හොති නො ඝොරවිසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො න චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො ආගතවිසො හොති නො ඝොරවිසො, සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො ආගතවිසො නො ඝොරවිසො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ඝොරවිසො හොති නො ආගතවිසො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නෙව ඛො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො ඝොරවිසො හොති නො ආගතවිසො, සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො[1] ඝොරවිසො නො ආගතවිසො. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ආගතවිසො ච හොති ඝොරවිසො ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. එව පුග්ගලො ආගතවිසො ච හොති ඝොරවිසො ච. සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො ආගතවිසො ච ඝොරවිසො ච, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙව ආගතවිසො හොති නො ඝොරවිසො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නහෙව ඛො අභිණ්හං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො න චිරං දීඝරත්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො නෙව ආගතවිසො හොති නො ඝොරවිසො. සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො නෙව ආගතවිසො නො ඝොරවිසො, තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො ආසිවිසූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

1. ආසිවිසො – මජසං

15. කථඤ්ච පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුප්පටිපන්නානං මිච්ඡාපටිපන්නානං තිත්ථියානං තිත්ථියසාවකානං වණ්ණං භාසති සුපටිපන්නා[1]. ඉතිපි, සම්මාපටිපන්නා ඉතිපී ති. එවං පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සුපටිපන්නානං සම්මාපටිපන්නානං බුද්ධානං බුද්ධසාවකානං අවණ්ණං භාසති, දුප්පටිපන්නා ඉතිපි, මිච්ඡාපටිපන්නා ඉතිපී ති. එවං පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො දුප්පටිපදාය මිච්ඡාපටිපදාය පසාදං ජනෙති සුපටිපදා[2]. ඉතිපි, සම්මාපටිපදා ඉතිපී ති එවං පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියොගා හෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සුපටිපදාය සම්මාපටිපදාය අප්පසාදං ජනෙති දුප්පටිපදා ඉතිපි, මිච්ඡාපටිපදා ඉතිපී ති. එවං පුග්ගලො අනනුවිච්ච අපරියො ගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති.

16. කථඤ්ච පුග්ගලො අනනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුප්පටිපන්නානං මිච්ඡාපටිපන්නානං තිත්ථියානං තිත්ථියසාවකානං අවණ්ණං භාසති දුප්පටිපන්නා ඉතිපි, මිච්ඡාපටිපන්නා ඉතිපී'ති. එවං පුග්ගලො අනනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සුපටිපන්නානං සම්මාපටිපන්නානං බුද්ධානං බුද්ධසාවකානං වණ්ණං භාසති සුපටිපන්නා ඉතිපි, සම්මාපටිපන්නා ඉතිපී'ති, එවං පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති,

1. සුප්පටිපන්නා – සීමු.
සුපටිපන්නා – මජසං.
2. සුප්පටිපදා – සීමු, මජසං

කථඤ්ච පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුප්පටිපදාය මිච්ඡාපටිපදය අප්පසාදං ජනෙති, දුප්පටිපදා ඉතිපි මිච්ඡාපටිපදා ඉති-පී'ති' එවං පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො සුපටිපදය සම්මා-පටිපදය පසාදං ජනෙති, සුපටිපදා ඉතිපි, සම්මාපටිපදා ඉතිපී'ති එවං පුග්ගලො අනුවිච්ච පරියොගාහෙත්වා පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති.

17. කථඤ්ච පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, ඉධෙ'කච්ච පුග්ගලෙ වණ්ණො'පි සංවිජ්ජති. අවණ්ණො'පි සංවිජ්ජති, යො තත්ථ අවණ්ණො තං හණති භූතං තච්ඡං කාලෙන, යො තත්ථ වණ්ණො තං න හණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. එවං පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

කථඤ්ච පුග්ගලො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන නො ච ඛො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන ඉධෙ'කච්ච පුග්ගලෙ වණ්ණො'පි සංවිජ්ජති, අවණ්ණො'පි සංවිජ්ජති, යො තත්ථ වණ්ණො තං හණති භූතං තච්ඡං කාලෙන, යො තත්ථ අවණ්ණො තං න හණති භූතං තච්ඡං කාලෙන එවං පුග්ගලො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

කථඤ්ච පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන වණ්ණාරහස්ස ච වණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන: ඉධෙ'කච්ච පුග්ගලෙ අවණ්ණො'පි සංවිජ්ජති, වණ්ණොපි සංවිජ්ජති. යො තත්ථ අවණ්ණො තං හණති භූතං තච්ඡං කාලෙන යො පි තත්ථ වණ්ණො තම්පි හණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. තත්‍ර කාලඤ්ඤූ හොති තස්ස පඤ්හස්ස වෙය්‍යාකරණාය. එවං පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස ච අවණ්ණං හාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන. වණ්ණාරහස්ස ච වණ්ණං හාසිත හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙ'ව අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නොපි වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන: ඉධෙ'කච්චෙ පුග්ගලෙ වණ්ණො'පි සංවිජ්ජති, අවණ්ණො'පි සංවිජ්ජති. යො තත්ථ අවණ්ණො තං න භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන, යොපි තත්ථ වණ්ණො තම්පි න භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. උපෙක්ඛකො විහරති සතො සම්පජානො. එවං පුග්ගලො නෙව අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නොපි වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

18. කතමො ච පුග්ගලො උට්ඨානඵලූපජීවී නො පුඤ්ඤඵලූපජීවී: යස්ස පුග්ගලස්ස උට්ඨහතො ඝටතො වායමතො ආජීවො අභිනිබ්බත්තති නො පුඤ්ඤතො, අයං වුච්චති පුග්ගලො උට්ඨානඵලූපජීවී නො පුඤ්ඤඵලූපජීවී.

කතමො ච පුග්ගලො පුඤ්ඤඵලූපජීවී නො උට්ඨානඵලූපජීවී: පරනිම්මිතවසවත්තිදෙවෙ උපාදය තදුපරි දෙවා පුඤ්ඤඵලූපජීවිනො නො උට්ඨානඵලූපජීවිනො.

කතමො ච පුග්ගලො උට්ඨානඵලූපජීවී ච පුඤ්ඤඵලූපජීවී ච: යස්ස පුග්ගලස්ස උට්ඨහතො ඝටතො වායමතො ආජීවො අභිනිබ්බත්තති පුඤ්ඤතො ච, අයං වුච්චති පුග්ගලො උට්ඨානඵලූපජීවී ච පුඤ්ඤඵලූපජීවී ච.

කතමො ච පුග්ගලො නෙව උට්ඨානඵලූපජීවී නො පුඤ්ඤඵලූපජීවී: නෙරයිකා නෙව උට්ඨානඵලූපජීවිනො නො පුඤ්ඤඵලූපජීවිනො.

19. කථඤ්ච පුග්ගලො තමො හොති තමපරායණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නීචෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති චණ්ඩාලකුලෙ වා නෙසාදකුලෙ වා වෙණකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා දළිද්දෙ අප්පන්නපානභොජනෙ කසිරවුත්තිකෙ, යත්ථ කසිරෙන ඝාසච්ඡාදෙ ලබ්භති, සො ච හොති දුබ්බණ්ණො දුද්දසිකො ඔකොටිමකො බව්හාබාධො කාණො වා කුණී වා ඛඤ්ජො වා පක්ඛහතො වා න ලාභී අන්නස්ස පානස්ස වත්ථස්ස යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති, මනසා දුච්චරිතං චරති. සො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා, වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා, මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා, කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති එවං පුග්ගලො තමො හොති තමපරායණො.

කථඤ්ච පුග්ගලො තමො හොති ජොතිපරායණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නීචෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති චණ්ඩාලකුලෙ වා නෙසාද කුලෙ වා වෙණකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා දළිද්දෙ අප්පන්නපානභොජනෙ කසිරවුත්තිකෙ, යත්ථ කසිරෙන ඝාසච්ඡාදෙ ලබ්භති, සො ච හොති දුබ්බණ්ණො දුද්දසිකො ඔකොටිමකො බව්හාබාධො. කාණො වා කුණී වා ඛඤ්ජො වා පක්ඛහතො වා න ලාභී අන්නස්ස පානස්ස වත්ථස්ස යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුචරිතං චරති, වාචාය සුචරිතං චරති, මනසා සුචරිතං චරති. සො කායෙන සුචරිතං චරිත්වා, වාචාය සුචරිතං චරිත්වා මනසා සුචරිතං චරිත්වා, කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං පුග්ගලො තමො හොති ජොතිපරායණො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ජොති හොති තමපරායණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උච්චෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති ඛත්තියමහාසාළකුලෙ වා බ්‍රාහ්මණමහාසාළකුලෙ වා ගහපතිමහාසාළකුලෙ වා අඩ්ඪෙ මහද්ධනෙ මහාභොගෙ පහූතජාතරූපරජතෙ පහූතවිත්තූපකරණෙ පහූතධනධඤ්ඤෙ. සො ච හොති අභිරූපො දස්සනීයො පාසාදිකො පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්නාගතො. ලාභී අන්නස්ස පානස්ස වත්ථස්ස යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං චරති, වාචාය දුච්චරිතං චරති මනසා දුච්චරිතං චරති සො කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. එවං පුග්ගලො ජොති හොති තමපරායණො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ජොති හොති ජොතිපරායණො: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො උච්චෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති ඛත්තියමහාසාළකුලෙ වා බ්‍රාහ්මණමහාසාළකුලෙ වා ගහපතිමහාසාළකුලෙ වා අඩ්ඪෙ මහද්ධනෙ මහාභොගෙ පහූතජාතරූපරජතෙ පහූතවිත්තූපකරණෙ පහූතධනධඤ්ඤෙ. සො ච හොති අභිරූපො දස්සනීයො පාසාදිකො පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්නාගතො, ලාභී අන්නස්ස පානස්ස වත්ථස්ස යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුචරිතං චරති, වාචාය සුචරිතං චරති, මනසා සුචරිතං චරති සො කායෙන සුචරිතං චරිත්වා, වාචාය සුචරිතං චරිත්වා මනසා සුචරිතං චරිත්වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං පුග්ගලො ජොති හොති ජොතිපරායණො.

20. කථඤ්ච පුග්ගලො ඔනතොනතො හොති: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නීචෙ කුලෙ පච්චාජාතො -පෙ- එවං පුග්ගලො ඔනතොනතො හොති. කථඤ්ච පුග්ගලො ඔනතුන්නතො හොති —පෙ— එවං පුග්ගලො ඔනතුන්නතො හොති. කථඤ්ච පුග්ගලො උන්නතොනතො හොති ඉධෙකච්චො පුග්ගලො උච්චෙ කුලෙ පච්චාජාතො හොති – පෙ– – එවං පුග්ගලො උන්නතොනතො හොති. කථඤ්ච පුග්ගලො උන්නතුන්නතො හොති —පෙ— එවං පුග්ගලො උන්නතුන්නතො හොති.

21. තත්ථ කතමෙ චත්තාරො රුක්ඛූපමා පුග්ගලා: චත්තාරො රුක්ඛා, ඵෙග්ගුසාරපරිවාරො, සාරො ඵෙග්ගුපරිවාරො, ඵෙග්ගු ඵෙග්ගු පරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො. එවමෙවං චත්තාරො රුක්ඛූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චත්තාරො: ඵෙග්ගු සාරපරිවාරො, සාරො ඵෙග්ගුපරිවාරො, ඵෙග්ගු ඵෙග්ගුපරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො. කථඤ්ච පුග්ගලො ඵෙග්ගු හොති සාරපරිවාරො: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො පරිසා ච ඛ්වස්ස හොති සීලවතී කල්‍යාණධම්මා. එවං පුග්ගලො ඵෙග්ගු හොති සාරපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො ඵෙග්ගු සාරපරිවාරො. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො සාරො හොති ඵෙග්ගුපරිවාරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො පරිසා ච ඛ්වස්ස හොති දුස්සීලා පාපධම්මා. එවං පුග්ගලො සාරො හොති ඵෙග්ගුපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො සාරො ඵෙග්ගුපරිවාරො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො ඵෙග්ගු හොති ඵෙග්ගුපරිවාරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො. පරිසාපි'ස්ස හොති දුස්සීලා පාපධම්මා. එවං පුග්ගලො ඵෙග්ගු හොති ඵෙග්ගුපරිවාරො සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො ඵෙග්ගු ඵෙග්ගුපරිවාරො. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථඤ්ච පුග්ගලො සාරො හොති සාරපරිවාරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, පරිසාපිස්ස හොති සීලවතී කල්‍යාණධම්මා. එවං පුග්ගලො සාරො හොති සාරපරිවාරො, සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො සාරො සාරපරිවාරො, තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චත්තාරො රුක්ඛූපමා පුග්ගලා සන්තා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

22. කතමො ච පුග්ගලො රූපප්පමාණො රූපප්පසන්නො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරොහං වා පස්සිත්වා පරිණාහං වා පස්සිත්වා සණ්ඨානං වා පස්සිත්වා පාරිපූරිං වා පස්සිත්වා තත්ථ පමාණං ගහෙත්වා පසාදං ජනෙති, අයං වුච්චති පුග්ගලො රූපප්පමාණො රූපප්පසන්නො.

කතමො ච පුග්ගලො ඝොසප්පමාණො ඝොසප්පසන්නො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පරවණ්ණනාය පරත්ථොමනාය පරපසංසනාය පරවණ්ණහාරිකාය[1] තත්ථ පමාණං ගහෙත්වා පසාදං ජනෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො ඝොසප්පමාණො ඝොසප්පසන්නො.

කතමො ච පුග්ගලො ලූඛප්පමාණො ලූඛප්පසන්නො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො චීවරලූඛං වා පස්සිත්වා, සෙනාසනලූඛං වා පස්සිත්වා විවිධං වා දුක්කරකාරිකං පස්සිත්වා, තත්ථ පමාණං ගහෙත්වා පසාදං ජනෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො ලූඛප්පමාණො ලූඛප්පසන්නො.

කතමො ච පුග්ගලො ධම්මප්පමාණො ධම්මප්පසන්නො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලං වා පස්සිත්වා සමාධිං වා පස්සිත්වා පඤ්ඤං වා පස්සිත්වා තත්ථ පමාණං ගහෙත්වා පසාදං ජනෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො ධම්මප්පමාණො ධම්මප්පසන්නො.

23. කථඤ්ච පුග්ගලො අත්තහිතාය පටිපන්නො හොති නො පරහිතාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා සීලසම්පන්නො හොති නො පරං සීලසම්පදය සමාදපෙති, අත්තනා සමාධිසම්පන්නො හොති නො පරං සමාධිසම්පදය සමාදපෙති, අත්තනා පඤ්ඤාසම්පන්නො හොති නො පරං පඤ්ඤාසම්පදය සමාදපෙති. අත්තනා විමුත්තිසම්පන්නො හොති නො පරං විමුත්තිසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පන්නො හොති නො පරං විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පදාය සමාදපෙති. එවං පුග්ගලො අත්තහිතාය පටිපන්නො හොති නො පරහිතාය.

1. පරවණ්ණහාරියා – සිමු

කථඤ්ච පුග්ගලො පරහිතාය පටිපන්නො හොති නො අත්තහිතාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා න සීලසම්පන්නො හොති පරං සීල සම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න සමාධිසම්පන්නො හොති පරං සමාධි-සම්පදාය සමාදපෙති. අත්තනා න පඤ්ඤාසම්පන්නො හොති පරං පඤ්ඤා සම්පදාය සමාදපෙති: අත්තනා න විමුත්තිසම්පන්නො හොති පරං විමුත්ති සම්පදාය සමාදපෙති. අත්තනා න විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පන්නො හොති පරං විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පදාය සමාදපෙති, එවං පුග්ගලො පරහිතාය පටිපන්නො හොති නො අත්තහිතාය.

කථඤ්ච පුග්ගලො අත්තහිතාය චෙව පටිපන්නො හොති පරහිතාය ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ච සීලසම්පන්නො හොති පරඤ්ච සීලසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා ච සමාධිසම්පන්නො හොති පරඤ්ච සමාධිසම්පදාය සමාදපෙති අත්තනා ච පඤ්ඤාසම්පන්නො හොති පරඤ්ච පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදපෙති අත්තනා ච විමුත්තිසම්පන්නො හොති පරඤ්ච විමුත්තිසම්පදාය සමාදපෙති. අත්තනා ච විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පන්නො හොති පරඤ්ච විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පදාය සමාදපෙති. එවං පුග්ගලො අත්තහිතාය චෙව පටිපන්නො හොති පරහිතාය ච.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙව අත්තහිතාය පටිපන්නො හොති නො පරහිතාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා න සීලසම්පන්නො හොති නො පරං සීලසම්පදාය සමාදපෙති. අත්තනා න සමාධිසම්පන්නො හොති නො පරං සමාධිසම්පදාය සමාදපෙති. අත්තනා න පඤ්ඤාසම්පන්නො හොති නො පරං පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න විමුත්ති-සම්පන්නො හොති නො පරං විමුත්තිසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න විමුත්තිඤාණදස්සනසම්පන්නො හොති නො පරං විමුත්තිඤාණදස්සන සම්පදාය සමාදපෙති. එවං පුග්ගලො නෙව අත්තහිතාය පටිපන්නො හොති නො පරහිතාය.

24. කතමො ච පුග්ගලො අත්තන්තපො හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අචෙලකො හොති මුත්තාචාරො හත්ථාපලෙඛනො, න එහිභදන්තිකො, න තිට්ඨභදන්තිකො, න අභිහටං, න උද්දිස්සකතං, න නිමන්තනං සාදියති. සො න කුම්භිමුඛා පතිගණ්හාති, න කළොපිමුඛා[1] පතිගණ්හාති, න එළකමන්තරං, න දණ්ඩමන්තරං, න මුසලමන්තරං, න ද්වින්නං භුඤ්ජමානානං, න ගබ්භිනියා, න පායමානාය, න පුරිසන්තරගතාය, න සංකිත්තීසු, න යත්ථ සා උපට්ඨිතො හොති, න යත්ථ මක්ඛිකා සණ්ඩසණ්ඩචාරිනී, න මච්ඡං, න මංසං, න සුරං, න මෙරයං, න ථුසොදකං පිවති. සො එකාගාරිකො වා හොති එකාලොපිකො වා, ද්වාගාරිකො වා හොති ද්වාලොපිකො වා, සත්තාගාරිකො වා හොති සත්තාලොපිකො වා, එකිස්සා'පි දත්තියා යාපෙති ද්වීහි'පි දත්තීහි යාපෙති -පෙ- සත්තහිපි දත්තීහි යාපෙති, එකාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති, ද්වාහිකම්පි[2] ආහාරං ආහාරෙති, -පෙ- සත්තාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති. ඉති එවරූපං අද්ධමාසිකම්පි[3] පරියායභත්තභොජනානුයොගමනුයුත්තො විහරති.

සො සාකභක්ඛො වා හොති, සාමාකභක්ඛො වා හොති, නීවාරභක්ඛො වා හොති, දද්දුලභක්ඛො වා හොති, හටභක්ඛො වා හොති, කණභක්ඛො වා හොති, ආචාමභක්ඛො වා හොති, පිඤ්ඤාකභක්ඛො වා හොති, තිණභක්ඛො වා හොති, ගොමයභක්ඛො වා හොති, වනමූලඵලාහාරො යාපෙති, පවත්තඵලභොජී. සො සාණානිපි ධාරෙති, මසාණානිපි ධාරෙති, ඡවදුස්සානිපි ධාරෙති, පංසුකූලානිපි ධාරෙති, තිරීටානිපි ධාරෙති, අජිනානිපි ධාරෙති, අජිනක්ඛිපම්පි ධාරෙති, කුසචීරම්පි ධාරෙති, වාකචීරම්පි ධාරෙති, ඵලකචීරම්පි ධාරෙති, කෙසකම්බලම්පි ධාරෙති, වාලකම්බලම්පි ධාරෙති, උලූකපක්ඛම්පි ධාරෙති, කෙසමස්සුලොචකොපි හොති කෙසමස්සුලොචනානුයොගමනුයුත්තො, උබ්භට්ඨකොපි හොති ආසනපටික්ඛිත්තො, උක්කුටිකොපි හොති උක්කුටිකප්පධානමනුයුත්තො, කණ්ටකාපස්සයිකොපි හොති කණ්ටකාපස්සයෙ සෙය්‍යං කප්පෙති, සායතතියකම්පි[4] උදකොරොහනානුයොගමනුයුත්තො විහරති. ඉති එවරූපං අනෙකවිහිතං කායස්ස ආතාපනපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො විහරති. එවං පුග්ගලො අත්තන්තපො හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො.

1. කළොපිමුඛා – සී මු.
2. ද්වීහිකම්පි – සී මු.
3. අඩ්ඪමාසිකම්පි – සී මු, මජ්ඣං, ස්‍යා.
4. සායං තතියකම්පි – ස්‍යා.

කථඤ්ච පුග්ගලො පරන්තපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඔරබ්භිකො හොති සූකරිකො සාකුණිකො මාගවිකො ලුද්දො මච්ඡඝාතකො චොරො චොරඝාතකො* බන්ධනාගාරිකො, යෙ වා පනඤ්ඤෙපි කෙචි කුරූරකම්මන්තා. එවං පුග්ගලො පරන්තපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො.

කථඤ්ච පුග්ගලො අත්තන්තපො ච හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො පරන්තපො ච හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො රාජා වා හොති ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො[1] බ්‍රාහ්මණො වා මහාසාලො, සො පුරත්ථිමෙන නගරස්ස නවං යඤ්ඤාගාරං[2] කාරාපෙත්වා, කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා ඛුරාජිනං[3] නිවාසෙත්වා සප්පිතෙලෙන කායං අබ්භඤ්ජිත්වා, මිගවිසාණෙන[4] පිට්ඨිං කණ්ඩුයමානො[5] යඤ්ඤාගාරං[2] පවිසති සද්ධිං මහෙසියා බ්‍රාහ්මණෙන ච පුරොහිතෙන. සො, තත්ථ අනන්තරහිතාය භූමියා හරිතුපත්ථාය සෙය්‍යං කප්පෙති. එකිස්සා ගාවියා සරූපවච්ඡාය යං එකස්මිං ථනෙ ඛීරං හොති තෙන රාජා යාපෙති යං දුතියස්මිං ථනෙ ඛීරං හොති තෙන මහෙසී යාපෙති, යං තතියස්මිං ථනෙ ඛීරං හොති තෙන බ්‍රාහ්මණො පුරොහිතො යාපෙති, යං චතුත්ථස්මිං ථනෙ ඛීරං හොති තෙන අග්ගිං ජුහති. අවසෙසෙන වච්ඡකො යාපෙති.

සො එවමාහ: එත්තකා උසභා හඤ්ඤන්තු යඤ්ඤත්ථාය, එත්තකා වච්ඡතරා හඤ්ඤන්තු යඤ්ඤත්ථාය, එත්තකා වච්ඡතරියො හඤ්ඤන්තු යඤ්ඤත්ථාය, එත්තකා අජා හඤ්ඤන්තු යඤ්ඤත්ථාය, එත්තකා උරබ්භා හඤ්ඤන්තු යඤ්ඤත්ථාය එත්තකා රුක්ඛා ඡිජ්ජන්තු යූපත්ථාය, එත්තකා දබ්භා ලූයන්තු බරිහිසත්ථායාති[6] යෙපිස්ස තෙ හොන්ති දාසාති වා පෙස්සාති වා කම්මකරාති වා තෙපි දණ්ඩතජ්ජිතා භයතජ්ජිතා අස්සුමුඛා රුදමානා පරිකම්මානි කරොන්ති, එවං පුග්ගලො අත්තන්තපො ච හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො, පරන්තපො ච හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙවත්තන්තපො හොති න අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො, න පරන්තපො හොති න පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො: සො අනත්තන්තපො අපරන්තපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිච්ඡාතො නිබ්බුතො සීතිභූතො සුඛප්පටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරති: ඉධ තථාගතො ලොකෙ උප්පජ්ජති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා, සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සබ්‍රහ්මකං සස්සමණබ්‍රාහ්මණිං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙති, තං ධම්මං සුණාති ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා අඤ්ඤතරස්මිං වා කුලෙ පච්චාජාතො.

---

1. මුද්ධාවසිත්තො - සීමු. මජ්ඣං
*. ගොඝාතකො - සයා, මජ්ඣං, අධිකං
2. සන්ධාගාරං - මජ්ඣ.
සන්ථාගාරං - සයා, ප.
3. ඛරාජිනං - සීමු.
4. මගවිසාණෙන - සීමු.
5. කණ්ඩුවමානො - සයා, මජ්ඣං.
6. පරිහිංසත්ථාය - සීමු.

සො තං ධම්මං සුත්වා තථාගතෙ සද්ධං පටිලභති, සො තෙන සද්ධාපටිලාභෙන සමන්නාගතො ඉති පටිසඤ්චික්ඛති: සම්බාධො ඝරාවාසො රජාපථො, අබ්භොකාසො පබ්බජ්ජා, නයිදං සුකරං ආගාරං අජ්ඣාවසතා එකන්තපරිපුණ්ණං එකන්තපරිසුද්ධං සඞ්ඛලිඛිතං බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං යන්නූනාහං කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා ආගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යන්ති, සො අපරෙන සමයෙන අප්පං වා භොගක්ඛන්ධං පහාය, මහන්තං වා භොගක්ඛන්ධං පහාය, අප්පං වා ඤාතිපරිවට්ටං පහාය, මහන්තං වා ඤාතිපරිවට්ටං පහාය, කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා, අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති.

සො එවං පබ්බජිතො සමානො භික්ඛූනං සික්ඛාසාජීවසමාපන්නො පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති නිහිතදණ්ඩො නිහිතසත්ථො ලජ්ජී දයාපන්නො සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී විහරති, අදින්නාදානං පහාය අදින්නාදානා පටිවිරතො හොති දින්නාදායී දින්නපාටිකඞ්ඛී අථෙනෙන සුචිභූතෙන අත්තනා විහරති. අබ්‍රහ්මචරියං පහාය බ්‍රහ්මචාරී හොති ආරාචාරී විරතො මෙථුනා ගාමධම්මා, මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො හොති සච්චවාදී සච්චසන්ධො ථෙතො පච්චයිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස. පිසුනාවාචං පහාය පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො හොති ඉතො සුත්වා න අමුත්‍ර අක්ඛාතා ඉමෙසං භෙදාය, අමුත්‍ර වා සුත්වා න ඉමෙසං ආක්ඛාතා අමූසං භෙදාය, භින්නානං වා සන්ධාතා සහිතානං වා අනුප්පදාතා, සමග්ගාරාමො සමග්ගරතො සමග්ගනන්දී සමග්ගකරණිං වාචං භාසිතා හොති. ඵරුසාවාචං පහාය ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනියා හදයඞ්ගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා, තථාරූපිං වාචං භාසිතා හොති. සම්ඵප්පලාපං පහාය සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො හොති, කාලවාදී භූතවාදී අත්ථවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී නිධානවතිං වාචං භාසිතා හොති කාලෙන සාපදෙසං පරියන්තවතිං අත්ථසංහිතං.

සො බීජගාමභූතගාමසමාරම්භා පටිවිරතො හොති, එකභත්තිකො හොති රත්තූපරතො විරතො විකාලභොජනා, නච්චගීතවාදිතවිසූකදස්සනා පටිවිරතො හොති. මාලාගන්ධවිලෙපනධාරණමණ්ඩනවිභූසනට්ඨානා පටිවිරතො හොති, උච්චාසයනමහාසයනා පටිවිරතො හොති, ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, ආමකධඤ්ඤපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, ආමකමංසපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, ඉත්ථිකුමාරිකපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, දසිදසපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති. අජෙළකපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, කුක්කුටසූකරපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, හත්ථිගවාස්සවළවාපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, ඛෙත්තවත්ථුපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, දූතෙය්‍යපහිණගමනානුයොගා පටිවිරතො හොති, කායවික්කයා පටිවිරතො හොති, තුලාකූටමානකූටා පටිවිරතො හොති, උක්කොටනවඤ්චනනිකතිසාචියොගා පටිවිරතො හොති, ඡෙදනවධබන්ධනවිපරාමොසආලොපසහසාකාරා පටිවිරතො හොති.

සො සන්තුට්ඨො හොති කායපරිහාරිකෙන චීවරෙන කුච්ඡිපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන, සො යෙන යෙනෙව පක්කමති සමාදයෙව පක්කමති, සෙය්‍යථාපි පක්ඛී සකුණො යෙන යෙනෙව ඩෙති සපත්තභාරොව ඩෙති. එවමෙව භික්ඛු සන්තුට්ඨො හොති කායපරිහාරිකෙන චීවරෙන කුච්ඡිපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන, යෙන යෙනෙව පක්කමති, සමාදයෙව පක්කමති, සො ඉමිනා අරියෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො අජ්ඣත්තං අනවජ්ජසුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො චක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුව්‍යඤ්ජනග්ගාහී යත්වාධිකරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුත්වා, –පෙ– ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා –පෙ– ජිව්හාය රසං සායිත්වා–පෙ–කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා–පෙ–මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුව්‍යඤ්ජනග්ගාහී යත්වාධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාස්සවෙය්‍යුං තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති රක්ඛති මනින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති, සො ඉමිනා අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්නාගතො අජ්ඣත්තං අව්‍යාසෙකසුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො අභික්කන්තෙ පටික්කන්තෙ සම්පජානකාරී හොති, අලොකිතෙ විලොකිතෙ සම්පජානකාරී හොති, සම්මිඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සම්පජානකාරී හොති, සඞ්ඝාටිපත්තචීවරධාරණෙ සම්පජානකාරී හොති, අසිතෙ පීතෙ ඛායිතෙ සායිතෙ සම්පජානකාරී හොති, උච්චාරපස්සාවකම්මෙ සම්පජානකාරී හොති. ගතෙ ඨිතෙ නිසින්නෙ සුත්තෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හීභාවෙ සම්පජානකාරී හොති.

සො ඉමිනා අරියෙන සීලක්ඛන්ධෙන සමන්නාගතො, ඉමිනා ච අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්නාගතො, ඉමිනා ච අරියෙන සතිසම්පජඤ්ඤෙන සමන්නාගතො ඉමාය ච අරියාය සන්තුට්ඨියා සමන්නාගතො විවිත්තං සෙනාසනං භජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්භොකාසං පලාලපුඤ්ජං.

සො පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තො නිසීදති පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා උජුං කායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා, සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාභිජ්ඣෙන චෙතසා විහරති, අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙති. ව්‍යාපාදපදොසං පහාය අව්‍යාපන්නචිත්තො විහරති, සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී ව්‍යාපාදපදොසා චිත්තං පරිසොධෙති, ථීනමිද්ධං පහාය විගතථීනමිද්ධො විහරති ආලොකසඤ්ඤී සතො සම්පජානො ථීනමිද්ධා චිත්තං පරිසොධෙති. උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහාය අනුද්ධතො විහරති අජ්ඣත්තං වූපසන්තචිත්තො උද්ධච්චකුක්කුච්චා චිත්තං පරිසොධෙති. විචිකිච්ඡං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ඡො විහරති අකථංකථී කුසලෙසු ධම්මෙසු විචිකිච්ඡාය චිත්තං පරිසොධෙති.

සො ඉමෙ පඤ්චනීවරණෙ පහාය චෙතසො උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සම්පජානො. සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති– යං තං අරියා ආචික්ඛන්ති උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරීති- තතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අත්ථඞ්ගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ ඨිතෙ අනෙඤ්ජප්පත්තෙ පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති, සො අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. සෙය්‍යථීදං: එකම්පි ජාතිං ද්වෙපි ජාතියො තිස්සොපි ජාතියො, චතස්සොපි ජාතියො පඤ්චපි ජාතියො දසපි ජාතියො වීසතිම්පි ජාතියො තිංසම්පි ජාතියො චත්තාරීසම්පි ජාතියො පඤ්ඤාසම්පි ජාතියො ජාතිසතම්පි ජාතිසහස්සම්පි ජාතිසතසහස්සම්පි අනෙකෙපි සංවට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි විවට්ටකප්පෙ අනෙකෙපි සංවට්ට විවට්ටකප්පෙ අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවංවණ්ණො එවමාහාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං, තත්‍රාපාසිං එවංනාමො -පෙ- එවමායුපරියන්තො සො තතො චුතො ඉධූපපන්නොති, ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ සත්තානං චුතූපපාතඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති. සො දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති: ඉමෙ වත භොන්තො සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා, වචීදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොන්තො සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්නාගතා, වචීසුචරිතෙන සමන්නාගතා, මනොසුචරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා. තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නාති ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති.

සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ ආසවානං ඛයඤාණාය චිත්තං අභිනින්නාමෙති, සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදති යථාභූතං පජානාති, ඉමෙ ආසවාති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධගාමිනීපටිපදති යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති, විමුත්තස්මිං විමුත්තමීති ඤාණං හොති, ඛීණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති. එවං පුග්ගලො නෙව අත්තන්තපො හොති න අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො, න පරන්තපො හොති න පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තො. සො අනත්තන්තපො අපරන්තපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිච්ඡාතො නිබ්බුතො සීතිභූතො සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරති.

25. කතමො ච පුග්ගලො සරාගො: යස්ස පුග්ගලස්ස රාගො අප්පහීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සරාගො. කතමො ච පුග්ගලො සදොසො, යස්ස පුග්ගලස්ස දොසො අප්පහීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සදොසො. කතමො ච පුග්ගලො සමොහො: යස්ස පුග්ගලස්ස මොහො අප්පහීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමොහො. කතමො ච පුග්ගලො සමානො, යස්ස පුග්ගලස්ස මානො අප්පහීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමානො.

26. කථඤ්ච පුග්ගලො ලාභී හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය, ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං න ලාභී ලොකුත්තරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා එවං පුග්ගලො ලාභී හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

කථඤ්ච පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය න ලාභී අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති ලොකුත්තරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා, න ලාභී රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං එවං පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපඤ්ඤා-ධම්මවිපස්සනාය න ලාභී අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස.

කථඤ්ච පුග්ගලො ලාභී චෙව හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස ලාභී ච හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, ලාභී ලොකුත්තරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා එවං පුග්ගලො ලාභී චෙව හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස, ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

කථඤ්ච පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති අජ්ඣත්තං චෙතො සමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තීනං, ලාභී න ලොකුත්තරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා එවං පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති අජ්ඣත්තං චෙතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

27. කතමො ච පුග්ගලො අනුසොතගාමී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කාමෙ ච පටිසෙවති පාපඤ්ච කම්මං කරොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො අනුසොතගාමී.

කතමො ච පුග්ගලො පටිසොතගාමී: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කාමෙ ච න සෙවති, පාපඤ්ච කම්මං න කරොති, සො සහාපි දුක්ඛෙන සහාපි දොමනස්සෙන අස්සුමුඛො රුදමානො පරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං චරති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පටිසොතගාමී.

කතමො ච පුග්ගලො ඨිතත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, අයං වුච්චති පුග්ගලො ඨිතත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො තිණ්ණො පාරඟතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං වුච්චති පුග්ගලො තිණ්ණො පාරගතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

28. කථඤ්ච පුග්ගලො අප්පස්සුතො හොති සුතෙන අනුපපන්නො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස අප්පකං සුතං හොති සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදානං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං, සො තස්ස අප්පකස්ස සුතස්ස න අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපන්නො හොති. එවං පුග්ගලො අප්පස්සුතො හොති සුතෙන අනුපපන්නො.

කථඤ්ච පුග්ගලො අප්පස්සුතො හොති සුතෙන උපපන්නො: ඉධෙකච්චස්ස පුග්ගලස්ස අප්පකං සුතං හොති සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදානං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං, සො තස්ස අප්පකස්ස සුතස්ස අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපන්නො හොති. එවං පුග්ගලො අප්පස්සුතො හොති සුතෙන උපපන්නො.

කථඤ්ච පුග්ගලො බහුස්සුතො හොති සුතෙන අනුපපන්නො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස බහුකං සුතං හොති සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදානං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං, සො තස්ස බහුකස්ස සුතස්ස න අත්ථමඤ්ඤාය න ධම්මමඤ්ඤාය න ධම්මානුධම්මපටිපන්නො හොති, එවං පුග්ගලො බහුස්සුතො හොති සුතෙන අනුපපන්නො,

කථඤ්ච පුග්ගලො බහුස්සුතො හොති සුතෙන උපපන්නො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස බහුකං සුතං හොති සුත්තං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදානං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්භුතධම්මං වෙදල්ලං සො තස්ස බහුකස්ස සුතස්ස අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපන්නො හොති, එවං පුග්ගලො බහුස්සුතො හොති සුතෙන උපපන්නො,

29. කතමො ච පුග්ගලො සමණමචලො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමණමචලො.

කතමො ච පුග්ගලො සමණපදුමො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමණපදුමො.

කතමො ච පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරීකො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරීකො.

කතමො ච පුග්ගලො සමණෙසු සමණසුඛුමාලො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමණෙසු සමණසුඛුමාලො.

චතුක්ක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

5. පඤ්චක නිද්දෙසො

1. තත්‍ර යවායං පුග්ගලො ආරම්භති[1] ච විප්පටිසාරී ච හොති. තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. සො එවමස්ස වචනීයො: ආයස්මතො ඛො ආරම්භජා ආසවා සංවිජ්ජන්ති, විප්පටිසාරජා ච ආසවා පවඩ්ඪන්ති, සාධුවතායස්මා ආරම්භජෙ ආසවෙ පහාය විප්පටිසාරජෙ ආසවෙ පටිවිනොදෙත්වා චිත්තං පඤ්ඤඤ්ච භාවෙතු. එවමායස්මා අමුනා පඤ්චමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතීති.

තත්‍ර යවායං පුග්ගලො ආරම්භති න විප්පටිසාරී හොති. තඤ්ච චෙතො විමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. සො එව මස්ස වචනීයො–ආයස්මතො ඛො ආරම්භජා ආසවා සංවිජ්ජන්ති, විප්පටිසාරජා ආසවා නප්පවඩ්ඪන්ති, සාධුවතායස්මා ආරම්භජෙ ආසවෙ පහාය චිත්තං පඤ්ඤඤ්ච භාවෙතු එවමායස්මා අමුනා පඤ්චමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතීති.

තත්‍ර යවයං පුග්ගලො න ආරම්භති, විප්පටිසාරී හොති, තඤ්ච චෙතො විමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති, යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. සො එවමස්ස වචනීයො–ආයස්මතො ඛො ආරම්භජා ආසවා න සංවිජ්ජන්ති, විප්පටිසාරජා ආසවා පවඩ්ඪන්ති, සාධු වතායස්මා විප්පටිසාරජෙ ආසවෙ පටිවිනොදෙත්වා චිත්තං පඤ්ඤඤ්ච භාවෙතු. එවමායස්මා අමුනා පඤ්චමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතීති.

තත්‍ර යවායං පුග්ගලො නාරම්භති න විප්පටිසාරී හොති, තඤ්ච චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති. යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති. සො එවමස්ස වචනීයො–ආයස්මතො ඛො ආරම්භජා ආසවා න සංවිජ්ජන්ති, විප්පටිසාරජා ආසවා නප්පවඩ්ඪන්ති. සාධු වතායස්මා චිත්තං පඤ්ඤඤ්ච භාවෙතු එවමායස්මා අමුනා පඤ්චමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතීති. ඉති ඉමෙ චත්තාරො පුග්ගලා අමුනා පඤ්චමෙන පුග්ගලෙන එවං ඔවදියමානා, එවං අනුසාසියමානා අනුපුබ්බෙන ආසවානං ඛයං පාපුණන්ති.

---

1. ආරභති – මජසං

2. කථඤ්ච පුග්ගලො දත්වා අවජානාති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පුග්ගලස්ස දෙති චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරං තස්ස එවං හොති අහං දම්මි, අයං[1] පතිගණ්හාතීති[2], තමෙනං දත්වා අවජානාති, එවං පුග්ගලො දත්වා අවජානාති.

කථඤ්ච පුග්ගලො සංවාසෙන අවජානාති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංවසති ද්වෙ වා තීණි වා වස්සානි, තමෙනං සංවාසෙන අවජානාති, එවං පුග්ගලො සංවාසෙන අවජානාති.

කථඤ්ච පුග්ගලො ආධෙය්‍යමුඛො හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පරස්ස වණ්ණෙ වා අවණ්ණෙ වා භාසියමානෙ ඛිප්පඤ්ඤෙව අධිමුච්චිතා හොති, එවං පුග්ගලො ආධෙය්‍යමුඛො හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො ලොලො හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉත්තරසද්ධො හොති, ඉත්තරභත්ති, ඉත්තරපෙමො, ඉත්තරපසාදො, එවං පුග්ගලො ලොලො හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො මන්දො මොමූහො හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ න ජානාති. සාවජ්ජානවජ්ජෙ ධම්මෙ න ජානාති. හීනප්පණීතෙ ධම්මෙ න ජානාති: කණ්හසුක්කසප්පටිභාගෙ ධම්මෙ න ජානාති. එවං පුග්ගලො මොමූහො හොති.

3. තත්ථ කතමෙ පඤ්ච යොධාජීවූපමා පුග්ගලා: පඤ්ච යොධාජීවා, ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො රජග්ගඤ්ඤෙව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති[3] න සක්කොති සංගාමං ඔතරිතුං එවරූපොපි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො හොති'අයං පඨමො යොධාජීවො සන්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො සහති රජග්ගං. අපි ච ඛො ධජග්ගඤ්ඤෙව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති සඞ්ගාමං ඔතරිතුං, එවරූපොපි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො හොති. අයං දුතියො යොධාජීවො සන්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

1. අයං, පත - ස්‍යා
2. පටිගණ්හාතී ති - ස්‍යා. මජසං.
3. සන්ථම්භති - සී මු.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, අපි ච ඛො උස්සාදනං යෙව සුත්වා සංසීදති, විසීදති න සන්ථම්භති[1] න සක්කොති සඞ්ගාමං ඔතරිතුං. එවරූපො'පි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො හොති. අයං තතියො යොධාජීවො සන්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උස්සාදනං. අපි ච ඛො සම්පහාරෙ හඤ්ඤති ව්‍යාපජ්ජති, එවරූපො'පි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො හොති, අයං චතුත්ථො යොධාජීවො සන්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උස්සාදනං, සහති සම්පහාරං, සො තං සඞ්ගාමං අභිවිජිනිත්වා විජිතසඞ්ගාමො තමෙව සඞ්ගාමසීසං අජ්ඣාවසති. එවරූපො'පි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීවො හොති අයං පඤ්චමො යොධාජීවො සන්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

ඉමෙ පඤ්ච යොධාජීවා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං, එවමෙව පඤ්ච යොධාජීවූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු, කතමෙ පඤ්ච: ඉධෙ'කච්චො භික්ඛු රජග්ගඤ්ඤෙව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති බ්‍රහ්මචරියං සන්තානෙතුං[2]. සික්ඛා දුබ්බල්‍යං ආවිකත්වා, සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති. කිමස්ස රජග්ගස්මිං: ඉධ භික්ඛු සුණාති, අමුකස්මිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථී වා කුමාරී වා අභිරූපා දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්නාගතාති. සො තං සුත්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති බ්‍රහ්මචරියං සන්තානෙතුං, සික්ඛාදුබ්බල්‍යං ආවිකත්වා[3] සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති. ඉදමස්ස රජග්ගස්මිං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො රජග්ගඤ්ඤෙව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති සඞ්ගාමං ඔතරිතුං. තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපො'පි ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො හොති අයං පඨමො යොධාජීවූපමො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානො භික්ඛුසු.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො භික්ඛු සහති රජග්ගං අපි ච ඛො ධජග්ගඤ්ඤෙව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති බ්‍රහ්මචරියං සන්තානෙතුං.[1] සික්ඛාදුබ්බල්‍යං ආවිකත්වා, සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති, කිමස්ස ධජග්ගස්මිං: ඉධ භික්ඛු නහෙව ඛො සුණාති, අමුකස්මිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථී වා කුමාරී වා අභිරූපා දස්සනීයා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්නාගතාති.

---

1. සන්ථම්භති සිමු.
2. සංධාරෙතුං - මජ්සං,
3. ආවිකත්වා - මජ්සං

අපි ච ඛො සාමං යෙව පස්සති[1] ඉත්ථිං වා කුමාරිං වා අභිරූපං දස්සනීයං පාසාදිකං පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්නාගතං. සො තං දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති බ්‍රහ්මචරියං සන්තානෙතුං, සික්ඛාදුබ්බල්‍යං ආවිකත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති. ඉදමස්ස ධජග්ගස්මිං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති රජග්ගං. අපි ච ඛො ධජග්ගඤ්ඤෙව දිස්වා සංසීදති විසීදති න සන්ථම්භති න සක්කොති සඞ්ගාමං ඔතරිතුං තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපොපි ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො හොති. අයං දුතියො යොධාජීවූපමො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානො භික්ඛූසු.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො භික්ඛු සහති රජග්ගං සහති ධජග්ගං. අපි ච ඛො උස්සාදනංයෙව සුත්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති බ්‍රහ්මචරියං සන්තානෙතුං[2] සික්ඛාදුබ්බල්‍යං ආවිකත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති, කිමස්ස උස්සාදනාය. ඉධ භික්ඛුං අරඤ්ඤගතං වා, රුක්ඛමූලගතං වා, සුඤ්ඤාගාරගතං වා මාතුගාමො උපසංකමිත්වා ඌහසති උල්ලපති උජ්ඣග්ඝති උප්පණ්ඩෙති. සො මාතුගාමෙන ඌහසියමානො උල්ලපියමානො උජ්ඣග්ඝියමානො උප්පණ්ඩියමානො සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති බ්‍රහ්මචරියං සන්තානෙතුං' සික්ඛාදුබ්බල්‍යං ආවිකත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තති. ඉදමස්ස උස්සාදනාය. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං. අපිච ඛො උස්සාදනංයෙව සුත්වා සංසීදති, විසීදති, න සන්ථම්භති, න සක්කොති සඞ්ගාමං ඔතරිතුං. තථූපමො අයං පුග්ගලො, එවරූපොපි ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො හොති. අයං තතියො යොධාජීවූපමො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානො භික්ඛූසු.

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො භික්ඛු සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උස්සාදනං. අපි ච ඛො සම්පහාරෙ හඤ්ඤති ව්‍යාපජ්ජති. කිමස්ස සම්පහාරස්මිං. ඉධ භික්ඛුං අරඤ්ඤගතං වා රුක්ඛමූලගතං වා සුඤ්ඤාගාරගතං වා මාතුගාමො උපසංකමිත්වා අභිනිසීදති, අභිනිපජ්ජති, අජ්ඣොත්ථරති. සො මාතුගාමෙන අභිනිසීදියමානො අභිනිපජ්ජියමානො අජ්ඣොත්ථරියමානො සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බල්‍යං අනාවිකත්වා මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවති, ඉදමස්ස සම්පහාරස්මිං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උස්සාදනං. අපිච ඛො සම්පහාරෙ හඤ්ඤති ව්‍යාපජ්ජති තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපොපි ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො හොති, අයං චතුත්ථො යොධාජීවූපමො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානො භික්ඛූසු.

1. සාමං පස්සති – මජ්ඣං 2. සංධාරෙතුං–මජ්ඣං

TOC

පුනචපරං ඉධෙ'කච්චො භික්ඛු සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං සහති උස්සාදනං සහති සම්පහාරං සො තං සඞ්ගාමං අභිවිජිනිත්වා විජිත සඞ්ගාමො තමෙව සඞ්ගාමසීසං අජ්ඣාවසති. කිමස්ස සඞ්ගාමවිජයස්මිං ඉධ භික්ඛුං අරඤ්ඤගතං වා රුක්ඛමූලගතං වා සුඤ්ඤාගාරගතං වා මාතුගාමො උපසංකමිත්වා අභිනිසීදති, අභිනිපජ්ජති අජ්ඣොත්ථරති. සො මාතුගාමෙන අභිනිසීදියමානො අභිනිපජ්ජියමානො අජ්ඣොත්ථරියමානො විනිවෙඨෙත්වා විනිමොචෙත්වා යෙන කාමං පක්කමති. සො විවිත්තං සෙනාසනං භජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්භොකාසං පලාලපුඤ්ජං.

සො අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා නිසීදති පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා උජුං කායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා සො අභිජ්ඣං ලොකෙ පහාය විගතාභිජ්ඣෙන චෙතසා විහරති අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙති. ව්‍යාපාදපදොසං පහාය අව්‍යාපන්නචිත්තො විහරති. සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී. ව්‍යාපාදපදොසා චිත්තං පරිසොධෙති. ථිනමිද්ධං පහාය විගතථිනමිද්ධො විහරති ආලොක සඤ්ඤී සතො සම්පජානො ථිනමිද්ධා චිත්තං පරිසොධෙති උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහාය අනුද්ධතො විහරති. අජ්ඣත්තං වූපසන්තචිත්තො. උද්ධච්චකුක්කුච්චා චිත්තං පරිසොධෙති. විචිකිච්ඡං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ඡො විහරති අකථංකථී කුසලෙසු ධම්මෙසු. විචිකිච්ඡාය චිත්තං පරිසොධෙති.

සො ඉමෙ පඤ්චනීවරණෙ පහාය චෙතසො උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතක්ක විචාරානං වූපසමා දුතියං ඣානං —පෙ— තතියං ඣානං —පෙ— චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සො එවං සමාහිතෙ චිත්තෙ පරිසුද්ධෙ පරියොදාතෙ අනඞ්ගණෙ විගතූපක්කිලෙසෙ මුදුභූතෙ කම්මනියෙ ඨිතෙ ආනෙඤ්ජප්පත්තෙ ආසවානං ඛයඤ්ඤාණාය චිත්තං අභිනින්නා මෙති. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති. අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති.

ඉමෙ ආසවාති යථාභූතං පජානාති, අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධගාමිනීපටිපදාති යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. භවාසවාපි චිත්තං විමුච්චති අවිජ්ජාසවාපි චිත්තං විමුච්චති. විමුත්තස්මිං විමුත්තමිති ඤාණං හොති, ඛීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණීයං, නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති. ඉදමස්ස සඞ්ගාමවිජයස්මිං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උස්සාදනං, සහතිසම්පහාරං. සො තං සඞ්ගාමං අභිවිජිනිත්වා විජිතසඞ්ගාමො තමෙව සඞ්ගාමසීසං අජ්ඣාවසති. තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපොපි ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො හොති. අයං පඤ්චමො යොධාජීවූපමො පුග්ගලො සන්තො සංවිජ්ජමානො භික්ඛුසු. ඉමෙ පඤ්ච යොධාජීවූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

4. තත්ථ කතමෙ පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකා: මන්දත්තා මොමූහත්තා පිණ්ඩපාතිකො හොති, පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො පිණ්ඩපාතිකො හොති, උම්මාද චිත්තක්ඛෙපා පිණ්ඩපාතිකො හොති. වණ්ණිතං බුද්ධෙහි බුද්ධසාවකෙහීති පිණ්ඩපාතිකො හොති. අපි ච අප්පිච්ඡතංයෙව නිස්සාය, සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය, සල්ලෙඛංයෙව නිස්සාය, ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය පිණ්ඩපාතිකො හොති.

තත්‍ර ය්වායං පිණ්ඩපාතිකො අප්පිච්ඡතංයෙව[1] නිස්සාය, සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය, සල්ලෙඛංයෙව නිස්සාය, ඉදමට්ඨිතංයෙව[2] නිස්සාය, පිණ්ඩපාතිකො හොති. අයං ඉමෙසං පඤ්චන්නං පිණ්ඩපාතිකානං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පවරො ච. සෙය්‍යථාපි නාම ගවා ඛීරං, ඛීරම්හා දධි, දධිම්හා නොනීතං, නොනීතම්හා සප්පි සප්පිම්හා සප්පිමණ්ඩො. සප්පිමණ්ඩං තත්ථ අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ය්වායං පිණ්ඩපාතිකො අප්පිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය සල්ලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය පිණ්ඩපාතිකො හොති, අයං ඉමෙසං පඤ්චන්නං පිණ්ඩපාතිකානං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පවරො ච, ඉමෙ පඤ්ච පිණ්ඩපාතිකා.

1. අප්පිච්ඡං, යෙව – සයා   2. ඉදමත්ථිකංයෙව – මජසං

5–14. තත්ථ කතමෙ පඤ්ච ඛලුපච්ඡාභත්තිකා -පෙ- පඤ්ච ඒකාසනිකා -පෙ- පඤ්ච පංසුකූලිකා -පෙ- පඤ්ච තෙචීවරිකා -පෙ- පඤ්ච ආරඤ්ඤිකා -පෙ- පඤ්ච රුක්ඛමූලිකා -පෙ- පඤ්ච අබ්භොකාසිකා -පෙ- පඤ්ච නෙසජ්ජිකා -පෙ- පඤ්ච යථාසන්ථතිකා -පෙ- පඤ්ච සොසානිකා.

තත්ථ කතමෙ පඤ්ච සොසානිකා: මන්දත්තා මොමූහත්තා සොසානිකො හොති, පාපිච්ඡො ඉච්ඡාපකතො සොසානිකො හොති, උම්මාදා චිත්තවික්ඛෙපා සොසානිකො හොති. වණ්ණිතං බුද්ධෙහි බුද්ධසාවකෙහීති සොසානිකො හොති, අපිච අප්පිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය සල්ලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය සොසානිකො හොති.

තත්‍ර ය්වායං සොසානිකො අප්පිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය සල්ලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය සොසානිකො හොති, අයං ඉමෙසං පඤ්චන්නං සොසානිකානං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පවරො ච. සෙය්‍යථාපි නාම ගාවා ඛීරං ඛීරම්හා දධි දධිම්හා නොනීතං නොනීතම්හා සප්පි, සප්පිම්හා සප්පිමණ්ඩො, සප්පිමණ්ඩං තත්ථ අග්ගමක්ඛායති, එවමෙව ය්වායං සොසානිකො අප්පිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය සල්ලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය සොසානිකො හොති, අයං ඉමෙසං පඤ්චන්නං සොසානිකානං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොක්ඛො ච උත්තමො ච පවරො ච. ඉමෙ පඤ්ච සොසානිකා.

පඤ්චක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

6. ඡක්ක නිද්දෙසො

1. තත්‍ර ය්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති. තත්‍ර ච සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති බලෙසු ච වසීභාවං. සම්මාසම්බුද්ධො තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ය්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, න ච තත්ථ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති න ච බලෙසු වසීභාවං. පච්චෙකසම්බුද්ධො තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ය්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තං කරොති[1] සාවක-පාරමිඤ්ච පාපුණාති, සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා තෙන දට්ඨබ්බා.

තත්‍ර ය්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති, දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තං කරොති න ච සාවකපාරමිං පාපුණාති, අවසෙසා අරහන්තා තෙන දට්ඨබ්බා.

තත්‍ර ය්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති, න ච දිට්ඨෙවධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තං කරොති අනාගාමී හොති අනාගන්තා ඉත්ථත්තං, අනාගාමී තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ය්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අනභිසම්බුජ්ඣති, න ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හොති, ආගාමී හොති ආගන්තා ඉත්ථත්තං, සොතාපන්නසකදාගාමිනො තෙන දට්ඨබ්බා.

ඡක්ක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

---

1. දුක්ඛස්සන්තකරො හොති - මජසං

7. සත්තක නිද්දෙසො

1. කථඤ්ච පුග්ගලො සකිං නිමුග්ගො නිමුග්ගොව හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සමන්නාගතො හොති එකන්තකාළකෙහි අකුසලෙහි ධම්මෙහි එවං පුග්ගලො සකිං නිමුග්ගො නිමුග්ගොව හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා නිමුජ්ජති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උම්මුජ්ජති සාහු[1] සද්ධා කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු ඔත්තප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසූති, තස්ස සා සද්ධා නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති, හායතිමෙව, තස්ස සා හිරි නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති හායතිමෙව, තස්ස තං ඔත්තප්පං නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති හායතිමෙව, තස්ස තං විරියං[2] නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති හායතිමෙව, තස්ස සා පඤ්ඤා නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති හායතිමෙව, එවං පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා නිජ්ජති.

කථඤ්ච පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා ඨිතො හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උම්මුජ්ජති, සාහු සද්ධා කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු ඔත්තප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසූති. තස්ස සා සද්ධා නෙව හායති නො වඩ්ඪති ඨිතා හොති, තස්ස සා හිරි නෙව හායති නො වඩ්ඪති ඨිතා හොති, තස්ස තං ඔත්තප්පං නෙව හායති නො වඩ්ඪති ඨිතං හොති, තස්ස තං විරියං නෙව හායති නො වඩ්ඪති ඨිතං හොති, තස්ස සා පඤ්ඤා නෙව හායති, නො වඩ්ඪති ඨිතා හොති එවං පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා ඨිතො හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා විපස්සති විලොකෙති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උම්මුජ්ජති, සාහු සද්ධා කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු ඔත්තප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසූති. සො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායණො. එවං පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා විපස්සති විලොකෙති.

1. සාධු - මජසං 2. විරියං - මජසං

TOC

කථඤ්ච පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා පතරති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උම්මුජ්ජති, සාහු සද්ධා කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු ඔත්තප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසූති, සො තිණ්ණං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. එවං පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා පතරති.

කථඤ්ච පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා පතිගාධප්පත්තො හොති: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො උම්මුජ්ජති, සාහු සද්ධා කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු ඔත්තප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසූති, සො පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකා. එවං පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා පතිගාධප්පත්තො හොති.

කථඤ්ච පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා තිණ්ණො හොති පාරගතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො උම්මුජ්ජති, සාහු සද්ධා කුස-ලෙසු ධම්මෙසු, සාහු හිරි කුසලෙසු, ධම්මෙසු, සාහු ඔත්තප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙ-සූති, සො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං පුග්ගලො උම්මුජ්ජිත්වා තිණ්ණො හොති පාරංගතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

2. කතමො ච පුග්ගලො උභතොභාගවිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අට්ඨවිමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො උභතොභාග විමුත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො පඤ්ඤාවිමුත්තො -පෙ- කායසක්ඛී -පෙ- දිට්ඨිප්පත්තො -පෙ- සද්ධාවිමුත්තො -පෙ- ධම්මානුසාරී -පෙ- කතමො ච පුග්ගලො සද්ධානුසාරී. යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නස්ස සද්ධින්ද්‍රියං අධිමත්තං හොති, සද්ධාවාහී සද්ධාපුබ්බඞ්ගමං අරියමග්ගං භාවෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධානුසාරී. සොතාපත්ති-ඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො සද්ධානුසාරී. ඵලෙ ඨිතො සද්ධාවිමුත්තො.

සත්තක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

8. අට්ඨක නිද්දෙසො

1. තත්ථ කතමෙ චත්තාරො මග්ගසමඞ්ගිනො, චත්තාරො ඵලසමඞ්ගිනො පුග්ගලා:

සොතාපන්නො, සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො සකදාගාමී, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො, අනාගාමී, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො. අරහා, අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය[1] පටිපන්නො. ඉමෙ චත්තාරො මග්ගසමඞ්ගිනො, චත්තාරො ඵලසමඞ්ගිනො පුග්ගලා.

අට්ඨක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

---

1. අරහත්තාය - ස්‍යා

9. නවක නිද්දෙසො

1. කතමො ච පුග්ගලො සම්මාසම්බුද්ධො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, තත්ථ ච සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති, බලෙසු ච වසීභාවං. අයං වුච්චති පුග්ගලො සම්මාසම්බුද්ධො.

කතමො ච පුග්ගලො පච්චෙකබුද්ධො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පුබ්බෙ අනනුස්සුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සච්චානි අභිසම්බුජ්ඣති, න ච තත්ථ සබ්බඤ්ඤුතං පාපුණාති, න ච බලෙසු වසීභාවං. අයං වුච්චති පුග්ගලො පච්චෙකබුද්ධො.

කතමො ච පුග්ගලො උභතොභාගවිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අට්ඨවිමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති. අයං වුච්චති පුග්ගලො උභතොභාගවිමුත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො පඤ්ඤාවිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නහෙව අට්ඨ විමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පඤ්ඤාවිමුත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො කායසක්ඛී: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අට්ඨ විමොක්ඛෙ කායෙන ඵුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො කායසක්ඛී.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදාති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පවෙදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා හොන්ති වොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො දිට්ඨිප්පත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටි-පදති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පවෙදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා හොන්ති වොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්චෙ ආසවා පරික්ඛීණා හොන්ති නො ච ඛො යථාදිට්ඨිප්පත්තස්ස, අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධාවිමුත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො ධම්මානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපත්ති-ඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නස්ස පඤ්ඤින්ද්‍රියං අධිමත්තං හොති, පඤ්ඤා-වාහී පඤ්ඤාපුබ්බඞ්ගමං අරියමග්ගං භාවෙති, අයං වුච්චති පුග්ගලො ධම්මානුසාරී සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො ධම්මානු-සාරී ඵලෙ ඨිතො දිට්ඨිප්පත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො සද්ධානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපත්ති-ඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නස්ස සද්ධින්ද්‍රියං අධිමත්තං හොති, සද්ධාවාහී සද්ධාපුබ්බඞ්ගමං අරියමග්ගං භාවෙති, අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධානු සාරී සොතාපත්තිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො සද්ධානුසාරී ඵලෙ ඨිතො සද්ධාවිමුත්තො.

නවක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

10. දසක නිද්දෙසො

කතමෙසං පඤ්චන්නං ඉධ නිට්ඨා: සත්තක්ඛත්තුපරමස්ස කොලඞ්කොලස්ස එකබීජිස්ස සකදාගාමිස්ස, යො ච දිට්ඨෙව ධම්මෙ අරහා ඉමෙසං පඤ්චන්නං ඉධ නිට්ඨා.

කතමෙසං පඤ්චන්නං ඉධ විහාය නිට්ඨා: අන්තරාපරිනිබ්බායිස්ස උපහච්චපරිනිබ්බායිස්ස අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායිස්ස සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායිස්ස උද්ධංසොතස්ස අකනිට්ඨගාමිනො. ඉමෙසං පඤ්චන්නං ඉධ විහාය නිට්ඨාති.

එත්තාවතා පුග්ගලානං පුග්ගලපඤ්ඤත්ති.

දසක නිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

පුග්ගලපඤ්ඤත්තිප්පකරණං සමත්තං.

ධාතුකථාප්පකරණ

පදානුක්කමණිකා

අ

	පිට්ඨඞ්කා
අකුසලා ධම්මා	32
අගන්ථියෙහි ධම්මෙහි	198
අචෙතසිකා ධම්මා	54
අජ්ඣත්තබහිද්ධා ධම්මා	42
අජ්ඣත්තබහිද්ධාරම්මණා ධම්මා	42
අජ්ඣත්තා ධම්මා	42
අජ්ඣත්තිකා ධම්මා	56
අජ්ඣත්තිකෙහි ධම්මෙහි	94
අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රිය	24, 140
අඤ්ඤින්ද්‍රිය	24, 140
අට්ඨාරසධාතුයො	2, 18
අතීතා ධම්මා	42
අතීතාරම්මණා ධම්මා	42, 118
අතීතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි	162,222
අධිමොක්ඛ	2, 32, 110, 134, 156, 186
අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රිය	24,140
අනාගතා ධම්මා	42
අනාගතාරම්මණා ධම්මා	42
අනාරම්මණා ධම්මා	52, 124
අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි	92, 200
අනාසවා ධම්මා	50, 120
අනාසවෙහි ධම්මෙහි	92, 166
අනිදස්සන අප්පටිඝා ධම්මා	44
අනිදස්සන සප්පටිඝා ධම්මා	42
අනිදස්සන සප්පටිඝෙහි	68
අනිදස්සනා ධම්මා	46
අනිය්‍යානිකා ධම්මා	64
අනුත්තරා ධම්මා	64

අ

	පිට්ඨඞ්කා
අනුපාදිණ්ණියෙහි ධම්මෙහි	200
අනුපාදින්න අනුපාදනියා ධම්මා	36, 112
අනුපාදින්නා ධම්මා	58, 124
අනුපාදින්නනුපාදනියා ධම්මා	34
අනුපාදින්නෙහි ධම්මෙහි	168
අනුප්පන්නා ධම්මා	40, 116, 162
අපචයගාමිනො ධම්මා	38
අපරාමට්ඨා ධම්මා	50
අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි	92, 116, 168
අපරියාපන්නා ධම්මා	64
අපරියාපන්නෙහි ධම්මෙහි	200
අප්පච්චයා ධම්මා	44, 120
අප්පච්චයෙහි ධම්මෙහි	72, 90, 164, 224
අප්පටිඝා ධම්මා	46
අප්පමඤ්ඤා	2, 32, 108
අප්පමඤ්ඤාය	142, 184
අප්පමාණා ධම්මා	38, 116
අප්පමාණාරම්මණා ධම්මා	40, 116
අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි	162, 218
අප්පීතිකා ධම්මා	62
අබ්‍යාකතා ධම්මා	32
අබ්‍යාකතෙහි ධම්මෙහි	212
අරණා ධම්මා	64
අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො	2, 32

පදානුක්කමණිකා

අ

පිට්ඨඞ්කා

අරූපභව 30, 84, 106, 194
අරූපාවචරා ධම්මා 64
අරූපිනො ධම්මා 46
අරූපීහි ධම්මෙහි 90, 198
අවිචාරා ධම්මා 60
අවිජ්ජා 26, 76
අවිජ්ජාපච්චයා සඞ්ඛාරා 28
අවිතක්කඅවිචාරා ධම්මා 36, 114
අවිතක්කවිචාරමත්තා ධම්මා 36, 114
අවිතක්කා ධම්මා 60, 128
අවිතක්කෙහි ධම්මෙහි 168
අසඞ්කිලිට්ඨා ධම්මා 58
අසඞ්කිලෙසිකා ධම්මා 58, 126
අසඞ්කිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි 90, 168, 230
අසඞ්ඛතා ධම්මා 44
අසඤ්ඤභව 30, 66, 84, 106, 156
අසෙක්ඛා ධම්මා 38
අසෙක්ඛෙහි ධම්මෙහි 160
අහෙතුකා ධම්මා 44

ආ

ආචයගාමිනො ධම්මා 38
ආචයගාමීහි ධම්මෙහි 196
ආසවවිප්පයුත්තා අනාසවා ධම්මා– 50
ආසවවිප්පයුත්තා ධම්මා 48, 120
ආසවවිප්පයුත්තා සාසවා ධම්මා 48
ආසවසම්පයුත්තා ධම්මා 50, 122
ආසවා චෙව සාසවා ච ධම්මා 48
ආසවා ධම්මා 48, 120
ආසවෙහි ධම්මෙහි 72, 90, 146, 164, 186, 224

ඉ

පිට්ඨඞ්කා

ඉන්ද්‍රිය 2, 24, 70, 76, 172
ඉද්ධිපාද 2, 30, 108, 142, 182

උ

උපපත්ති භවො 28, 210
උපාද ධම්මා 56
උපාදානපච්චයා කම්ම භවො 28
උපාදා ධම්මා 58, 126
උපාදානෙහි ධම්මෙහි 74, 94, 148, 168, 230
උපාදින්නා ධම්මෙ 56
උපාදින්නුපාදානියා ධම්මා 34
උපාදින්නුපාදානියෙහි ධම්මෙහි 214
උපාදින්නෙහි ධම්මෙහි 228
උපායාස 30, 142, 176
උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා 36, 62, 114
උපෙක්ඛාසහගතෙහි– ධම්මෙහි 160, 170, 216, 234
උපෙක්ඛින්ද්‍රිය 24, 102, 132, 154
උප්පන්නා ධම්මා 40
උප්පන්නෙහි ධම්මෙහි 220
උප්පාදිනො ධම්මා 40

එ

එකවොකාර භවො 30

ඔ

ඔඝා ධම්මා 50
ඔඝෙහි ධම්මෙහි 226

ක

කාම භවො 28, 210
කාමාවචරා ධම්මා 62
කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි 234
කාය ධාතු 16
කායායතන 12

TOC

පදනුක්කමණිකා

කි

පිට්ඨඞ්කා

කිලෙසවිප්පයුත්තා ධම්මා 58
කිලෙසවිප්පයුත්තා-
සංකිලෙසිකා ධම්මා 58
කිලෙසසම්පයුත්තා ධම්මා 60
කිලෙසාචෙව කිලෙස-
සම්පයුත්තා ධම්මා 58
කිලෙසා චෙව සංකිලිට්ඨා ච-
ධම්මා 58
කිලෙසා ධම්මා 58

කු

කුසලා ධම්මා 32
කුසලෙහි ධම්මෙහි 86 196, 212

කෙ

කෙනචි න විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා 48
කෙනචි විඤ්ඤෙය්‍යා ධම්මා 48

ග

ගන්ධායතන 12

ඝ

ඝානායතන 12
ඝානින්ද්‍රියං 24

ච

චක්ඛායතන 12, 14, 66, 80, 98, 152, 204
චක්ඛු ධාතු 16, 18, 100
චක්ඛුන්ද්‍රිය 22, 24, 66, 82
චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතුයා 66, 132, 152, 204
චතුවොකාරභව 30
චත්තාරි සච්චානි 2, 22

චි

පිට්ඨඞ්කා

චිත්ත 2, 32, 86, 184
චිත්තවිප්පයුත්තා ධම්මා 50, 54
චිත්තසමුට්ඨානා ධම්මා 54
චිත්තසම්පයුත්තා ධම්මා 52
චිත්තසහභුනො ධම්මා 54
චිත්තසහභූහි ධම්මෙහි 74
චිත්තසංසට්ඨා ධම්මා 52
චිත්තා ධම්මා 52, 124
චිත්තෙහි ධම්මෙහි 94, 148

චෙ

චෙතනා 2, 32
චෙතසිකා ධම්මා 52
චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි 74, 94, 148

ජ

ජරා 30

ජා

ජාති 30
ජාතියා 72

ජී

ජීවිතින්ද්‍රිය 24, 76

ඣා

ඣානං 2, 32, 142, 184

ත

තණ්හාපච්චයා උපාදානං 28
දස්සනෙන පහාතබ්බා ධම්මා 38, 60, 116, 126
දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි 220, 232

පදානුක්කමණිකා

දු

පිට්ඨඞ්කා

දුක්ඛං 30
දුක්ඛසච්චං 20,22
දුක්ඛසච්චෙන ·206

දෙ

දෙමනස්සං 30

ද්වා

ද්වාදසායතනානි 2,16

ධ

ධම්මායතන 14,82,194

නා

නාමරූපපච්චයා සළායතනං 28,84

නි

නිරොධසච්ච 20,70,100,152

නෙ

නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා භවො 30

නො

නො උපාද ධම්මා 56
නො විතක්කා ධම්මා 52

ප

පච්චුප්පන්නාරම්මණා ධම්මා 42,118,222
පඤ්චක්ඛන්ධා 2,12
පඤ්ච බලානි 2,32
පඤ්ච වොකාරභවො 28
පඤ්චින්ද්‍රියානි 32
පටිච්චසමුප්පාදෙ 2
පරාමට්ඨා ධම්මා 50
පරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි 226
පරාමාසවිප්පයුත්තා ධම්මා 50

ප

පිට්ඨඞ්කා

පරාමාසසම්පයුත්තෙහි ධම්මෙහි188
පරිත්තා ධම්මා 38
පරිත්තාරම්මණා ධම්මා 38,116
පරිදෙවො 30
පරිදෙවෙන 66,86,174

පු

පුරිසින්ද්‍රිය 24

බ

බහිද්ධා ධම්මා 42

බා

බාහිරා ධම්මා 56

බො

බොජ්ඣඞ්ගා 2

භ

භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා 38,60

ම

මජ්ඣිමා ධම්මා 40
මජ්ඣිමෙහි ධම්මෙහි 220
මනසිකාර 2,32
මනායතන 14
මනින්ද්‍රිය 24,102,178
මරණං 30
මහග්ගතා ධම්මා 38
මහග්ගතාරම්මණෙහි ධම්මෙහි 220

යො

යොගා ධම්මා 50
යොගෙහි ධම්මෙහි 226

පදානුක්කමණිකා

රූ

පිටඞ්කා

රූපක්ඛන්ධ 6,8,10,80,98,136,152,194,204
රූපභවො 30,210
රූපායතනං 12
රූපාවචරා ධම්මා 64
රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි 170
රූපිනො ධම්මා 46
රූපීහි 90

ලො

ලොකියා ධම්මා 48
ලොකියෙහි ධම්මෙහි 224
ලොකුත්තරා ධම්මා 48
ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි 164

වි

විඤ්ඤාණක්ඛන්ධ 8,80,98,178
විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං 28,84
විපාකධම්මධම්මා 34,214
විපාකා ධම්මා 34
විසභාගො 4

වෙ

වෙදනා 2,32,98
වෙදනාක්ඛන්ධ 6,70,82,132,138,174
වෙදනාපච්චයා තණ්හා 28

ස

සඋත්තරා ධම්මා 62
සඞ්ඛාරක්ඛන්ධො 6
සඤ්ඤා 2,32
සඤ්ඤාක්ඛන්ධො 6
සඤ්ඤාභවො 28
සඤ්ඤොජනා ධම්මා 50,122

ස

පිටඞ්කා

සඤ්ඤොජනෙහි 74,92,146,166,226
සතින්ද්‍රියං 24
සතිපට්ඨාන 2,30,76,210
සද්දායතනං 12
සද්ධින්ද්‍රියං 24,102,140,174,206
සනිදස්සනා ධම්මා 46,68,90
සනිදස්සන සප්පටිඝෙහි 88,164
සප්පච්චයා ධම්මා 44
සප්පටිඝෙහි ධම්මෙහි 68
සප්පීතිකා ධම්මා 62
සප්පීතිකෙහි ධම්මෙහි 170,232
සභාගො 4
සමාධින්ද්‍රියං 24
සමුදයසච්ච 20,76,82,100,138,172,178
සම්මත්තනියතා ධම්මා 40
සම්මත්තනියතෙහි ධම්මෙහි 196
සම්මප්පධානං 2,30
සරණා ධම්මා 64,130
සහෙතුකා ධම්මා 44
සවිචාරා ධම්මා 60
සවිතක්කා ධම්මා 60
සවිතක්කසවිචාරෙහි ධම්මෙහි 216
සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි 90,146
සළායතනපච්චයා ඵස්සො 28,84,182
සංකිලිට්ඨා ධම්මා 60
සංකිලෙසා ධම්මා 50
සංඛතා ධම්මා 44
සංඛාරක්ඛන්ධ 6
සංඛාරපච්චයා 84,104,140,180

පදානුක්කමණිකා

සා

පිට්ඨඞ්කා

සාරම්මණා ධම්මා 52
සාරම්මණෙහි ධම්මෙහි 166
සාසවා ධම්මා 48
සාසවෙහි ධම්මෙහි 226

සු

සුඛසහගතා ධම්මා 36,62
සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි 170
සුඛාය වෙදනාය සම්පයුත්තා 32
සුඛින්ද්‍රිය 24,102,138,172,206

සෙ

පිට්ඨඞ්කා

සෙක්ඛා ධම්මා 38

සො

සොකො 30
සොකෙන 176
සොතායතන 12
සොතින්ද්‍රියං 24
සොතෙන 72,86,142

හෙ

හෙතුධම්මා 44
හෙතූහි ධම්මෙහි 78,88,164,222

පුග්ගලපඤ්ඤත්ති

පදානුක්කමණිකා

අ — පිට්ඨඞ්කා

අකුප්පධම්මො 242, 262
අක්කොධනො 244, 286
අචෙලකො 364
අජ්ඣත්තං චෙතො-
සමථස්ස 254, 376, 378
අජ්ඣත්ත සඤ්ඤොජනො 244, 286
අජ්ඣුපෙක්ඛිතබ්බො 246, 320
අත්තන්තපො 252, 364
අත්තහිතාය පටිපන්නො 252, 360
අධිපඤ්ඤාධම්ම-
විපස්සනා 254, 376, 378
අනත්තන්තපො 254, 376
අනරියො 268
අනවජ්ජො 248, 332
අනාගාමී 242, 244, 272, 276,
310, 398, 404
අනියතො 242, 266
අනිස්සුකී 244, 288
අනුපනාහී 244, 286
අනුරක්ඛනාභබ්බො 242, 264
අනුසොතගාමී 254, 378
අනොත්තප්පී 280
අන්තරාපරිනිබ්බායී 274
අපෙඩො 246, 306
අපරන්තපො 254, 376
අපරිහාන ධම්මො 242, 264
අපලාසී 244, 286
අප්පමෙය්‍යො 246, 316
අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං-
උපදංසිතා 250, 352

අ — පිට්ඨඞ්කා

අප්පවජ්ජො 248, 332
අප්පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං-
උපදංසිතා 250, 350
අප්පස්සුතො 254, 380
අභබ්බාගමනො 242, 266
අභයූපරතො 242, 66
අබ්භොකාසිකො 256, 396
අමක්ඛී 244
අමච්ඡරී 244, 288
අමායාවී 244, 288
අම්බූපමා පුග්ගලා 248, 340
අරහන්තා 398
අරහා 244, 266, 276, 310, 404
අරියො 242, 258
අරුකූපමචිත්තො 246, 304
අවකුජ්ජපඤ්ඤො 246, 308
අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං-
භාසිතා 250
අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං-
භාසිතා 250
අවීතරාගො 246, 310
අසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී 242, 274
අසඨො 244, 288
අසප්පුරිසෙන-
අසප්පුරිසතරො 248, 326
අසප්පුරිසො 248, 326
අසමය විමුත්තො 242, 262
අසම්පජානො 244, 284
අසෙඛො 242, 268
අහිරිකො 244, 280

පදානුක්කමණිකා

අා

පිට්ඨඞ්කා

ආගතවිසො 348
ආධෙය්‍යමුඛො 256, 386
ආයතනපඤ්ඤත්ති 240
ආරඤ්ඤිකා 256, 396
ආසංසො 246, 298
ආසිවිසූපමො 248, 348

ඉ

ඉධ නිට්ඨා 260, 410
ඉධ විහාය නිට්ඨා 410
ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤත්ති 240
ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරො 244, 282
ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරො 244, 290
ඉස්සා 278, 288
ඉස්සුකී 244, 278

උ

උග්ඝටිතඤ්ඤූ 248, 332
උච්ඡඞ්ගපඤ්ඤො 246, 308
උච්ඡෙදවාදෙ සත්ථා 324
උට්ඨාන ඵලූපජීවී 252, 354
උදකරහදූපමා පුග්ගලා 248, 344
උදකලෙඛූපමො 246, 312
උදකූපමා පුග්ගලා 258
උද්ධංසොතො-අකනිට්ඨගාමී 242, 274
උන්නතුන්නතො 252, 358
උන්නතොනතො 252, 358
උපට්ඨිතස්සති 244, 292
උපනාහී 244, 278
උපනාහො 278
උපහච්චපරිනිබ්බායී 242, 274
උභතොභාගවිමුත්තො 242, 258, 260, 268,, 402, 406
උස්සාදනා 388

එ

පිට්ඨඞ්කා

එකචක්ඛු 246, 306
එකබීජී 242, 272
එකාසනිකා 256, 396

ඔ

ඔත්තප්පී 244, 290
ඔනතුන්නතො 252, 358
ඔනතොනතො 252, 358
ඔපපාතිකො 402

ක

කතඤ්ඤූ කතවෙදී 294
කල්‍යාණධම්මතරො 248, 330
කල්‍යාණධම්මො 244, 248, 330
කල්‍යාණමිත්තො 244, 290
කල්‍යාණො 248, 328

කා

කායසක්ඛී 242, 246, 258, 260, 270, 302, 402, 406
කාසිකවත්ථූපමො පුග්ගලො 246, 314
කාසිකං වත්ථං 314

කු

කුප්පධම්මො 242, 262
කුම්භූපමා පුග්ගලා 248, 342

කො

කොධනො 244. 278
කොධො 278
කොලංකොලො 242, 272

ඛ

ඛන්ධපඤ්ඤත්ති 240
ඛලුපච්ඡාභත්තිකො 256, 396
ඛුරාජිනං 366

පදානුක්කමණිකා

ගි

	පිට්ඨඞ්කා
ගිලානා	300
ගිලානූපමා පුග්ගලා	246, 300

ගු

ගූථභාණී	246, 302

ගො

ගොත්‍රභූ	242, 266

ඝො

ඝොරවිසො	348
ඝොසප්පමාණො	252, 360

චෙ

චෙතනා භබ්බො	242, 264
චෙතොවිමුත්තිං	256

ජ

ජළගිලෙසු	242, 268

ජි

ජිගුච්ඡිතබ්බො	246, 320

ජො

ජොති ජොතිපරායනො	252, 356
ජොතිතමපරායනො	252, 356

ඨි

ඨිතකප්පී	242, 268
ඨිතත්තො	254, 378
ඨිතධම්මො	242

ත

තථාගතො	366
තප්පෙතා	244, 296
තමොජොතිපරායණො	252, 356
තමොතමපරායණො	252, 354

ති

	පිට්ඨඞ්කා
තිණ්ණො	254, 380, 402
තිත්තො	244, 296

තෙ

තෙචීවරිකො	256, 396
තෙවිජ්ජො	242, 268

ද

දත්වා අවජානාති	256, 386

දි

දිට්ඨිප්පත්තො	242, 246, 258, 270, 302, 402, 406
දිට්ඨිවිපන්නො	244, 284
දිට්ඨිසම්පදා	294
දිට්ඨිසම්පන්නො	244, 294

දු

දුප්පමෙය්‍යො	246, 316
දුබ්බචො	244, 280

ද්වි

ද්විචක්ඛු	246, 306

ධ

ධජග්ගං	386, 388
ධම්මකථිකා පුග්ගලා	248, 334
ධම්මප්පමාණො	252, 360
ධම්මානුසාරී	242, 258, 260, 270, 402, 408

ධා

ධාතුපඤ්ඤත්ති	240

න

න සෙවිතබ්බො	246

පදානුක්කමණිකා

නි

	පිට්ඨඞ්කා
නිමුග්ගො	400
නියතො	242, 266
නිරාසො	246, 298

නෙ

නෙය්‍යො	248, 332
නෙවසෙක්ඛො නාසෙක්ඛො	242
නෙසජ්ජිකො	256, 396

ප

පච්චෙකබුද්ධො	242, 260, 268, 398, 406
පඤ්ඤාය පරිපූරකාරී	248, 322
පඤ්ඤාවිමුත්තිං	256
පඤ්ඤාවිමුත්තො	242, 258, 260, 270, 406
පටිපන්නකො	242, 266
පටිසොතගාමී	254, 378
පථවිලෙඛූපමො	246, 312
පණීතාධිමුත්තො	244, 296
පතිගාධප්පත්තො	402
පදපරමො	248, 332
පරගවචණ්ඩො	346
පරන්තපො	252, 366
පරහිතාය පටිපන්නො	252, 362
පරිහානධම්මො	242, 264
පලාසී	244, 278
පසාදනීයෙ ඨානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා	250, 350
පසාදනීයෙ ඨානෙ පසාදං උපදංසිතා	250, 352
පංසුකූලිකො	256, 396

පා

	පිට්ඨඞ්කා
පාපතරො	248, 328
පාපධම්මතරො	248, 330
පාපධම්මො	248, 330
පාපමිත්තො	244, 282
පාපො	248, 328
පාරගතො	254, 380, 402
පාසාණලෙඛූපමො	246, 310

පි

පිණ්ඩපාතිකො	256, 394

පු

පුග්ගලපඤ්ඤත්ති	240
පුඤ්ඤඵලූපජීවී	252, 354
පුථුජ්ජනො	242, 266
පුථුපඤ්ඤො	246, 310
පුප්ඵභාණී	246, 304
පුබ්බකාරී	294

පො

පොත්ථකූපමො පුග්ගලො	246, 312
පොත්ථකො	312

ඵ

ඵලසමඞ්ගිනො	260, 404
ඵලෙඨිතො	242, 266

බ

බලීවද්දූපමා පුග්ගලා	248, 346
බහිද්ධා සඤ්ඤොජනො	244, 286
බහුස්සුතො	254, 380

බ්‍රා

බ්‍රාහ්මණො	254, 380, 402

පදානුක්කමණිකා

භ

පිට්ඨඞ්කා

භබ්බාගමනො 242, 266
භයූපරතො 242, 266

භො

භොජනෙ අමත්තඤ්ඤූ 244, 282
භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ 244; 292

ම

මක්ඛී 244, 278
මක්ඛො 278
මග්ගසමඞ්ගිනො 260, 404
මච්ඡරියං 378
මච්ඡරී 244,278
මධුභාණී 246,304
මඤ්ඤෙ මොමූහො 256,386

මා

මායා 280
මායාවී 234,280

මු

මුට්ඨස්සති 244,282
මුත්තපටිභානො 248,334

මූ

මූසිකූපමා පුග්ගලා 248,336

ය

යථාසන්ථතිකො 256,396

යු

යුත්තපටිභානො 248,334

යො

යොධාජීවූපමා පුග්ගලා 256,386
යොධාජීවො 386,388

ර

පිට්ඨඞ්කා

රජග්ගං 386,388
රුක්ඛූපමා පුග්ගලා 252,358
රූපප්පමාණො 252,360

ලූ

ලූඛප්පමාණො 252,360

ලො

ලොලො 256,386

ව

වජිරූපමචිත්තො 246,306
වජ්ජබහුලො 248,332
වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා 250,350
වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා 250,350
වලාහකූපමා පුග්ගලා 248,336

වි

විගතාසො 246,298
විජිතසඞ්ගාමො 388,394
විජ්ජූපමචිත්තො 246,304
විපඤ්චිතඤ්ඤූ 248,332

වී

වීතරාගො 246,310

ස

සකදාගාමී 242,244,272,276,404
සගවචණ්ඩො 346
සච්චපඤ්ඤත්ති 246
සඨො 244,280
සත්තක්ඛත්තුපරමො 242,272
සත්ථාරො තයො 248,322,324
සදෙසො 254,376

පදානුක්කමණිකා

ස

	පිට්ඨඞ්කා
සද්ධානුසාරී	242,258,260,272, 402,468
සද්ධාවිමුත්තො	242,246,258,260, 270,302,402
සප්පුරිසෙන සප්පුරිසතරො	248,326
සප්පුරිසො	248,326
සමණපදුමො	254,382
සමණපුණ්ඩරීකො	254,382
සමණමචලො	254,382
සමණසුඛුමාලො	254,382
සමයවිමුත්තො	242,262
සමසීසී	232,266
සමාධිස්මිං පරිපූරකාරී	246,322
සමානො	254,376
සමොහො	254,376
සම්පජානො	244,292
සම්පහාරං	388,390
සම්මාසම්බුද්ධො	242,260,268,322 324,398,406
සරාගො	254,376
සසඞ්ඛාරපරිනිබ්බායී	242,274
සස්සතවාදෙ සත්ථා	324
සංවාසෙන අවජානාති	256,386

සා

	පිට්ඨඞ්කා
සාවජ්ජො	248,330
සාඨෙය්‍යං	280
සාරිපුත්තමොග්ගල්ලානා	398

සී

සීලවිපන්නො	244,284
සීලසම්පදා	292
සීලසම්පන්නො	244,292
සීලෙසු පරිපූරකාරී	248,322

සු

සුප්පමෙය්‍යො	246,316
සුවචො	244,290

සෙ

සෙඛො	242,268
සෙවිතබ්බො පුග්ගලො	246, 318,322

සො

සොතාපන්නසකදාගාමිනො	398
සොතාපන්නො	244,276,404
සොසානිකො	256,396

හි

හිරිමා	244,290

හී

හීනාධිමුත්තො	244,296